

مطهر صابون

بہارِ ناز و نغمہ و گلشن
 گلستانِ دل و دماغ و جان
 گلزارِ کمال و کمال
 گلشنِ کمال و کمال

عمر شہباز فتنہ پری نہ بار گشت
 موسم نہ آیا نطق دیوار بہار کا

بہار کے یہ سب تہی لب سو فار آب کا
 بازار گرم ہے سرد بازار آب کا
 آپ یکبار میرے مین سو بار آب کا
 ماہ چار رہے کہ خسار آب کا
 انکار سے ہی قدر ہے اقار آب کا
 محشر کو ہو گرم جو خریدار آب کا
 بد نظر ہوں مین ہی سرکار آب کا
 انگلیں دکھائی روزن دیوار آب کا
 سینہ کہیں نہ یکے لیں اغیار آب کا
 ہو گا نہ کون کون گرفتار آب کا
 کلمہ پڑھیں کا فودیدار آب کا
 عمر نہ اوٹھے سکے گایہ ہزار آب کا
 سر حرہ گیا ہے سایہ دیوار آب کا

دلکھلای زخم دل جو دل نکلا آب کا
 عالم ہے وقت سیر خریدار آب کا
 شور و گری کر مین بندہ ہوں سر زار آب کا
 پہلی ہی چاندنی ہے جو برقع ایل آب کا
 ہر دم کے انتظار نے ہلو کیا ہلاک
 جس گناہ ہم غوص خلد ہی نہیں
 چشم گرم ہو یا کہ نگاہ عجب ہو
 دربان اور شاہی در سے جو مین گلین
 انگریز لہجہ تو دوپٹہ سہماں کر
 پہلا راجہ دام فریب فساہو مین
 صورت جو دیکھیں کی تو جان لہجہ
 کر باندہ ہی نہیں کی نہ بوسی کو کر پر
 آسیب بن سکے ہلو ڈرانا ہے جیت آب کا

مین طوق کر فریب سستا تہا جان ی
 آہستہ نام لکھنے بار آب کا

تو دیکھ یا لکھا اب بلی بھارتہ مین کرا کوئی
 کوئی نہ ہو ہرگز اسکا علاج کرتا ہی درد سکا

لوگوں دیا ہوں غم مین ہر رنگ چشم تر کا
 جو پہر فلک ہوں تو دیر تو نہیں کوئی نہیں

بہار کے یہ سب تہی لب سو فار آب کا
 بازار گرم ہے سرد بازار آب کا
 آپ یکبار میرے مین سو بار آب کا
 ماہ چار رہے کہ خسار آب کا
 انکار سے ہی قدر ہے اقار آب کا
 محشر کو ہو گرم جو خریدار آب کا
 بد نظر ہوں مین ہی سرکار آب کا
 انگلیں دکھائی روزن دیوار آب کا
 سینہ کہیں نہ یکے لیں اغیار آب کا
 ہو گا نہ کون کون گرفتار آب کا
 کلمہ پڑھیں کا فودیدار آب کا
 عمر نہ اوٹھے سکے گایہ ہزار آب کا
 سر حرہ گیا ہے سایہ دیوار آب کا

فاران دین کا دین ہو پیدا
 یہ وہی دین کا دین ہو پیدا

ہر خطہ ہکو تازہ شکایت نئی عجزین
چشمہ تیان کو دور میں کچھ سیر نہ بہت

ہر دم او نہیں آنے کو تازہ ہسانہ نہا
آتا تو آسمان کہیں فتنہ زاتہ نہا

دور پردہ عرص حال کا موقع ملا تھا مطلق
ہنگام خواہ حاکم شوق مشا نہ تھا

<p>غصے نہو جہاں لبوس حضور کا یا تا ہے نیور و نیسے اشار حضور کا جی جھوٹ جہاں آپ گزرتا تھا لین نتی مست حسن ہو گئے مست شایہ بھی سوغیت میں جینو غلین کا تو ذکر کیا پوچھو نہ وجہ غلہ تیا کی شیخ بے لایا نہ تابن تجلی تو کیا عجب کراہ کر دیا ہے قرب جمال نے جو ہر مگر خدائے نکال ہے جان کا چشمک کر میں جو غیر تو نکلیں نکال میں گزناسے ہکو شورشخت کا انتقام جیسے نہ کیوں کر کہ کیک کی ہے چمک ہے رنگ کیف گریہ خونی سے آنکھیں سوز و ان ہو یہ آہ کہ دل لوٹ ہو گیا سمجھا میں جسں داد ادا ہی حسن</p>	<p>کہے تو آپ میں خرچ ہو گیا حضور کا مجھ پر کیسے شیر ہو گستا حضور کا کیا لبوس ہے چاہنے والا حضور کا ہو جو اپنے لٹہ دو یا لا حضور کا انصوب کو بگاڑ دے چہر حضور کا ہنسا ہوں دیکھ کر میں قیافہ حضور کا موسی نہیں تھا دیکھنے والا حضور کا بندے خدا کے پڑتے ہیں کھا حضور کا کیسا لطیف جسم بنایا حضور کا یا جاؤں اگر خدا میں اشار حضور کا ہی آج قصہ جانب محمد حضور کا پیر دے سے دفعہ نکال آن حضور کا نہیں یہاں ہے جام مناس حضور کا آنکھوں میں ہر گیسو قد با حضور کا دل کیسے تھا حسن تقاضا حضور کا</p>
---	--

ہر خطہ ہکو تازہ شکایت نئی عجزین
چشمہ تیان کو دور میں کچھ سیر نہ بہت
ہر دم او نہیں آنے کو تازہ ہسانہ نہا
آتا تو آسمان کہیں فتنہ زاتہ نہا
دور پردہ عرص حال کا موقع ملا تھا مطلق
ہنگام خواہ حاکم شوق مشا نہ تھا
غصے نہو جہاں لبوس حضور کا
یا تا ہے نیور و نیسے اشار حضور کا
جی جھوٹ جہاں آپ گزرتا تھا لین
نتی مست حسن ہو گئے مست شایہ بھی
سوغیت میں جینو غلین کا تو ذکر کیا
پوچھو نہ وجہ غلہ تیا کی شیخ بے
لایا نہ تابن تجلی تو کیا عجب
کراہ کر دیا ہے قرب جمال نے
جو ہر مگر خدائے نکال ہے جان کا
چشمک کر میں جو غیر تو نکلیں نکال میں
گزناسے ہکو شورشخت کا انتقام
جیسے نہ کیوں کر کہ کیک کی ہے چمک
ہے رنگ کیف گریہ خونی سے آنکھیں
سوز و ان ہو یہ آہ کہ دل لوٹ ہو گیا
سمجھا میں جسں داد ادا ہی حسن
کہے تو آپ میں خرچ ہو گیا حضور کا
مجھ پر کیسے شیر ہو گستا حضور کا
کیا لبوس ہے چاہنے والا حضور کا
ہو جو اپنے لٹہ دو یا لا حضور کا
انصوب کو بگاڑ دے چہر حضور کا
ہنسا ہوں دیکھ کر میں قیافہ حضور کا
موسی نہیں تھا دیکھنے والا حضور کا
بندے خدا کے پڑتے ہیں کھا حضور کا
کیسا لطیف جسم بنایا حضور کا
یا جاؤں اگر خدا میں اشار حضور کا
ہی آج قصہ جانب محمد حضور کا
پیر دے سے دفعہ نکال آن حضور کا
نہیں یہاں ہے جام مناس حضور کا
آنکھوں میں ہر گیسو قد با حضور کا
دل کیسے تھا حسن تقاضا حضور کا

الف

ام

نہایت پروردگار تعالیٰ کی طرف سے جو کچھ فرمایا ہے اس پر عمل کرنا واجب ہے۔ اگر کوئی اس سے انحراف کرے گا تو اس کا وبال ہے۔

پھر نطق کو نہ گیتی پر اتنوں میں ایک ہی
ایسا نہیں ہے جہاں والا حضور کا

نہ دل دے صمیم کو نادان اپنا
ہو اسے نہ ہو گا تو اسے جان اپنا
نہ چہرہ دکھ او گھبریں گے ہم مثل گھسیو
وہاں تیر کی خوبی کا پہنچا جو شہرہ
تو دیکھے جہاں میں اپنی جہاں
نہیں ہیں یہ سینے میں دلعنجت
بہت چوٹے ناحق لب او نکا بوسہ
نزد کا تیاں ہم ہی کہہ کہ نہ نہیں
قبائیت کرتی ہی وحشت میں ہو
تسکایت تو ہم حق سے اوس تکلی کو
نہیں بغض ہی ناتوانی سے جلتے
تری آرزو میں تو مری سے ہضم
دل سے ناؤں یا رے بجا افضل سے
نہیں میری فریاد بلبس کا نالہ

یہ اشعار میں نطق موج بلاغت
تھپ تھپ صحت سے دلو ان اپنا

اوس گل کہ بحر میں جو دم اپنا کل گیا
اچھا ہوا خلش گلی کا ٹانگل گیا

یہ اشعار میں نطق موج بلاغت
تھپ تھپ صحت سے دلو ان اپنا
اوس گل کہ بحر میں جو دم اپنا کل گیا
اچھا ہوا خلش گلی کا ٹانگل گیا

یہ اشعار میں نطق موج بلاغت
تھپ تھپ صحت سے دلو ان اپنا
اوس گل کہ بحر میں جو دم اپنا کل گیا
اچھا ہوا خلش گلی کا ٹانگل گیا

کاشن میں باغ باغ ہوں لگا لگا گیا
 وہ بت بخل ہو گیا یہ فقر آنکھ لیا
 وعدہ خلا میونسے ہوا حسن کو زوال
 دسایا زبان تو اوس بت عیا پر پیرن تم
 اچیت جو خدا نے غنایت کیا دہ حسن
 چادر جو باد صبح نے اوس رخ سلوٹھی
 پتیا یوں کا حال کچھ پوچھے حضور
 اوس طفل کا پتک پتک ہوا اس قلع ریلند
 کوئی بزدل کہانے دو سر کا رزق
 توڑا ہوا چمن میں نکل کا باغبان
 رہنمائی ہو مٹنے نہ لایا جس سے تاب
 ہوں اب آصف توحین میں نہیں سے خون
 پر ہر تہانہ خوب بھان عشق سے
 مان راز کھل گیا مگر انصاف شرم ہے

صیاد کے بھکتے ہی کانٹا بھل گیا
 چولی مری مسک گئی سٹانا بھل گیا
 بزمی جو سا کر لڑکا دوا لانا بھل گیا
 قاتلوں میں آگے دیکھتے کیسا بھل گیا
 آگے ترے حسینو کا نفقہ بھل گیا
 خوشید کا چمکے بھکتا بھل گیا
 او جیلا یہ رات منہ سے کلی بھل گیا
 مگر آئے آسمان سے ڈھان بھل گیا
 چکی کے منہ سے صاف تو لانا بھل گیا
 فصل خزان میں تیرا دوا لانا بھل گیا
 مہی سے شیخ لیکے مصلانا بھل گیا
 سینے سے تیرا رکا پیا سا بھل گیا
 غم سے ترے دم ہی مٹا بھل گیا
 مینڈک تار گرے کونا لانا بھل گیا

گلشن میں باغ باغ ہوں لگا لگا گیا
 وہ بت بخل ہو گیا یہ فقر آنکھ لیا
 وعدہ خلا میونسے ہوا حسن کو زوال
 دسایا زبان تو اوس بت عیا پر پیرن تم
 اچیت جو خدا نے غنایت کیا دہ حسن
 چادر جو باد صبح نے اوس رخ سلوٹھی
 پتیا یوں کا حال کچھ پوچھے حضور
 اوس طفل کا پتک پتک ہوا اس قلع ریلند
 کوئی بزدل کہانے دو سر کا رزق
 توڑا ہوا چمن میں نکل کا باغبان
 رہنمائی ہو مٹنے نہ لایا جس سے تاب
 ہوں اب آصف توحین میں نہیں سے خون
 پر ہر تہانہ خوب بھان عشق سے
 مان راز کھل گیا مگر انصاف شرم ہے

کاشن میں باغ باغ ہوں لگا لگا گیا
 وہ بت بخل ہو گیا یہ فقر آنکھ لیا
 وعدہ خلا میونسے ہوا حسن کو زوال
 دسایا زبان تو اوس بت عیا پر پیرن تم
 اچیت جو خدا نے غنایت کیا دہ حسن
 چادر جو باد صبح نے اوس رخ سلوٹھی
 پتیا یوں کا حال کچھ پوچھے حضور
 اوس طفل کا پتک پتک ہوا اس قلع ریلند
 کوئی بزدل کہانے دو سر کا رزق
 توڑا ہوا چمن میں نکل کا باغبان
 رہنمائی ہو مٹنے نہ لایا جس سے تاب
 ہوں اب آصف توحین میں نہیں سے خون
 پر ہر تہانہ خوب بھان عشق سے
 مان راز کھل گیا مگر انصاف شرم ہے

کاشن میں باغ باغ ہوں لگا لگا گیا
 وہ بت بخل ہو گیا یہ فقر آنکھ لیا
 وعدہ خلا میونسے ہوا حسن کو زوال
 دسایا زبان تو اوس بت عیا پر پیرن تم
 اچیت جو خدا نے غنایت کیا دہ حسن
 چادر جو باد صبح نے اوس رخ سلوٹھی
 پتیا یوں کا حال کچھ پوچھے حضور
 اوس طفل کا پتک پتک ہوا اس قلع ریلند
 کوئی بزدل کہانے دو سر کا رزق
 توڑا ہوا چمن میں نکل کا باغبان
 رہنمائی ہو مٹنے نہ لایا جس سے تاب
 ہوں اب آصف توحین میں نہیں سے خون
 پر ہر تہانہ خوب بھان عشق سے
 مان راز کھل گیا مگر انصاف شرم ہے

گہر دور منطق عرصہ معنی میں جیت بی
 آگے بہارے فکر کا گہر آنکھ لیا

گہر دور منطق عرصہ معنی میں جیت بی
 آگے بہارے فکر کا گہر آنکھ لیا

چاک ہو کر پیر میں پردہ ہمارا ہو گیا
 کیا نہ وہ بدنام ہوئے جب میں سوا ہو گیا
 بادہ تھا اٹھو رہی میں سر کا ہو گیا

راز الفت چھپ گیا سب سمجھ سوا ہو گیا
 سیکے میر حلال تیرے میں اور میں کیا ہو گیا
 تیغ پر جل جل گئے تقدیر کے میرے کیا ہو گیا

کاشن میں باغ باغ ہوں لگا لگا گیا
 وہ بت بخل ہو گیا یہ فقر آنکھ لیا
 وعدہ خلا میونسے ہوا حسن کو زوال
 دسایا زبان تو اوس بت عیا پر پیرن تم
 اچیت جو خدا نے غنایت کیا دہ حسن
 چادر جو باد صبح نے اوس رخ سلوٹھی
 پتیا یوں کا حال کچھ پوچھے حضور
 اوس طفل کا پتک پتک ہوا اس قلع ریلند
 کوئی بزدل کہانے دو سر کا رزق
 توڑا ہوا چمن میں نکل کا باغبان
 رہنمائی ہو مٹنے نہ لایا جس سے تاب
 ہوں اب آصف توحین میں نہیں سے خون
 پر ہر تہانہ خوب بھان عشق سے
 مان راز کھل گیا مگر انصاف شرم ہے

Handwritten text in the top margin, likely a continuation of the previous page or a related note.

<p>آہ جو دم تا بلبل یادہ نالا ہو گیا رفتہ رفتہ مہر سے مہر متا ہو گیا ای شب قوت ترا منہ اس سے کالا ہو گیا ای جنون کیا تو سن جنت کو کوا ہو گیا حور کی تصویر پر نقش کف یا ہو گیا اسے چراغ اب تو کلیجہ تیرا شہت نا ہو گیا جو گیا ایک عمارت جھوٹا ہو گیا جسے نالا تھا بہانی سے نقا ہو گیا وہ اوو ہر جوش جوانی سے قاشا ہو گیا</p>	<p>کس قدر رسیدہ خدا جانی ہوا البریر ویر از زو منداوس سہتی کے ہوئی لوگ انیر دور رکھا تھا جو او میں رو کو جہت بہر الی و تہی و اینو کو ہوش معج بوی گل حسن یہ ہر قدم ہکا خرام ناز سے دم میں جلی ہنکرتنگ خاک یکسو ہو گئے ہر کو تر ہو گیا گردان قصر یار کا جب کہا وعدہ وفا ہوئے کا ہو گئے میں نے ہر جوش جنون سے نکلیا لڑکھا کیلا</p>
---	--

<p>کٹ گئی فرقت کی شب جب شکر کردگار پتھر غم سوا دہوا اسے شطرت تو کا ہو گیا</p>	
--	--

<p>دل کی جگہ بغل میں بند چلا ملا سب کچھ ملا اگر دل بیدار ملا کوئی ضمیر میں دل مجھے گویا ملا بلبل کسی گویائی سے جا کر کھلا ملا جو کچھ دیا دیا ہمیں جو کچھ ملا ملا سو دشت چھان کر ہے یہ ایک ملا ملا پاس و فاس کیا کرین جیسا ملا ملا صاحب کو جوش حسن میں لولا ملا</p>	<p>سینہ تیرا فراق سے تشنگد ملا کیا مال تیرا زر ہے جو کچھ غنم ملا مٹنے کی کب امید تھی شکر خدا ملا آواز بیٹہ جانکی مجھ سے نہ بحث کر رنج و ملال عیش و طرب خدا کی دین اسے خار اسکو توڑ کے میرا دل ملا اوس میں یونہی کو جوڑی سکتی نہیں ہم اقسیم یون شباب کی دو دو تین ہو تین</p>
---	--

Handwritten text in the bottom margin, likely a continuation of the previous page or a related note.

اسے نطقِ مرہی رہ کہ بہت آچکی سہرات
سہوئیدگی آج تری مے مے کیا

دل نے کیا آنکھ عاشق تب دیا
 سیرمہ جو تو نے آنکھ میں ابرو لہرایا
 کرتی ہے حرف شمع کو گل باو صبح کا
 گھر ہو یک بیٹھو مزاجی بیسیان
 نقش خیال سے تنہا وہ لگو دل لگی
 جب نہ بن پڑی تو تصویر کو دیکھ کر
 کیا چہرہ نقش فرس تھا پہلو میں
 لذت کچھ اپنی چاہ میں ہی ہلکو کھنتی
 کی آرزو جو پردہ اوٹھانکی دیکھنے
 اسے روکے یا راسخہ وقف جلا رہا
 گر مٹی شوق میں جو میں لپیٹ گیا
 دہن بندہ گئی جو سینہ زنی کی فراق میں
 کیوں سوزن جفا تو نہ گردوں کو کرے
 کیا بخت و خدشہ نامہ دوست و دشمن کو پڑے

ہر شد نے آج بھوکو پیا لال پلا دیا
 فتنے کو قمر قمر کو آفت بنا دیا
 یہ وہ غضب کہ دل ہی عجبا دیا
 لوگوں میں خیال نے دل ہی جلا دیا
 خانہ خراب ضعف زدہ ہی بنا دیا
 دل میرا پیر پیر کو دینا لگا دیا
 رشک عداوت اس نے دشمن بنا دیا
 لیکن تیری لگاؤ نے اور ہی مزا دیا
 شوخ ستم ظریف نے مجھ کو اڑھٹا دیا
 تیری صفائے خاک میں سکو ملا دیا
 کفن کو کپڑے پہن دی سینہ جلا دیا
 دست الہی نے کج رسا بجا دیا
 تہمت یہ ختم پر ہے کہ تو مسکرا دیا
 جو کہ مہر خدا نے دیا نارسا دیا

مملکت میں تقسیم آج اونگوئے کے نطق

دل سے لیکر تاج بزمیدان رستا خیر تھا | اوکی خال خط کا سودار و شور انگیز تھا

[illegible]

مجلس علماء

ناز و غم نے مین کوئی نادر کوئی ٹھکرتا
 رات کو اوس کا غم وقت بلا خوف و ترقتا
 ماتہ ملواتا ہمارا عالم کے تر جوش شب
 شاید اوس سر شاکی ہی کی تصویر ہم کو دکھائی
 رو بہ رویہ ہر ایک کہنہ عشق کے
 اور کیا کرتا وہ شوخ ای امتیاق خندہ خیر
 گلشن کوئی صنم کی یاد ہیں شاہد بیان
 لطف تہان کو نگاہ سہو کرتی تھی خیال
 آبلہ پڑ گئے مینہ میں جگر تھن تھن گیا
 کہہ دلون کا لپے آئے ہیں مین میں ہر لپٹ
 درجہ تکلیں کو پہنچا تھا نہ بخون عشق میں
 میرے دل میں باہر تھے جس طرح نفس
 آرزوئی میل میں اکڑا اشیان لگتا تھا
 کو مکن ہی عشق تھا کیا تلخ کامی کے لیے
 رات تیرے غم میں ساتی تھا چو شل لپٹ
 حلقہ مار سید زن تھے سر پہ ار کے
 تیر سا لگتا تھا اگر دلیر اہل شوق کے
 بوسہ مائی لکے عم میں جان ہی بچنے کے
 ناز و انداز وادان سب میں شوقی بھی

[illegible]

17

ہریشہ فرادی جو نقش کو داسنگ پر
نقطی وہ آرائش عشرت گدیر در ترن

<p>دیکھی اوکچال گرفتار ہو گیا تو بوجی تو توبہ کا پندار ہو گیا میں ہوائی لہجہ جو ٹہری ہو جنوں گل تک نسیم میری رسائی محال ہے یہ سوچتے نہیں کہ ان گل کو لٹکا جو اس سے ترک تیار دل بڑا فرط قلق سے رات کو پائے دل و جگر در بچیر پانویں ہے علی بندگی پڑی ہرم کر رہا ہے دل زار درد سے شوقی سے مثل برق نہ نصبت نگاہ الہدی تابش کہ نظر کو ہے خیرگی جسد لٹے تاک جہانک لپکا بچے بڑا رسوائی جنوں نے یہ جہاں سلوک زہار سے ہوئے تھے مے لب آشنا وہ دُرسے میری نالوں کے سو باعد و کی یاد کچھ ماجرا کے گریہ تو ای آشنا نہ پوچھ ایست یہ تیری شوق ہم آغوش میں چھ</p>	<p>زنجیر دل کو موجہ رفتار ہو گیا ہلکا گدے سے ہو کے گران بار ہو گیا دل میں خیال تو آواز ہو گیا خار و خسرت کا ہوا دار ہو گیا جی میں ہیں خوش کہ وصل کا قرار ہو گیا پر ہنر سے ہیں اور ہی بیمار ہو گیا تیری گلے میں ہیں کوئی سوار ہو گیا منہدی کا چور گرج گرفتار ہو گیا پہلو ہمارا خسانہ ہمیں ہو گیا خوش حسن ہے نقاب رخ یار ہو گیا در ہی فروغ حسن سے دیوار ہو گیا خوفی کا نام مطلع الوار ہو گیا اونکی تو شان بڑھ گئی میں خوار ہو گیا خود ظلم سے وہ تہک کم آزار ہو گیا کسا نصیب یکے بیدار ہو گیا پانی ہو ہو جس سے وہ آزار ہو گیا جسم زار حلقہ زنا رہا ہو گیا</p>
---	--

۱۵

لایا تو میری زبان سے لایا تو میری زبان سے لایا تو میری زبان سے لایا تو میری زبان سے
 لایا تو میری زبان سے لایا تو میری زبان سے لایا تو میری زبان سے لایا تو میری زبان سے
 لایا تو میری زبان سے لایا تو میری زبان سے لایا تو میری زبان سے لایا تو میری زبان سے

بیجا قتی شوق سے تاب نظر نہتی | ویدار آپ پردہ دیدار ہو گیا

وصف دین میں بند ہی میری بان طوق | کہتے ہیں لوگ صاحب سسرار ہو گیا

آئے ہیں کیوں جی آج کشاں ہو سکا | کیوں مجھ پر التفات و لطف نہ ہو سکا
 کہتے ہیں جد کا ظلم پر وسیع ہے | بیحد دل سے آتی ہی بدظن ہو گیا
 مجھ کو ظن تھی جو رہا ایسا ہے مجھ کے | اوس لب کا بوسہ لیکے نہ محسوس ہو گیا
 ذکر قریب جو وہ بگڑی تو کہہ چلا | بوسے کی ہے ہوس مجھے اوس سے نار ہو گیا
 چمکا رہا وہ چہرہ بدولت جمال کے | خانہ خراب چاہ کا کیا پیار کا تھا وقت
 ساتھ اونسے گھر قریب سے ہی گیا فلق | بیجا قتی شوق سے شیش کھا کر گر گیا ہے
 مشق ستم کا جبکہ او نہیں پر گیا مزہ |

تو طائر و لاکھ مگر خوش نمی میں طوق | ہم کیسکی لہن سے سنبھل ہو سکا

سارے کون کو قصہ در و نہان اپنا | جلدیوں کے نہ اپنے ہیں اون کا قصہ خوان اپنا

لایا تو میری زبان سے لایا تو میری زبان سے لایا تو میری زبان سے لایا تو میری زبان سے
 لایا تو میری زبان سے لایا تو میری زبان سے لایا تو میری زبان سے لایا تو میری زبان سے
 لایا تو میری زبان سے لایا تو میری زبان سے لایا تو میری زبان سے لایا تو میری زبان سے

۱۶
 لایا تو میری زبان سے لایا تو میری زبان سے لایا تو میری زبان سے لایا تو میری زبان سے
 لایا تو میری زبان سے لایا تو میری زبان سے لایا تو میری زبان سے لایا تو میری زبان سے
 لایا تو میری زبان سے لایا تو میری زبان سے لایا تو میری زبان سے لایا تو میری زبان سے

لایا تو میری زبان سے لایا تو میری زبان سے لایا تو میری زبان سے لایا تو میری زبان سے
 لایا تو میری زبان سے لایا تو میری زبان سے لایا تو میری زبان سے لایا تو میری زبان سے
 لایا تو میری زبان سے لایا تو میری زبان سے لایا تو میری زبان سے لایا تو میری زبان سے

یہ جو موشی دل کستاخ نہیں سمجھتا
 سرشار کاہن شر اور ہول کے مگر رب
 عکس رخست وہ ہوا سرخ چہرے پید
 اور کیا چاہتے ہوئے وہاں تو لیا
 شب غم کوں تھا کروٹ کا لوانی والا
 کچھ نہ شہر ترسے دانوئی صفائی آگے
 بے تر دیکھ کر پے کو پے پانی پانی
 ابرو کا ہوا میرے نرالا مضہون
 نقش لبیک کی طرح لبستر غم پر ہم نے

جی میں کہتا ہے وہ لگا دم قابو بدلا
 اپنی رحمت کی طرف دیکھنے سے تو بدلا
 زور و دیار کے رنگ گل و شہو بدلا
 بید مانی کاہن شیمان شگلو بدلا
 اضطراب ال بقیات پہلو بدلا
 کیسا کیسا در غلطان سے پہلو بدلا
 عرق شرم کے قطر وٹے ہر انس بدلا
 خراج ستا دے مطلع کا یہ پہلو بدلا
 اما تو انی سے کسی نہ پہلو بدلا

یہ جو موشی دل کستاخ نہیں سمجھتا
 سرشار کاہن شر اور ہول کے مگر رب
 عکس رخست وہ ہوا سرخ چہرے پید
 اور کیا چاہتے ہوئے وہاں تو لیا
 شب غم کوں تھا کروٹ کا لوانی والا
 کچھ نہ شہر ترسے دانوئی صفائی آگے
 بے تر دیکھ کر پے کو پے پانی پانی
 ابرو کا ہوا میرے نرالا مضہون
 نقش لبیک کی طرح لبستر غم پر ہم نے

یہ جو موشی دل کستاخ نہیں سمجھتا
 سرشار کاہن شر اور ہول کے مگر رب
 عکس رخست وہ ہوا سرخ چہرے پید
 اور کیا چاہتے ہوئے وہاں تو لیا
 شب غم کوں تھا کروٹ کا لوانی والا
 کچھ نہ شہر ترسے دانوئی صفائی آگے
 بے تر دیکھ کر پے کو پے پانی پانی
 ابرو کا ہوا میرے نرالا مضہون
 نقش لبیک کی طرح لبستر غم پر ہم نے

ایک پہلو کو کبھی برب باندھا اسے نطق
 کہا ماضی میں سچ اشعار میں پہلو بدلا

ایک پہلو کو کبھی برب باندھا اسے نطق
 کہا ماضی میں سچ اشعار میں پہلو بدلا

قافلہ رواج سے میں طالب مکتوب تھا
 اہل حق جو سے ترا پہلا تعافل خوب تھا
 ہر ستم پر حکم صبر حضرت الیوب تھا
 شہر کعبان میں ہو نور دیدہ ایقوب تھا
 بکھر خرابے لب شیریں بہت مرغوب تھا
 یہ ترا شہر تھا سلام غیر ہی مکتوب تھا
 سالک تارہ محبت جو ملا محمد و تنہا
 دل سو خوانان و فصل گل وہ بزم محبوب تھا

نزع میں نہ تھا رقا صد محبوب تھا
 یہ ستم اول شہر سے تے نہ یارن محبوب تھا
 آن گئی بند اوصیائے دل نہ بھی فی کوا
 مصر یون کی گامہ گامہ تار با تار یکتا
 کو دقن بھی بیوہ تھا لیکر جلاوت تیری
 اور تو جو گم گماتا تھا سو گماتا تھا خطیر
 جب کو دیکھا آپ جو یگانہ ہی دیکھا اوسے
 خاموشی حسن طلبت جی نظر عین فضا

یہ جو موشی دل کستاخ نہیں سمجھتا
 سرشار کاہن شر اور ہول کے مگر رب
 عکس رخست وہ ہوا سرخ چہرے پید
 اور کیا چاہتے ہوئے وہاں تو لیا
 شب غم کوں تھا کروٹ کا لوانی والا
 کچھ نہ شہر ترسے دانوئی صفائی آگے
 بے تر دیکھ کر پے کو پے پانی پانی
 ابرو کا ہوا میرے نرالا مضہون
 نقش لبیک کی طرح لبستر غم پر ہم نے

یہ جو موشی دل کستاخ نہیں سمجھتا
 سرشار کاہن شر اور ہول کے مگر رب
 عکس رخست وہ ہوا سرخ چہرے پید
 اور کیا چاہتے ہوئے وہاں تو لیا
 شب غم کوں تھا کروٹ کا لوانی والا
 کچھ نہ شہر ترسے دانوئی صفائی آگے
 بے تر دیکھ کر پے کو پے پانی پانی
 ابرو کا ہوا میرے نرالا مضہون
 نقش لبیک کی طرح لبستر غم پر ہم نے

تو کہی یار باغ و گلستان
 تو کہی یار باغ و گلستان
 تو کہی یار باغ و گلستان
 تو کہی یار باغ و گلستان

جس سے سارا خرم خوبی محو مطلوب تھا
 مجھ سے خالی لطف تک حسا نہیں ہو سکتا
 العزیز رنگ میں پردہ وہ مطلوب تھا
 رنگ ہوئی یار سے ہر خوب و محب تھا
 حسن کے باعث وہی غالب میں ہی مطلوب تھا

تاک بوسہ کو مالالا او سنی اکیلی ان پر
 غیر سے بے گنتی ہو سکتی تھی کہ محراب
 گل کوں خج کوں کھاسی ہن کہ تیر فرزند
 اوسہ گئی تھی یہ صبا چرخ میں گل کوں
 قاعدہ وہ غالب مطلوب جلتا نہ تھا

تعلق تعلق مذاق اہل دنیا کیا کر دین
 میوہ خام نہال حرص تکے خوب تھا

باندہ مالکیا نگاہ سے طہار دیکھتا
 شوگر کسی گد میں ذرا بار دیکھتا
 جب کہتا ہمیں اوسے تلوار دیکھتا
 پہلو کلام کا دم اقرار دیکھتا
 منظور کی نہیں گرا کے پار دیکھتا
 اولٹا ہنسنے ناز خردار دیکھتا
 کیا صاف میر دل سے ہوا پار دیکھتا
 کیوں ہی یہ بار بار دہرایا دیکھتا
 قسمت میں مرے دم تھانہ دیدار دیکھتا
 منظور ہے جو طاقت دیدار دیکھتا
 تو اوٹتی اوٹتے ہر لمحے میں دیکھتا
 روہن کر ابدان قسربازار دیکھتا

آگ لگ نہیں جوش حسرت دیدار دیکھتا
 عیسے کا معجزہ ہو جب سے یار دیکھتا
 جسے ذرا عداوت خوئی ار دیکھتا
 دیتا ہے کیا فریہ عیار دیکھتا
 بوسے کی آرزو نہ تھا وصال کی
 کرتا ہوئے بوسہ دین میں لکڑی
 تیرنگہ میں خون کا دہا ذرا نہیں
 مد نظر ہے کیا کوئی تازہ فریب پر
 وہ جب تک میں نہیں کہیں تو
 ہوتے ہیں جلوی برق بجلی کہ رنگ میں
 یہ حرف ترے آئے سے چہرہ حال ہے
 ہنگامہ ہو گا جسے یہ چہا نہیں کر رہا

تو کہی یار باغ و گلستان
 تو کہی یار باغ و گلستان
 تو کہی یار باغ و گلستان
 تو کہی یار باغ و گلستان

تو کہی یار باغ و گلستان
 تو کہی یار باغ و گلستان
 تو کہی یار باغ و گلستان
 تو کہی یار باغ و گلستان

تو کہی یار باغ و گلستان
 تو کہی یار باغ و گلستان
 تو کہی یار باغ و گلستان
 تو کہی یار باغ و گلستان

بازار دیکھنا
 جو اسے یاراب جو امی تری محمد حسن میں
 جہاڑو تو کوئی یار میں نہی ہوڑ صبا
 موجود روی یار ہو حافر چلو رہے

یوسف کو ہول نصیب بازار دیکھنا تنکا سا ہی مراد بن زار دیکھنا بکلا ہی جانڈیا اولی الالباب دیکھنا	لیستے نہیں ہیں ل جانتے ہیں جانی ہیں قمار دیکھنا
--	--

اولش جبکہ ہے جام شراب کیا میں خوش ہوں اور جو بیدار کی غائب ہوا یہ لولوہ و جوس ہے حجاب کیا خفاہہ کھلے دل سے یا اضطراب کیا لیٹ گیا سر بازار اوس ہی سے نہیں ہے خال کا بوجہ نقطہ چربے پر مرے ہی نکلے کئی بوسے یار کے دے ادا میں ناؤ میں غم سے میں حسن خوبی میں ہزاروں نقش قدم پر ویش انچا بکلا بزرگ جام نگہ مست کرنی پھر سے صدای مور سو جو ترے نالکشن جو سے وہ چلنے کو مرے دل کی جھونک شیکار کی گرمی ہو آنکھ سے نمٹدیک یہ ایک م تھا کہ جب غم جو جاتی تھی	تو شوق دل یہ بکارا وہ و حجاب کیا دل ہی ہو کہ تھے غم خراب کیا شباب یار سے کار نہ لانا کیا کیا نہ ضبط ہنا کام سب خراب کیا جنون کہہ دے تھے آنجکا کیا خدا نے خود تھے خوبی میں انتخاب کیا کچھ اور گھر سے دیا وہ کیا حساب کیا تھے تمام حسینو میں انتخاب کیا جو اس گلی میں گزرتے آفتاب کیا تیری آنکھ سے ہر سیکہ خراب کیا تو شور حشر نے خاموشی کے خراب کیا زمین بل ہی میں جو اضطراب کیا کہ تیرے شرم کی تپلے کو بے نقاب کیا یہ ساری عمر کا تھا غش جو حساب کیا
---	---

بازار دیکھنا
 جو اسے یاراب جو امی تری محمد حسن میں
 جہاڑو تو کوئی یار میں نہی ہوڑ صبا
 موجود روی یار ہو حافر چلو رہے
 لیستے نہیں ہیں ل
 جانتے ہیں جانی ہیں قمار دیکھنا
 اولش جبکہ ہے جام شراب کیا
 میں خوش ہوں اور جو بیدار کی غائب
 ہوا یہ لولوہ و جوس ہے حجاب کیا
 خفاہہ کھلے دل سے یا اضطراب کیا
 لیٹ گیا سر بازار اوس ہی سے
 نہیں ہے خال کا بوجہ نقطہ چربے پر
 مرے ہی نکلے کئی بوسے یار کے دے
 ادا میں ناؤ میں غم سے میں حسن خوبی میں
 ہزاروں نقش قدم پر ویش انچا بکلا
 بزرگ جام نگہ مست کرنی پھر سے
 صدای مور سو جو ترے نالکشن جو سے
 وہ چلنے کو مرے دل کی جھونک
 شیکار کی گرمی ہو آنکھ سے نمٹدیک
 یہ ایک م تھا کہ جب غم جو جاتی تھی
 تو شوق دل یہ بکارا وہ و حجاب کیا
 دل ہی ہو کہ تھے غم خراب کیا
 شباب یار سے کار نہ لانا کیا
 کیا نہ ضبط ہنا کام سب خراب کیا
 جنون کہہ دے تھے آنجکا کیا
 خدا نے خود تھے خوبی میں انتخاب کیا
 کچھ اور گھر سے دیا وہ کیا حساب کیا
 تھے تمام حسینو میں انتخاب کیا
 جو اس گلی میں گزرتے آفتاب کیا
 تیری آنکھ سے ہر سیکہ خراب کیا
 تو شور حشر نے خاموشی کے خراب کیا
 زمین بل ہی میں جو اضطراب کیا
 کہ تیرے شرم کی تپلے کو بے نقاب کیا
 یہ ساری عمر کا تھا غش جو حساب کیا

بازار دیکھنا
 جو اسے یاراب جو امی تری محمد حسن میں
 جہاڑو تو کوئی یار میں نہی ہوڑ صبا
 موجود روی یار ہو حافر چلو رہے
 لیستے نہیں ہیں ل
 جانتے ہیں جانی ہیں قمار دیکھنا
 اولش جبکہ ہے جام شراب کیا
 میں خوش ہوں اور جو بیدار کی غائب
 ہوا یہ لولوہ و جوس ہے حجاب کیا
 خفاہہ کھلے دل سے یا اضطراب کیا
 لیٹ گیا سر بازار اوس ہی سے
 نہیں ہے خال کا بوجہ نقطہ چربے پر
 مرے ہی نکلے کئی بوسے یار کے دے
 ادا میں ناؤ میں غم سے میں حسن خوبی میں
 ہزاروں نقش قدم پر ویش انچا بکلا
 بزرگ جام نگہ مست کرنی پھر سے
 صدای مور سو جو ترے نالکشن جو سے
 وہ چلنے کو مرے دل کی جھونک
 شیکار کی گرمی ہو آنکھ سے نمٹدیک
 یہ ایک م تھا کہ جب غم جو جاتی تھی
 تو شوق دل یہ بکارا وہ و حجاب کیا
 دل ہی ہو کہ تھے غم خراب کیا
 شباب یار سے کار نہ لانا کیا
 کیا نہ ضبط ہنا کام سب خراب کیا
 جنون کہہ دے تھے آنجکا کیا
 خدا نے خود تھے خوبی میں انتخاب کیا
 کچھ اور گھر سے دیا وہ کیا حساب کیا
 تھے تمام حسینو میں انتخاب کیا
 جو اس گلی میں گزرتے آفتاب کیا
 تیری آنکھ سے ہر سیکہ خراب کیا
 تو شور حشر نے خاموشی کے خراب کیا
 زمین بل ہی میں جو اضطراب کیا
 کہ تیرے شرم کی تپلے کو بے نقاب کیا
 یہ ساری عمر کا تھا غش جو حساب کیا

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

آجکا آئیں یہی گورے والا نکلا
 دل بیتا تھا لفظ مجھے گون نکلا
 دیدہ تر نہیں لنگتا ہے جوشیا نکلا
 میرا سودا بھی کوئی روزِ غما نکلا
 دو تلمنکو نہیں کہا تے میرا جان نکلا
 ہونو دل میں مقرر کوئی پہورا نکلا
 جی گیا منہ سے گزرا نہ اوسکا نکلا
 اتنی میری تہی دل سے جنت نکلا
 ہی وہ قصیدہ سہوے کا دم اوسکا نکلا
 نجم کاوش نے عزیزوں کے نکالا نکلا
 چودہ صے سے بھی جو بن میں رہا نکلا
 ضیہ کو آج ہے نوش کا نکلا نکلا

یہ دنیا ایک قیظ اور ہم اس کا نکلا
کیسے گونٹے یہ لگا تا ہے مری جاتی رہ
اسی زمین سب گریہ ہو گا غم ہے
وہ بت پردہ نشین جہانے آباد ہیں
دشت سے دشت عدم خوش خوش غنیمت
نہیں بطور شوق و زما کرتے ہے
پردہ دار ہی غم پردہ نشین ختم ہوئی
تنگ عشق کے جذبہ کو گمراہ نہ کے
اوس تک کہ وہ تیرے پیار سے صحت یابی
چوہر گر گر ہے غریب الوطنی کس کو پسند
وہ مد جا رہے ہیں چودہ برس تک بن مین
رات اس کے شک کے کسے چاہے غم غصہ

نطق بیاطنی باد صبا گوید کیو
بزم گل بهر بزم بهر خاک او را تا غفلت

اوسکا وعدہ اسے دل نشا دیا
 یہ فلک تیری ہی ہے بنیا دیا
 ایک مشت خاک ہے بنیا دیا
 وزنہ اپنی ہے اثر فرمایا دیا
 غم میں سر کا پوٹا ہوا دیا

شاد ہو کر دی مبارکباد کیا
گو کہ میں کیا ہوں میں فریاد کیا
خسران یا محض اجداد کیا
ہم ادا کرتے ہیں رسم عاشق
کیون سنیں ہم ناشکیبائی کی

[illegible]

جک بودین معانی این شعر را در این کتاب
بعد از

لکھنؤ میں ایک روز ایک شخص نے ایک عورت کو دیکھا
 جس نے ایک بڑے بڑے گلاب کے پتوں میں لپیٹ کر رکھا تھا
 وہ شخص نے اسے دیکھا تو اس نے کہا کہ یہ تو ایک
 عجیب سی عورت ہے جس نے اپنے آپ کو گلاب کے
 پتوں میں لپیٹ کر رکھا ہے۔

تم نے یہ سوچی کوئی بیدا کیا
 نازنینوں کی دلا بیدا کیا
 اور تہا وہ عمرہ حبلا دیا
 یا میرے بے اثر خیر یا دیا
 اگیا ہوا سبق پہر یا دیا
 آتے تھانہ کیا آرشا دیا
 ناز غم کے کیا ستم بہر یا دیا
 باو آئی لذت بیدا دیا
 تجھ سے قاتل کی کریم فریا دیا
 پہر تو کہ کیا اے ستم بچا دیا

اس تلافی کا سبب کتنا نہیں
 انکے ہاتھوں کے ہیں پھر ہوں تو
 تیری چری میرے گلے کو تیر سی
 پیر کیا کیوں دشمنوں کو دل میں
 پہر وہی اے طفل ہے مشق حفا
 تجھ سے سنا سننے نہ اوسکے دیا نہیں
 خلیل لین گے جی کڑا جب کر یا
 جانتے ہیں ہونہ کیوں ختم جسکے
 زخم دل منہ کھول کر رہ رہ کے
 میں تیر تیر ستم تر پاتا کب

مر گیا کیا رطق دیا ہو تو سہی
 آج وہ کہتے ہیں عمر میں شاہ کیا

لیکن جو ہو جی انہیں اچھا نہیں
 میں تو کہی تو مرا آنا نہیں اچھا
 آتے کا کیا جرم جو چر انہیں اچھا
 وہ کوئی ہے میں جو بند انہیں اچھا
 وہ مردہ ہو گیا میں سی کہنا نہیں اچھا
 تعمیر سے یہ خواب زلیخا نہیں اچھا
 اچھی جو یہ ہو تو وہاں کیا نہیں اچھا

میں نہیں کہتا ہوں کہ غرا نہیں اچھا
 روز انہیں جھرو تہ تو نہ بنام میں اچھا
 خود میں میں جکتی ہیں جڑا میں اچھا
 کیوں جھکو برکتوں میں خرابی تو دین اچھا
 دل غم جو آفرہ ہو سے سو نکالوں اچھا
 راتوں کو جگا کیا سی آنکھ کا لکنا اچھا
 بس میں نصیبو نکو برا کیوں لکنا اچھا

لکھنؤ میں ایک روز ایک شخص نے ایک عورت کو دیکھا
 جس نے ایک بڑے بڑے گلاب کے پتوں میں لپیٹ کر رکھا تھا
 وہ شخص نے اسے دیکھا تو اس نے کہا کہ یہ تو ایک
 عجیب سی عورت ہے جس نے اپنے آپ کو گلاب کے
 پتوں میں لپیٹ کر رکھا ہے۔

دوا ہے بوسہ میں تو فیک کیا تہی
 میں نہ کا فیر ہون نہ گہر میرا لہجہ ہے
 دیکھو نہ کہیں جان میں نکل جائے

ہاں گون تو یہ کہتی ہو تھا غیا نہیں
 اتنا بھی نہ میرا شب یلدا نہیں
 ہاں ناز تو اچھا ہے پر اتنا نہیں

سنبھلو نہ بہت ہو وقت میں تو نگلی
 بد کام کا اسے نطق نتیجہ نہیں چیا

کیا یا بکا پہاڑ اچو گریساں کسی کا
 چاہتہ مراد دل کینچنی سے سوکھ کر
 سو بار کیا حضرت جبریل کو قاصد
 بیوجہ ذکر گون نہیں گلگوزہ عارض
 ایسے ہی اڑتا ہے کوئی کشتی کوئی بری
 خوبی سے مرے شوق کی پریوں کیامات
 ایسا ہی ہے غمخیز ابرو سے صدم کا
 کیا تا کہ کسی سانس میں لیتے نہیں گئے
 جو نام سے اریان کو خیر نہ نکالے
 ہاں آہ سو کار نسیم سحر سے کر
 کیا دہم سے اس شکر سے آئینہ کو توڑو
 کیا نہ تھی بگڑی بنے اتری کو
 لیوان گہر میں سہا جینی ہر عیش کا زکور
 خالی تو تھی جان اپنے لبو پری دہر میں

اسے دست جنون کینچ تو داناں
 جہاں مگر رہے دسے بیکان کسی کا
 آہانہ کبھی خط کسی عنوان کسی کا
 لاریب وہ گل رات تہا مہمان
 چلے گئے لاشہ لوتپے ہی جان
 جانیکا خیال بت پرستان کسی کا
 کچھ میں ہی بھوڑو گناہ ایمان
 سنتے ہیں کہ نازک بہت کان کسی کا
 وہ اور نکالے کبھی ارمان کسی کا
 اوڑھ جائے جو منہ رو کے ہوا داناں
 یہ بھی ہوا ہو کہیں حیران کسی کا
 کیسو بھی دم بہ ہو پریشان کسی کا
 جیسے کوئی ناخو اندہ مہمان کسی کا
 پر کیا ہے زمین پاتے ادھر ان کسی کا

دوا ہے بوسہ میں تو فیک کیا تہی
 میں نہ کا فیر ہون نہ گہر میرا لہجہ ہے
 دیکھو نہ کہیں جان میں نکل جائے
 ہاں گون تو یہ کہتی ہو تھا غیا نہیں
 اتنا بھی نہ میرا شب یلدا نہیں
 ہاں ناز تو اچھا ہے پر اتنا نہیں
 سنبھلو نہ بہت ہو وقت میں تو نگلی
 بد کام کا اسے نطق نتیجہ نہیں چیا
 کیا یا بکا پہاڑ اچو گریساں کسی کا
 چاہتہ مراد دل کینچنی سے سوکھ کر
 سو بار کیا حضرت جبریل کو قاصد
 بیوجہ ذکر گون نہیں گلگوزہ عارض
 ایسے ہی اڑتا ہے کوئی کشتی کوئی بری
 خوبی سے مرے شوق کی پریوں کیامات
 ایسا ہی ہے غمخیز ابرو سے صدم کا
 کیا تا کہ کسی سانس میں لیتے نہیں گئے
 جو نام سے اریان کو خیر نہ نکالے
 ہاں آہ سو کار نسیم سحر سے کر
 کیا دہم سے اس شکر سے آئینہ کو توڑو
 کیا نہ تھی بگڑی بنے اتری کو
 لیوان گہر میں سہا جینی ہر عیش کا زکور
 خالی تو تھی جان اپنے لبو پری دہر میں
 اسے دست جنون کینچ تو داناں
 جہاں مگر رہے دسے بیکان کسی کا
 آہانہ کبھی خط کسی عنوان کسی کا
 لاریب وہ گل رات تہا مہمان
 چلے گئے لاشہ لوتپے ہی جان
 جانیکا خیال بت پرستان کسی کا
 کچھ میں ہی بھوڑو گناہ ایمان
 سنتے ہیں کہ نازک بہت کان کسی کا
 وہ اور نکالے کبھی ارمان کسی کا
 اوڑھ جائے جو منہ رو کے ہوا داناں
 یہ بھی ہوا ہو کہیں حیران کسی کا
 کیسو بھی دم بہ ہو پریشان کسی کا
 جیسے کوئی ناخو اندہ مہمان کسی کا
 پر کیا ہے زمین پاتے ادھر ان کسی کا

بادشاہ شاہ سے خالق نے
 بادشاہ شاہ سے خالق نے

ایہی منطق جیتے گا نہ کہ نبیوں کی
پتھر کی لکیر میں ہیں مرافتش وفا کا
جو ولی عزیز جان سے تیار ہو چکا تھا
اندر یہ ہے میں کو جو کیسوں میں لٹ گیا

بریں غزنی سے لے کر پورے ہندوستان تک
 وہ جانتے ہیں اس کی طرف سے
 دیکھ کر اس کی طرف سے

وہ جانتے ہیں اس کی طرف سے
 دیکھ کر اس کی طرف سے
 وہ جانتے ہیں اس کی طرف سے

وہ جانتے ہیں اس کی طرف سے
 دیکھ کر اس کی طرف سے
 وہ جانتے ہیں اس کی طرف سے

یہ ناتوان ہم تری فرقت میں ہو کر
 ضبط فغان کے کام کیا رات کو تمام
 لینے لگا بیٹ کے جو یوں شہر وصال
 دو فون سے دی ہوا تب ہی دروازہ پر گیا
 پہرہ ہر کے گرد سر کیا جانکو شمار
 مریا ہوں ہوتی ہمت مردان عشق پر
 پیری کی آتے طاقت ٹوٹ تان کی
 تازگی تھی ہلچل میں مضمحل ہوئے
 اوس جان جان جاتی ہی بس مضمحل گیا

وامن جب اضطراب کا پکڑا تو چہ کیا
 ایسا دھواں گسا کہ مار دم ہی گٹ گیا
 کہنے لگے میں اس کے ترے کہ میں گٹ گیا
 زار سے کہنے پر برہمن سے چہ چٹ گیا
 صدقہ میں آج آپ کے میرے چٹ گیا
 کیا تیرے لیے کوہ سے فرما دجٹ گیا
 سبقت فلتہ شباب کا دم بہر میں آٹ گیا
 نکلت کا دم کنار میں غنچے کے گٹ گیا
 بھیندیں بنا ری چٹ گئیں دامن چہ چٹ گیا

وہ جانتے ہیں اس کی طرف سے
 دیکھ کر اس کی طرف سے
 وہ جانتے ہیں اس کی طرف سے

کرتی جو قافیہ کی کمی تنگ قافیہ
 اسی غزل میں آج چہ چٹ گیا

غم دور سے برا حال ہو رہا ہے اپنا
 جیکڑے طوفان سے گرد حرم یا رہرین
 عشق ہی ہے حقیقت ہی نہیں چارہ کو
 دل لگی سے تو قیوب کی فراغت پائی
 ہوش رہتا نہیں کیا وصل میں تقریر کرے
 وہ ہوا تو مری گرد ہی ایک تہہ سی ہے
 گردش آنکھوں کی غصہ جھنش ابرو افت
 ہی فلک سیر ہو کیا سیر فلک کی حاصل

آج تھا روح سے گویا نہیں قابل اپنا
 رات میں یہ انداز تو دیکھتے ہیں اپنا
 سخت مشکل ہی کہ سمجھتا ہے مرگ اپنا
 درد دیکھتے ہی تو کہہ بھی کہیں اپنا
 بھول جاتا ہے تو کہہ بھی کہیں اپنا
 اوڑھ کر جائیگا کہاں چہ ترے مرگ اپنا
 سحر اپنا وہ وہ کہاں ہی یہ کرتا اپنا
 نشیمن آؤ سے میں پروا نہ کرے اپنا

وہ جانتے ہیں اس کی طرف سے
 دیکھ کر اس کی طرف سے
 وہ جانتے ہیں اس کی طرف سے

وہ جانتے ہیں اس کی طرف سے
 دیکھ کر اس کی طرف سے
 وہ جانتے ہیں اس کی طرف سے

سید احمد علی خان پوکی
سلطان پوکی

[illegible]

۲
 علامہ ابن عربیؒ نے ہزاروں
 جہتوں سے بیان کیا ہے کہ
 جو شخص اپنے دل سے اللہ
 کو یاد کرے وہ اللہ کے
 دربار میں پہنچے گا۔
 اللہ کے دربار میں
 پہنچنے کے لیے
 اللہ کے دربار میں
 پہنچنے کے لیے
 اللہ کے دربار میں
 پہنچنے کے لیے

_____

مجلس شورای اسلامی
وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه
تاریخ ۱۳۰۲/۱۰/۱۵

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

میرا اشتیاق خال ہی اور ہر مقام پر
مروڑے ہاویں جان کو منور آنکھیں ہیں
دریغ برق بجلی یہ فرزند جلوے کا
سوئے ہے یہ فطرت شکر گو کہ آئینہ
کیا نہ زلف نے سنبھل کو سونگول فر

مثال مردم کردند گزیده آیات
و راحت دل جان نور دیده آیات
چلایم ایسی جیسا ندیده آیات
مٹھارے سبب کیوں آبدیدہ آیات
مقابلہ کو وہ گیسو پریدہ آیات

وہی تو منطق نہ تھارت جو کہ عقل میں
تھارتی سان میں پڑتا قصیدہ آہستہ

و صلاحت کی تیب بھی خونِ شامی مل ہو
 آنگہوں کی تیلیں غمِ سویدائے دل ہو
 اے شوقِ ادب تو وہاں جانِ میری
 دل ہی ملو تو سارے سونچیں ہر ذرا
 کیا اگر مٹی خیالِ رخِ رشکِ سبھی
 اے اضطرابِ لہجہ غارتِ کمرِ خفا
 بستر سے یوں وہ صبح اڑھا جائیگی
 پتھر سیج اوٹھ کرے دو دفعتاً رات
 غمِ خدائی جوشِ جوارِ ازل کو دن
 میں پس گیا میں بارِ غمِ بحرِ ارسے

۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱
 ۴۷۲

پس صفی ہو گیا، صف حسن بنظر

۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱
 ۴۷۲
 ۴۷۳
 ۴۷۴
 ۴۷۵
 ۴۷۶
 ۴۷۷
 ۴۷۸
 ۴۷۹
 ۴۸۰
 ۴۸۱
 ۴۸۲
 ۴۸۳
 ۴۸۴
 ۴۸۵
 ۴۸۶
 ۴۸۷
 ۴۸۸
 ۴۸۹
 ۴۹۰
 ۴۹۱
 ۴۹۲
 ۴۹۳
 ۴۹۴
 ۴۹۵
 ۴۹۶
 ۴۹۷
 ۴۹۸
 ۴۹۹
 ۵۰۰
 ۵۰۱
 ۵۰۲
 ۵۰۳
 ۵۰۴
 ۵۰۵
 ۵۰۶
 ۵۰۷
 ۵۰۸
 ۵۰۹
 ۵۱۰
 ۵۱۱
 ۵۱۲
 ۵۱۳
 ۵۱۴
 ۵۱۵
 ۵۱۶
 ۵۱۷
 ۵۱۸
 ۵۱۹

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

پیشانی میں سحر کی علامتیں

تیری بوی پیر بن ایو یا رہا جاتی ہے جب
 صدقہ قرب بعد و کیا کہی جی جی حال ہے
 اوسکی کوچی سے اگر گلزار جانی کو کو
 نطق کیا اوسکا خرام ناز اپنی گھر میں ہے
 اسطاف سے کہاں گلشن میں جلتی ہے ہوا

نکست گل سے چمن میں چوٹ جلتی ہے ہوا
 رشک کی تارے چوٹ سے ملکی جلتی ہے ہوا
 ہر جگہ مٹی پکڑتی ہے جلتی ہے ہوا

دیوار نہ نہیں کوئی حسینان میں نہ ہوگا
 کیا عیش ہون چرم حسینان میں نہ ہوگا
 آنکھوں میں جو گر جاؤنگا دامان میں نہ ہوگا
 اگر طبع کے نہ میں کو جیہ جانان نہ ہوگا
 گشتہ تصور سے بیابان میں نہ ہوگا
 نکست کی روش میں گلستان میں نہ ہوگا
 دوزخ ہی اگر روضہ رضوان میں نہ ہوگا
 میں رتو ہو کر گلستان میں نہ ہوگا
 کیا رہ کر کوں گانہ گلستان میں نہ ہوگا
 اب فصل بہار ائی نہ زندان میں نہ ہوگا
 انسان ہوں سنستان بیابان میں نہ ہوگا
 تم جاؤ یہاں میں لب خوابان میں نہ ہوگا
 درباری میں تاج سلطان میں نہ ہوگا
 جس بے سب سے گادول جانا میں نہ ہوگا

صو امین ہو نگا گلستان میں نہ ہوگا
 ہوں دھسم می عشاق میں جلیہ ہے
 کچھ قدر نہ کم ہوگی میں نسو کا ہون
 وقت سے ملے کھلے تو دوزخ اویں ہوں
 رو کو لے اگر کھجک سلاسل سے عزت و
 نازک ہزار ج اتنا تو چھیر کی صبا ہی
 اے حور سے یار میں ان تو جو نہ ہوگا
 جاتا ہوں گلستان تھا مجھے اے میں آرا
 پہلو نہیں نہیں نگے فابوی تخت
 نکلونگا میں پیر سے آوار کے مانند
 لے اور مجھے اے جوش جنوں ہو پرتان
 عیسے جو چلے جیخ کو اعجاز یہ بولا
 جبا خرقاں مواج پر آیا
 اپنی جو محبت نہ بنا کینہ ہوں گا

تیری بوی پیر بن ایو یا رہا جاتی ہے جب
 صدقہ قرب بعد و کیا کہی جی جی حال ہے
 اوسکی کوچی سے اگر گلزار جانی کو کو
 نطق کیا اوسکا خرام ناز اپنی گھر میں ہے
 اسطاف سے کہاں گلشن میں جلتی ہے ہوا
 دیوار نہ نہیں کوئی حسینان میں نہ ہوگا
 کیا عیش ہون چرم حسینان میں نہ ہوگا
 آنکھوں میں جو گر جاؤنگا دامان میں نہ ہوگا
 اگر طبع کے نہ میں کو جیہ جانان نہ ہوگا
 گشتہ تصور سے بیابان میں نہ ہوگا
 نکست کی روش میں گلستان میں نہ ہوگا
 دوزخ ہی اگر روضہ رضوان میں نہ ہوگا
 میں رتو ہو کر گلستان میں نہ ہوگا
 کیا رہ کر کوں گانہ گلستان میں نہ ہوگا
 اب فصل بہار ائی نہ زندان میں نہ ہوگا
 انسان ہوں سنستان بیابان میں نہ ہوگا
 تم جاؤ یہاں میں لب خوابان میں نہ ہوگا
 درباری میں تاج سلطان میں نہ ہوگا
 جس بے سب سے گادول جانا میں نہ ہوگا
 صو امین ہو نگا گلستان میں نہ ہوگا
 ہوں دھسم می عشاق میں جلیہ ہے
 کچھ قدر نہ کم ہوگی میں نسو کا ہون
 وقت سے ملے کھلے تو دوزخ اویں ہوں
 رو کو لے اگر کھجک سلاسل سے عزت و
 نازک ہزار ج اتنا تو چھیر کی صبا ہی
 اے حور سے یار میں ان تو جو نہ ہوگا
 جاتا ہوں گلستان تھا مجھے اے میں آرا
 پہلو نہیں نہیں نگے فابوی تخت
 نکلونگا میں پیر سے آوار کے مانند
 لے اور مجھے اے جوش جنوں ہو پرتان
 عیسے جو چلے جیخ کو اعجاز یہ بولا
 جبا خرقاں مواج پر آیا
 اپنی جو محبت نہ بنا کینہ ہوں گا

دیوار نہ نہیں کوئی حسینان میں نہ ہوگا
 کیا عیش ہون چرم حسینان میں نہ ہوگا
 آنکھوں میں جو گر جاؤنگا دامان میں نہ ہوگا
 اگر طبع کے نہ میں کو جیہ جانان نہ ہوگا
 گشتہ تصور سے بیابان میں نہ ہوگا
 نکست کی روش میں گلستان میں نہ ہوگا
 دوزخ ہی اگر روضہ رضوان میں نہ ہوگا
 میں رتو ہو کر گلستان میں نہ ہوگا
 کیا رہ کر کوں گانہ گلستان میں نہ ہوگا
 اب فصل بہار ائی نہ زندان میں نہ ہوگا
 انسان ہوں سنستان بیابان میں نہ ہوگا
 تم جاؤ یہاں میں لب خوابان میں نہ ہوگا
 درباری میں تاج سلطان میں نہ ہوگا
 جس بے سب سے گادول جانا میں نہ ہوگا

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

پیشینہ وارہی ہے جس کی وجہ سے اس کی حالت خراب ہو رہی ہے۔ اس کی وجہ سے اس کی حالت خراب ہو رہی ہے۔ اس کی وجہ سے اس کی حالت خراب ہو رہی ہے۔

ہرگز کی کہیں ہے خبر لگا ہوا اوسکو ہی کن کیا یو قیدو نہیں شکست کہو گئی ہیں آپ تمہاری تلاش میں پہلی ہی تندھی مگر اتنی نہ آگستھی	اتنا کہیں تھا جو ستم میں غلو ہے اب اسی نہ ہر گڑھی جو ترے روبرو ہے اب بس جاؤ بیٹھو اپنے ہمین جستجو ہے اب بجلی نبی ہوشعلے سے یہ کون خوبی با
--	--

یہ نطق ناتوان کی تارنگا ہے
کہ کہ تو دہی سے مر کر رہا ہے اب

کلبا دیو لیے سانپ میں لہ دوٹا کر سانپ ایک زوال حسن کو گیسو قلم ہوئے کشتہ عدد جو اوسکی گلی میں ہوئی تو کیا منو جی بدعی تھی بلو نکا جیس دیا زلفوں اور کے جوڑہ کو بیچ کر کدیا دیتی ہیں گلیاں تیری کیا میں جگیاں لاکھوں بی لنگل گئی کسیر حضور کے الفت ہی جب نہیں ہو تو مریخی کی نہیں سرا میں نہیں کہ سیاہم ہی سچ برج اب میں ہی سی دیکھی زلفوں کو دو رہا گ مشاطہ چھیری ہے نہیں کاٹتی اوسے پر داغ دل کا زلفوں میں چلتا نہیں تیا متر بڑے ہیں شکستہ نے جب زبان	اوس کے مار رکتے ہیں یہیں ہلا کر سانپ چلتے ہوئے حضور خزانہ لوٹا کر سانپ مارے سے کہ شہید زول کے ہلا کر سانپ مارے کے حضور کے دولت مار کر سانپ قصہ کہانیوں میں سے تھی واسے سانپ ڈستے ہیں کہ مجھ زنگی سانپ انے خدا بچا کر یہیں ہلا کے سانپ بچو نہ حال کے میں نہ زلف دوٹا کر سانپ کیونکہ مال اور زلف دوٹا کر سانپ دنیا میں انکو جان ابھرا کر سانپ کیلے ہوئے ہیں کیا تری لہٹ تاکو سانپ طاؤس کو نقل گئے یہ ہیں ہلا کے سانپ قابو میں گئے تیری زلف دوٹا کر سانپ
--	---

جس کی وجہ سے اس کی حالت خراب ہو رہی ہے۔ اس کی وجہ سے اس کی حالت خراب ہو رہی ہے۔ اس کی وجہ سے اس کی حالت خراب ہو رہی ہے۔

یہاں لکھا ہے کہ اس کی حالت خراب ہو رہی ہے۔ اس کی وجہ سے اس کی حالت خراب ہو رہی ہے۔ اس کی وجہ سے اس کی حالت خراب ہو رہی ہے۔

وہاں قیوم نہیں تھا شیخ بادہ خوانی
وہاں قیوم نہیں ہوتی کوئی بوسوئی
وہاں نہیں تھی قیوم کے باج کا تاسا
وہاں غیر کے پہلو میں جو خوشی تھے
وہاں قیوم کے لئے لپٹ لپٹ کر وہ
وہاں تھا کوئی تھکا تھکا شکوہ و تمن سے
وہاں قیوم کے گھغل میں تھا بے وہ
وہاں تھی تمن یا بس عدد و امید اونسے
وہاں فروغ پر اختر تباہ تھی تمن کا
وہاں چھٹی تھی دل بے مین لوک ملک
وہاں تھا مرم داغ عدد و جمال دیکھا
یہاں تھا تار بزر جان کو زخم ناخن عم
یہاں ہی تھی صبح نزع کی اولیمن

لو کے گھوٹ یہاں بھنے گھوٹ یہاں
یہاں تھی یا بس کے عالم میں م شمارت
یہاں تھی نالہ و فریاد و آہ و زاری ات
یہاں لعل میں تھی ل کو بھیرا تھی ات
یہاں لکھی ملک کے ملک بھاسو تھی ات
یہاں تھی صورت بیار جھک بھاری
یہاں تھی او کی محبت کی پردہ آری ات
یہاں تھی یا بس دی اسید واری ات
یہاں تھی چکر لیے تیرہ روزہ گاری ات
یہاں تھی مین دہلی چھری تھی ات
یہاں تھی فراق اور زخم کاری ات
وہاں چھڑے تھے غیر و تمن کساری ات
وہاں زلف سیہ غیر نے سنواری ات

وہاں قیوم نہیں تھا شیخ بادہ خوانی
وہاں قیوم نہیں ہوتی کوئی بوسوئی
وہاں نہیں تھی قیوم کے باج کا تاسا
وہاں غیر کے پہلو میں جو خوشی تھے
وہاں قیوم کے لئے لپٹ لپٹ کر وہ
وہاں تھا کوئی تھکا تھکا شکوہ و تمن سے
وہاں قیوم کے گھغل میں تھا بے وہ
وہاں تھی تمن یا بس عدد و امید اونسے
وہاں فروغ پر اختر تباہ تھی تمن کا
وہاں چھٹی تھی دل بے مین لوک ملک
وہاں تھا مرم داغ عدد و جمال دیکھا
یہاں تھا تار بزر جان کو زخم ناخن عم
یہاں ہی تھی صبح نزع کی اولیمن

وہاں قیوم نہیں تھا شیخ بادہ خوانی
وہاں قیوم نہیں ہوتی کوئی بوسوئی
وہاں نہیں تھی قیوم کے باج کا تاسا
وہاں غیر کے پہلو میں جو خوشی تھے
وہاں قیوم کے لئے لپٹ لپٹ کر وہ
وہاں تھا کوئی تھکا تھکا شکوہ و تمن سے
وہاں قیوم کے گھغل میں تھا بے وہ
وہاں تھی تمن یا بس عدد و امید اونسے
وہاں فروغ پر اختر تباہ تھی تمن کا
وہاں چھٹی تھی دل بے مین لوک ملک
وہاں تھا مرم داغ عدد و جمال دیکھا
یہاں تھا تار بزر جان کو زخم ناخن عم
یہاں ہی تھی صبح نزع کی اولیمن

وہاں قیوم نہیں تھا شیخ بادہ خوانی
وہاں قیوم نہیں ہوتی کوئی بوسوئی
وہاں نہیں تھی قیوم کے باج کا تاسا
وہاں غیر کے پہلو میں جو خوشی تھے
وہاں قیوم کے لئے لپٹ لپٹ کر وہ
وہاں تھا کوئی تھکا تھکا شکوہ و تمن سے
وہاں قیوم کے گھغل میں تھا بے وہ
وہاں تھی تمن یا بس عدد و امید اونسے
وہاں فروغ پر اختر تباہ تھی تمن کا
وہاں چھٹی تھی دل بے مین لوک ملک
وہاں تھا مرم داغ عدد و جمال دیکھا
یہاں تھا تار بزر جان کو زخم ناخن عم
یہاں ہی تھی صبح نزع کی اولیمن

۳۹

بہارِ بستانِ گلشنِ دل
 درختِ سروی و کھجور
 گلشنِ بستانِ گلشنِ دل
 درختِ سروی و کھجور
 گلشنِ بستانِ گلشنِ دل
 درختِ سروی و کھجور

<p>کیا حال شب وصال کیا گیسو ہے قریب عارضِ وز وہ چہرہ نہیں ہے گیسو وین رونے ہی سے کم ہو کر ہے بجز قسمت کو ملا تھا حیلہ خواب رخسار و نہیں ہے فروغِ خورشید کیوں تاروں کی چاند پر تھی مشک آنا ہے نہ آنے سے زیادہ</p>	<p>کچھ تہی ہی نہ قصہ مختصر رات یا بجز کی ہے دراز تر رات دن بیچ میں ہے اوہرا و دہرات ٹھنڈی ہو بلا سے بریگ کر رات تہا جو ٹہہ بیچ او کو در و سر رات ہوتی ہی نہیں ہے اونکے گہ رات کیا بیٹھے تھے آپ بام پر رات ہے صد مہ آنتن نہ رات</p>
---	---

دیکھو نہ سحر وصال میں نطق
 اللہ کرے ہورات پر رات

<p>لو آسمان ہانہ تو ساتون زمین اولٹ بعد فنا نہ مجھ کوئی دفن کیجیو جیسے اولٹ رہی ہے تو برگِ گلِ تیرم مرنے ہوں موت قتل میں تلوار پہنچو آئینے میں دیکھو صنم چشمِ سحر ساز گلگشتِ باغ میں بیکار اولٹ نقاب کیا مجھ کو اس سے ذوق کیا و سکی نہ نقاب پیشِ در کھری بہن جو عشاق کی نصیحت بانہ ہے ہیں اضطراب کے مضمون یہ قلم</p>	<p>اے اضطراب پر وہ چہ وہ نشین اولٹ دل بیقرار ہے نہ کہیں کے زمین اولٹ اوس نو بہار ناز کا برقع پہن اولٹ دامنِ کمر میں بانہ در آستین اولٹ ڈرتا ہوں میں نہ جاتی جا دو اولٹ اے گلشنِ دمِ سحر کا جامی کہیں اولٹ چل اوصبانہ برگِ گل یا سہیں اولٹ پردہ اولٹ کے تو اوس میں پردہ نشین اولٹ ڈرتے زمین شعرِ نجائی کہیں اولٹ</p>
--	---

بہارِ بستانِ گلشنِ دل
 درختِ سروی و کھجور
 گلشنِ بستانِ گلشنِ دل
 درختِ سروی و کھجور
 گلشنِ بستانِ گلشنِ دل
 درختِ سروی و کھجور

جو کہ ہے جب ہی تو وعدہ کرتا
پہلوں کی پہلوئیں کا بنا کر عبت
اے مرے طالع تو سوتا ہے عبت
دروں کا تم کو جیلا ہے عبت
لو اوٹھا ہی دو یہ پر دا ہے عبت
تو قیون کو نہیں تا ہے عبت
آہے بے سود نا لا ہے عبت
پھر خورشید و چرخ و ریاح عبت
بیانتا ہوں اوس مشکوٰۃ عبت
سہنو یہ جاری دنیا ہے عبت
تیرا ایدل اور اراد اس ہے عبت

دم اگر ہے تو دلا سا ہے جنت
 میرے پاؤں آئے کہ ہوں آزاد و ست
 جاگ غافل کہ تماشا دیکھ لے
 یوں کہ سوچا نہ کا کام ہم
 دل میں جیتنی ہو گیا انکا ہوس تیرم
 لے اور مجھے جانے تیری برم سے
 کچھ اثر ہی جب نہیں ہوتا ران
 جبکہ عشق اوس تر فانی نہیں
 خود سمجھتا ہوں مگر مجبور ہوں
 ایک تو ہو مجھ سے مطلب ہے نہیں
 لو کہ لب میں ہے جب او کو کلام

نطق کے آئانہ وہ بت گور پر
محرم کہہ تھے کہ تر تاسہ عبت

تقریباً یہی تو فلک کی برائے سچ
دل سے خیال عیش بے پائون چلے
اوم کا تن ازل میں جو عنانِ طہر
اوتار کر عیشِ سرخ سما کی جوت پڑے

وقت انشا ہوا سوئے ہوئے باغ
جسدِ مجنوم کر کے بکا ایک ساقی رنج
نقدِ رخِ اوٹھا کر اور بادِ کائنات
پاس آتے آتے میرے کسین بجا رنج

[illegible]

[illegible]

میں نے اپنے دل سے یہ شعر لکھا ہے
 جو کہ میری ہمت کو بڑھاتا ہے
 میری ہمت کو بڑھاتا ہے
 میری ہمت کو بڑھاتا ہے

صاحب بہارک آپ کو عاشق سے ہے	بسم جہنمی قدیم ملاقات بی طرح
بجلی گری بسم جانان سے دفعہ	آئی ہے بکھورنگ مہاجات بی طرح

در و فراز ہو ہے برا حال مطلق کا	
ہے بے کراں تیری وہ ذرات بی طرح	

میں مرزا ہوں گو جسے تم خوشی کی طرح وہ رنج دوست ہوں اتنا غم خوشی کی طرح جو جو کچھ شب بھر میں نہیں بجاتا ہوا دماغ پر زیادہ سیر سے جو کسا ہوا ہی نغمہ نمی ہی خوش شوق کہا ہماری آنکھ پر جو جال بسکی ہے لگاوی بہت پردہ نشین سے لازم لگا ہی یا رے در سے یہ لطف چھوٹی پر چہن میں کہہ کر شوق جو دم لیا یہ عشق پیچھے ایسا کر دوں ہو جائے گلے میں یا رے چپا کلی کا ہر دانہ مرے سوا جو کوئی اون لبو کا پوسے مثال شیک نہیں عرصہ قیامت سے ترے فراق میں جی کہو لکڑیوں سے صدای خندہ گل ہی جو توی قصہ	ہنسنا دیر ہو جاو پھر مہندی کی طرح جو درد دل میں ہو اوشا تو گد گدی طرح بلا سی کان ہو پتھر ہر مہتری کی طرح ہوا پر اس کے اوڑھنے لگے پیری کی طرح بے فراق میں کرنا ہوں مٹی کی طرح کہلی ہوئی ہی جو ذرات آری کی طرح چھاؤں شوق کو ہی صحت کی کی طرح کہ کہاں اور ترگی کا لی کی کی طرح دماغ بچہ میں یا کر ترسی ہسی کی طرح لگا ہی جو سینہ ل تودل لگی کی طرح خوشی سے پیوں بنا پیوں کر کی طرح الیہ سکا ہی کالا ہونہ مہندی کی طرح دماغ یہ فتنے کہاں ہیں ہی کی طرح اگر گلی میں ہوں سو راج ہانسی کی طرح شگفتہ غمچہ ہونہاں کا کلی کی طرح
---	--

۴۵

میں نے اپنے دل سے یہ شعر لکھا ہے
 جو کہ میری ہمت کو بڑھاتا ہے
 میری ہمت کو بڑھاتا ہے
 میری ہمت کو بڑھاتا ہے

میں نے اپنے دل سے یہ شعر لکھا ہے
 جو کہ میری ہمت کو بڑھاتا ہے
 میری ہمت کو بڑھاتا ہے
 میری ہمت کو بڑھاتا ہے

دل خیر کا پسند اور نہیں میرا ہی نہ پسند
 آباد گھر کو چھوڑ کے صحرایا پسند
 بیجانہ جسکا ملک طلیک خزان ہے
 اسکا تو لطف تب ہو کہ تو بھی نسل میں
 عشق پری ہو زار ہوں اور جو خیر ہے
 گاہک جسے قبول کرے مال ہے وہی
 جسے سنا کریم خریدار ہے وہاں
 تیری کو کیوں کلام ہو خاک کی طرح میں
 فرقت کی شب ہے دور ہو ای جانہ و جہ
 بہاتی ہو کوی یا کے بان و گھر میں

صدیقی تری پسند کہ لکھو کیا پسند
 زنگار ہے پسند نہیں آئنا پسند
 دیوانے دل کی نامی ذرا دیکھنا پسند
 وہ دل کا آئینہ مگر اونکو نہ پسند
 یوں چلے آئے چاندنی امی مدد پسند
 کرتی ہے اوس چڑیل کو میرا پسند
 دل ہی وہی کہ جسکو کرے دلرا پسند
 جنس گنہ ثواب آئی سوا پسند
 اللہ کو ہوا ہے یہ نام خدا پسند
 تیرے تو مٹے سے ہے مجھے اول تو پسند
 چیل و چمن نہیں ہی شادی پسند

ایدل وہ بت کہ جسکو ہی جو رہ جائے
 دل خیر کا پسند اور نہیں میرا ہی نہ پسند
 آباد گھر کو چھوڑ کے صحرایا پسند
 بیجانہ جسکا ملک طلیک خزان ہے
 اسکا تو لطف تب ہو کہ تو بھی نسل میں
 عشق پری ہو زار ہوں اور جو خیر ہے
 گاہک جسے قبول کرے مال ہے وہی
 جسے سنا کریم خریدار ہے وہاں
 تیری کو کیوں کلام ہو خاک کی طرح میں
 فرقت کی شب ہے دور ہو ای جانہ و جہ
 بہاتی ہو کوی یا کے بان و گھر میں

دل خیر کا پسند اور نہیں میرا ہی نہ پسند
 آباد گھر کو چھوڑ کے صحرایا پسند
 بیجانہ جسکا ملک طلیک خزان ہے
 اسکا تو لطف تب ہو کہ تو بھی نسل میں
 عشق پری ہو زار ہوں اور جو خیر ہے
 گاہک جسے قبول کرے مال ہے وہی
 جسے سنا کریم خریدار ہے وہاں
 تیری کو کیوں کلام ہو خاک کی طرح میں
 فرقت کی شب ہے دور ہو ای جانہ و جہ
 بہاتی ہو کوی یا کے بان و گھر میں

سنا جو عیش میں آنکھوں دم نجان فریاد
 حاکم شان می انگلیں میں نشان
 فسون ناز سے منہ پشیر ہی میل دیا
 اوزان کچھ میں توس تنگدی میں تیا
 سنی نہیں جواد نہوں تو کیوں ہو تو ہم
 دیکھا چکے اثر اوس تک پہنچ چکا تو دل
 تو نقشہ ہو گئی اگر سب زبان فریاد
 بس ایسے گریہ و فریاد سے نجان فریاد
 ہزار ظلم کرے وہ مگر کہان فریاد
 سنی کسے کہ میری سیان مان فریاد
 نہ رایگان مگر ناکے نہ رایگان فریاد
 مری ہوئی سے یہ نالی یہ نالتو ان فریاد

دل خیر کا پسند اور نہیں میرا ہی نہ پسند
 آباد گھر کو چھوڑ کے صحرایا پسند
 بیجانہ جسکا ملک طلیک خزان ہے
 اسکا تو لطف تب ہو کہ تو بھی نسل میں
 عشق پری ہو زار ہوں اور جو خیر ہے
 گاہک جسے قبول کرے مال ہے وہی
 جسے سنا کریم خریدار ہے وہاں
 تیری کو کیوں کلام ہو خاک کی طرح میں
 فرقت کی شب ہے دور ہو ای جانہ و جہ
 بہاتی ہو کوی یا کے بان و گھر میں

خداوند من و تو را در این عالم
 خلق کرد و تو را در این عالم
 خلق کرد و تو را در این عالم
 خلق کرد و تو را در این عالم

میرے تو اخلاص اب کی پوری تیریں ہیں لیستہ روی یا گوشت تیرے حسن کا معشوق کی عزت ہرگز زوئی نیاز	مکمل ہو گیا بلندی دیوار پر گھمنڈ زیری سے گل کو سنبھل گلزار پر گھمنڈ ایدل تیرے چوکرم یار پر گھمنڈ
--	--

اسی نظم ان کی بات کی کیا بات ہو مگر
 شاعر ہیں ہم نہیں ہی جو گفتار پر گھمنڈ

کیونکہ مری زبان نہ نکلا سخن لذت سنگ تیرے تیغ چاکر کیا ہے گل شاعر ہوں تو نہ مجھ سے تعلی کے لچو دو جو یہ فرسے کے ہیں گلزار حسن ہیں بوسے لب و شمع کے مجھے تم عطا کرو لذت یہ پائی نفس کشی کے جو اختیار ہو صبح پہ سر بسپار ہیں بہر فری اور ہیں میو کی طرح ہمارے ہیں یوں انگار عشق	چہ ہے ہیں توں پشیرن ہیں لذت نقد زمان کو کہو ہے میرا تن لذت ہو گا تمہاری بات سے میرا سخن لذت خواہی لب لذت یہ سب ذوق لذت کہا ہے ہیں میو سے باغ کی مرغ چین کہاؤں جس تلخ شے تو مرا ہو دہن لذت پھر کہ کہا ہے فی ایمان شکن لذت شہر ہیں تیری تہ کے اور سنگ ن لذت
---	--

دہوئی ہوئی زبان کو ترسا اس کے
 والہ نظم کا ہی نہایت سخن لذت

الف جو ہو دے اتر اوسکا نہو کیونکر مگر کہ ہی ہوئی تن اوس بات کی نگاہ میں جت تک جوانی میں گل تر کا نکالے دیوانہ کرے کیون نہ ترا حسن جوانی	ہم ہو رہیں جیسے وہ ہمارا نہو کیونکر اس کی وفا کا نہیں جی جی نہو کیونکر بہر حال کا تیرا ہی تماشا نہو کیونکر جب فصل بہا آئی تو سودا نہو کیونکر
--	---

خداوند من و تو را در این عالم
 خلق کرد و تو را در این عالم
 خلق کرد و تو را در این عالم
 خلق کرد و تو را در این عالم
 ۵۱
 خداوند من و تو را در این عالم
 خلق کرد و تو را در این عالم
 خلق کرد و تو را در این عالم
 خلق کرد و تو را در این عالم

خداوند من و تو را در این عالم
 خلق کرد و تو را در این عالم
 خلق کرد و تو را در این عالم
 خلق کرد و تو را در این عالم

وہی ہے جو ہمیں اپنے آپ کو دیکھتا ہے۔ وہی ہے جو ہمیں اپنے آپ کو دیکھتا ہے۔ وہی ہے جو ہمیں اپنے آپ کو دیکھتا ہے۔

پتھر پرین آہ تری اولے اثر پر
 دن بہر تو پھر خاں اورانی ہوئی پتھر
 جب پوچھی کہ یالیو سے کہتے ہیں کجست
 یہ جای کا شکل کف دریا جو دہر دہر
 کہتا ہوں تڑپنا تو سنبل کر شیب عین
 کرتب ہیں جینوں کے زمانے سیراے
 میناب تیر دیکھ کے اوکو بھی قلوب ہے
 گوشتین کو شیب وصل موزن کو گو گو
 گل کرد و نقاب آج سرشام اولت کر
 دو ہاتھ سے سوٹوٹ کے سینہ زنی سے
 کس بات میں کہ تجھ کو بنایا ہے پر سے

ایمانی خوب
 چنانچہ جو کچھ کہتا ہے وہ سب سچا ہے
 اور جو کچھ کہتا ہے وہ سب سچا ہے
 اور جو کچھ کہتا ہے وہ سب سچا ہے

۵۵
 یہ کلام جو کہ لکھا ہے وہ سب سچا ہے
 یہ کلام جو کہ لکھا ہے وہ سب سچا ہے
 یہ کلام جو کہ لکھا ہے وہ سب سچا ہے

ای نطق آئینے سے تماشا ہے مدعا
 تجھ کو جو دل دیا ہے تو محو جمال کر

بجلی کی طرح کو ندی ہی ہو میری سپر
 جیسا کہ ہوئی بیٹھ کے کافی تڑپ پر
 لیلای شب ہم سے ہی اب لطف کر پر
 روناں ٹھہر گیا مرے دیدہ تر پر
 ایدل کسین کہ صدمہ نہ آجای چکر پر
 دل میں او تراتے ہیں یہ چڑتی ہو
 دل سے یہاں ناتہ وہاں ناتہ جگر پر
 بہرین کی چہری شام سی مرغان چکر
 مان شمع کا یہ قصہ زہ جانی سحر پر
 کیا وقت قلوب کہیں کے دل جگر پر
 گیسو تھی بٹھنے میں دینا و سکو اگر پر

کیسے درازی ہو عین نطق یہ دہری
 پڑ جای کوئی بیچ نہ تاز سے کر پر

کیا تیرے جی میں فی تھی تلوار دیکھ کر
 سینے میں گل چین میں لال لگا دیکھ کر
 حسن نگہ لطف اسیر سے گیسو یار کے
 بوسوں سے شاد کام ہوں غیار یا نصیب

یہ کلام جو کہ لکھا ہے وہ سب سچا ہے
 یہ کلام جو کہ لکھا ہے وہ سب سچا ہے
 یہ کلام جو کہ لکھا ہے وہ سب سچا ہے

با دود و دانه و سبزی و میوه و نان و آب و ...
 و ... و ... و ... و ... و ... و ...
 و ... و ... و ... و ... و ... و ...

به کم نکاسیان تری ای یار دیکر
 ای که یک کرکے کے لیے ہر بار دیکر
 تقسیم کر تو خوف قدح خوار دیکر
 ورنہ کچھ ادا راہ ہے دیوار دیکر
 مار و کسی قیقت تیار دیکر
 جی اوٹھو اونٹن کا تہ تین تو دیکر
 بیاک و بد زبان و ستم نگار دیکر
 میری طرف نہ دیکھے تلوار دیکر

بچہ بین غیر طعنہ زن کم توھی
 وہ طاقت و توان خود دین جان ل
 ساقی یا لہ مجھ سے نکاش کو ہوش ہے
 احوست علیحہ اب بھی سکر و مگر کر
 کیا نام ہو گا قتل ہے مجھ نا توان کے
 بیدم پر سے ہوئے سر شاہ کا شرمین
 او ذوق درد مرده کہ ہنر کیا ہو یاد
 آنہ زہ جان نثار و نکالین پتخان

پچھاؤ کے کہیں جو فقط حسن پرستے
 دل و تھو تو نطق و قفا دارد دیکر

جل جہاں میری گرمی بازار دیکر
 ہسکا پانوں وادی پر خار دیکر
 ہم چہرے ہیں آج نگو کم آزار دیکر
 دو لون کو دیو لطف سو دیوار دیکر
 چاک فضا ہے جانب گلزار دیکر
 روئی ہیں درسی درو دیوار دیکر
 لازم تھا تجھ کو وصل کا انکار دیکر
 دل دین گم کسی کو طر حدار دیکر
 اب اور سے ملین گدہ زردار دیکر

چمکے نہ برق آہ شہر بار دیکر
 تو تھا دل اپنا لذت ازار دیکر
 وہ درد و دوست ہیں کہ نہیں تہمیز
 بندہ تمہاری نذر کو لایا ہی جان ل
 ضیاء کا یہ حکم ہے دلو کروں نہ شاد
 یا اونٹن کے مین رہی ہی یا اب کل مین
 تیرے نہیں سب تہ نہیں ہم ہی ہو
 عوض جمال حسن جو رو پری کہین
 ہاں ہیر پاس کیا ہی مرا پاس کیا اوٹھ

و ... و ... و ... و ... و ... و ...
 و ... و ... و ... و ... و ... و ...
 و ... و ... و ... و ... و ... و ...

وہ اولے پانوں اس کے لب باہر ہونے
مطرب سنائی جا یونہیں جب تک کہ
یوسف سیڑھ کے آنتا ہوا میں چھوڑ

ہائیں پھر ہے کہ جو موزوں ہوئیں تین طبق
محجوب وہ ہوئے مرے اشعار دیکھ کر

سرشہ ماہین تری آگے لُج لو ہو کر
 موت آئی مری معشوق پر پر ہو کر
 گل کو در پردہ غم عشق دکھانے کیلئے
 پیرنگین پیکنین شہدت بتیابی ہے
 اندور زنت ہی یونان جہان میں
 میں جو روتا ہوں سر برم تو دہشت
 حسن جاتا جو با ظلم وہ بانی زمانہ
 طوطی آسا ہو جو گویا توصفائے عارض
 دیکھہ پائے تری رفتار جو اوی فتنہ حشر
 یاسا میں تب دیدار کے جانے ہوئی
 اسے فلک بگو کسی نے نہ اوشا یا حید
 مانع دید ہماری ہی سبب بخشی ہے
 اپنی رواد کا جب ہر شے ہم پر ہے
 چند قطرے مری شہمت کو جوقانی

[illegible]

[illegible]

دہری تیری خوبی مکرار
 یہ جو ہے ایک لذت آزار
 صد فی ایو شانے نیازی
 برف تیری شوخی قیاد
 ہو کر مرنا بھی ہو گیا دشوار
 باندھتی ہے جو یہ تیکہ طومار
 جلی ضمن صفای آئینہ دار
 وہ جو ی رنگ بوسے باغ ہوا

ہوسہ کسا نہیں نہیں ہوج کر
 کہوندی شرم جو سے ظالم
 تجزی میر حال کو ہو بخا
 سنگمہ نقش قدم نہ کول سکا
 مای فرقت میں سخت جانی
 جلوہ گر ہو کہ جل کر رہ جا کر
 ایسے گالو ٹکوں میں کنون لکھا
 اوسکا گلچین داغ حشر ہون

لکھ جلا ایک قطعہ بند غزل
 انا خامدہ کہ ہے بدیع بکار

مان مجھے دیکھو یا اولی اللہ
 شور سودای زلف تیرا سر
 وہی لذت ہے ہجر میں گویا
 وہی بٹھیا ہے پیر پہلو میں
 وہی کتا ہوں اوٹکی جلو میں
 وہی پرتا ہے میر گہر میں
 جلوہ ہاتھی ہنوز او در ہر
 وہ اویسی طرح محو آرایش
 ہے وہی نہ دھسم گیسو

چشم بدور ہوں تصور زار
 دندہ ٹادل تخیل رخسار
 سنیں گذری شبصال بکار
 صورت نقش بدعا دلدار
 ہی تخیل طور گو ٹکڑا
 جیسے صحن چمن میں باو جہا
 اس طرف ہے بارش اظہار
 چشم حیران ہنوز آئینہ دار
 گنیمش میں ہنوز زار

صفت
 ہوتا ہے ہونہار کو کون زار
 جو عین تو دم نہیں زار
 قوتان میں بن ظالم کو
 ۶۰

کونہ ہستی سے نظر میں بجلی سے
 ہے لگاوٹ وہی گزیر کے ساتھ
 تانوانی سے کم گلابی کا
 ہے سہم میں ادا کا جلدی
 کر رہا ہے وہی بسا خواب
 کہہ رہا ہے وہی نرا لک سے
 وہی پڑتا ہی گرم جوش میں
 وہی حرار وصل دہری سے
 وہی آتش و قریب وہ شمع
 بوسہ و دل کی پہرہ و دستہ
 وہی بوسہ دوبارہ لینے کو
 لے لے لے بدن بدینے حلا

وہی شوقی موج رنگ عذار
 کچھ تو آنکھ اور کچھ اقرار
 ہے وہی عذر زکسن ہمدار
 بی نیازی میں ناز کا اظہار
 میرے مطلب کو جا بگر عیار
 میرے آنکھوں کو عذرا فشار
 وقار سے اعدا لہزار
 ہے اودھ سے وہی سنو زخار
 چوہہ گیا میرے دم پر آخر کار
 گرم ہے ذوق شوق کا باہار
 عذرا کر رہا ہوں سہو شہار
 وہی اوستہ سے لطف ہونے

کونہ ہستی سے نظر میں بجلی سے
 ہے لگاوٹ وہی گزیر کے ساتھ
 تانوانی سے کم گلابی کا
 ہے سہم میں ادا کا جلدی
 کر رہا ہے وہی بسا خواب
 کہہ رہا ہے وہی نرا لک سے
 وہی پڑتا ہی گرم جوش میں
 وہی حرار وصل دہری سے
 وہی آتش و قریب وہ شمع
 بوسہ و دل کی پہرہ و دستہ
 وہی بوسہ دوبارہ لینے کو
 لے لے لے بدن بدینے حلا

وہی شوقی موج رنگ عذار
 کچھ تو آنکھ اور کچھ اقرار
 ہے وہی عذر زکسن ہمدار
 بی نیازی میں ناز کا اظہار
 میرے مطلب کو جا بگر عیار
 میرے آنکھوں کو عذرا فشار
 وقار سے اعدا لہزار
 ہے اودھ سے وہی سنو زخار
 چوہہ گیا میرے دم پر آخر کار
 گرم ہے ذوق شوق کا باہار
 عذرا کر رہا ہوں سہو شہار
 وہی اوستہ سے لطف ہونے

کیا تجھ میں آنکھوں کو دیکھ
 نطق اب تو کہاں کہاں لہار
 تو کر بیان تیرے دیوانوں کے
 بجلیاں توٹ پڑیں ات سہو نون
 تنگ جاوے ارباب ہیں بانیان
 حسن ظاہر ہے اسی کے کہین بیان
 ذرہ بیان توٹ پڑیں تیرے بیان

وہی شوقی موج رنگ عذار
 کچھ تو آنکھ اور کچھ اقرار
 ہے وہی عذر زکسن ہمدار
 بی نیازی میں ناز کا اظہار
 میرے مطلب کو جا بگر عیار
 میرے آنکھوں کو عذرا فشار
 وقار سے اعدا لہزار
 ہے اودھ سے وہی سنو زخار
 چوہہ گیا میرے دم پر آخر کار
 گرم ہے ذوق شوق کا باہار
 عذرا کر رہا ہوں سہو شہار
 وہی اوستہ سے لطف ہونے

[illegible]

منال

ایں سب کچھ دیکھ کر وہ ہنس پڑا کہ یہ تو میری ہی تصویر ہے جسے میں نے اپنے دل میں بنایا تھا۔
 وہ ہنس کر کہنے لگا کہ یہ تو میری ہی تصویر ہے جسے میں نے اپنے دل میں بنایا تھا۔
 وہ ہنس کر کہنے لگا کہ یہ تو میری ہی تصویر ہے جسے میں نے اپنے دل میں بنایا تھا۔

ایں سب کچھ دیکھ کر وہ ہنس پڑا کہ یہ تو میری ہی تصویر ہے جسے میں نے اپنے دل میں بنایا تھا۔
 وہ ہنس کر کہنے لگا کہ یہ تو میری ہی تصویر ہے جسے میں نے اپنے دل میں بنایا تھا۔
 وہ ہنس کر کہنے لگا کہ یہ تو میری ہی تصویر ہے جسے میں نے اپنے دل میں بنایا تھا۔

جان لے لو غنائت بیدار	خوش کرے دل تو مہربانی ناز
سب کچھ تھی حسن تکی کی طوق	ناز کیا ہوں گدا وہ بانی ناز
کس اور میں ہے دستاوی ناز	ناز تانی مگر ہوتا ہے ناز
چشم و ابرو کا جوڑ توڑ خوب	غیر انگیز یہ وہ بانے ناز
جان نے تیری باڑہ دھوے	عاشقوں پر ہے پیڑائی ناز
ستم و جور کے پیغام و سلام	آنے جانے کے زمانے ناز
کہہ رہا ہے کہ دم چور ایا ہے	یہ کہے پر ہے بدگمانی ناز
کچ او آئی کے بیستہ اہو اے	واور لقا وہ مہربانے ناز
اوپر بھاتی سے زہر کدین	زہر شین طعنے گرائی ناز
ہو گئی اب شب شباب سحر	چوڑوین آپ قصہ خوانی ناز
نطق چھوٹا زہر مسند کہا	ای میں قربان وانی ناز
کیوں نہ زور حکمرانی ناز	ہے جوانی میں اب جوانی ناز
گلشن دیدہ و سہار نگاہ	جلوہ حسن و گل فشانی ناز
مار کھنکے اسنے تدبیر	سن چکا ہوں میں سب بانی ناز
دیدہ نادر ہوا ایک جولا نگاہ	واہ واری سب غنائی ناز
کیسے کیسے جوان دے کے	ناز کی پر یہ پہلو اسنے ناز
حسن فتنہ کی ہیں بہاریں پو	چن ہوں گل خزانے ناز

ایں سب کچھ دیکھ کر وہ ہنس پڑا کہ یہ تو میری ہی تصویر ہے جسے میں نے اپنے دل میں بنایا تھا۔
 وہ ہنس کر کہنے لگا کہ یہ تو میری ہی تصویر ہے جسے میں نے اپنے دل میں بنایا تھا۔
 وہ ہنس کر کہنے لگا کہ یہ تو میری ہی تصویر ہے جسے میں نے اپنے دل میں بنایا تھا۔

ایں سب کچھ دیکھ کر وہ ہنس پڑا کہ یہ تو میری ہی تصویر ہے جسے میں نے اپنے دل میں بنایا تھا۔
 وہ ہنس کر کہنے لگا کہ یہ تو میری ہی تصویر ہے جسے میں نے اپنے دل میں بنایا تھا۔
 وہ ہنس کر کہنے لگا کہ یہ تو میری ہی تصویر ہے جسے میں نے اپنے دل میں بنایا تھا۔

جایگاه و مقام

عجب غم کوئی شکل آرام ہو
صبا جب تک اس گل کی بولایا
سجی بوجہ کر گزین اولیو نقاب
موقع ہے دیا کا یا احسن
ترپے تیرے تو شل ہو گیا
مرا سر ہوا اور نکازانو ہو پیر
تری لعل نیتے اگر خلف
نہ چور عاشق کو شش میں گئے
ہر شکل محروم رکبین نصیب

شب غم میں تیرا ست سے تقدیر کے
جواہی نخلق نیند آئی ہو جاوے غمش

کڑی گرمی کا جو ملک نہیں لکھنا چاہتا
 ہوتا کی عارضہ نگین کا ہونا ظاہر خوش
 خاتہ ملک ہم اور غرور و نون ہیں
 بزرگ نشیہ و شاغر نشان برق و سحاب
 میں درو خندہ ساغر نشیہ صبا
 کسی طرح نہیں ہاتی و غیر کی شرکت
 گناہ سے برق تو کشش ہے گل خیز ہیں
 یکس سوار سمند اداس کے آمد ہے

۶۸

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

نہیں نہ خود ان کو اور نہ کسی اور کو یہ بات خبر ہے
 رنگینیاں دکھائیں مضامین شوقی
 دین نہ ہر اپنے دل کو میں کیا کیا سو
 مگر اسے جانے کا ہے یہ کیا تیرے ماتھیں
 آدھ ہے اسکی آمد مضمون فرخی
 وہ خطر ہے کات قدرت کی بات کا

نہزاد موقلم کا ملا تو کمر سے خطا لاختم تر لکھیں اور عین خون جگر کو شوقیہ کو لکھتے ہیں کہیں دوسرے خط قاصد تو لایا کیا مرے شک فر سے خط لانا ہے نامہ برت فرخ گھر سے خط نکلے نہ ایسا کھلک و بنان لبر سو خطا	نصویر اسکی اور یہ آلات خبر ہے رنگینیاں دکھائیں مضامین شوقی دین نہ ہر اپنے دل کو میں کیا کیا سو مگر اسے جانے کا ہے یہ کیا تیرے ماتھیں آدھ ہے اسکی آمد مضمون فرخی وہ خطر ہے کات قدرت کی بات کا
--	---

ان کو نہیں بھار رہی کیا خاک لجا کرو یا مست او سے ناتھ ہوانی لہے اتنی کاوش ہے بنا شان تو کیا کیوں مرے جب ہی حرت میں ہم کو جا چھا بوہن و نامی تو روٹ کو ذرا غفلت سے جھنجھو بیدار میں فلاں شامیں استاد اچھی تعلیم تھی ناز وادانے دی ہے پردہ کعبہ کا و شمار ایر و کو عیب ہوئے یار سرست شباب اور میں مست ہوئے ضبط کر ضبط کا موقع ہے تیرا کیا شوق کیا دہیا نہیں بکری ہوئی رلا	عنوان پیکر نام کا مضمون غیر کا برسوں غلط آج کیا اور دوسرے خط بیجا شرم ہے سرکار کی بیباک لجا باغ میں ٹوٹ گیا ہے تاش لجا گیسو یا رکاب کیا دل صد جا لجا دامن بابر کا پر خاک کر رہی خاک لجا دوست دشمن کا رہی دیدہ منہ لجا تیرا سرخ کر کے اسی بت سفاک لجا آنکھ میں شرم نہ دلیں بت بیباک لجا کیوں رخ پاک سے کرتی رنگ لجا جگر بشارتوں و نون رہی خاک لجا دامن میں گرا کر اسی بستہ قتر لجا دھکیو تیرے گولی کر تاسے یہ بیباک لجا
---	--

نہیں نہ خود ان کو اور نہ کسی اور کو یہ بات خبر ہے
 رنگینیاں دکھائیں مضامین شوقی
 دین نہ ہر اپنے دل کو میں کیا کیا سو
 مگر اسے جانے کا ہے یہ کیا تیرے ماتھیں
 آدھ ہے اسکی آمد مضمون فرخی
 وہ خطر ہے کات قدرت کی بات کا

نہزاد موقلم کا ملا تو کمر سے خطا
 لاختم تر لکھیں اور عین خون جگر کو
 شوقیہ کو لکھتے ہیں کہیں دوسرے خط
 قاصد تو لایا کیا مرے شک فر سے خط
 لانا ہے نامہ برت فرخ گھر سے خط
 نکلے نہ ایسا کھلک و بنان لبر سو خطا

نہیں نہ خود ان کو اور نہ کسی اور کو یہ بات خبر ہے
 رنگینیاں دکھائیں مضامین شوقی
 دین نہ ہر اپنے دل کو میں کیا کیا سو
 مگر اسے جانے کا ہے یہ کیا تیرے ماتھیں
 آدھ ہے اسکی آمد مضمون فرخی
 وہ خطر ہے کات قدرت کی بات کا

Handwritten text at the top of the page, likely a title or introductory verse, written in a dense, cursive script.

آں نصاف کرین خطوط کا کیا اسمین گناہ
پائس خلوت میں رہا تو تو کر خیال لحاف

سرخ ترا شمع اور گردن شمع تیرا کیسے ایک اندھیری ات تیرے شانی میں ہونے کو تیرا ایک خاص ایک چراغ تیرا جلوہ ہر دل کا چشم و چراغ تیرا ہر نقش نامی ایک چراغ	باز و بساق دو نون روشن شمع تیرا چہرہ ہے ایک روشن شمع تیری بازو میں دو نون روشن شمع تیری ہر اونگلی ایک روشن شمع تیرا رخ آنکھ کو بھی روشن شمع تیری ہر ہڈی ایک روشن شمع
--	---

نور کی لگا ایل کے درج
فکر تیری کی خطوط روشن شمع

نور سربا پری ہی روشن شمع خطی جاتا را فروغ جمال لاگ پروا نونہ لگاؤ کی ہے دل کی صورت جلی تو مجھ بسکے تم صاحبِ لغزب بر زمین آ روشنی ہی کیسکو آنے کے آگے کالے کی جل رہا ہی چراغ	ایک غم میری بزم کی این شمع بجھ گئی آنکے زیر دامن شمع دوستی سے بنی ہے کوئی شمع بلکہ بیونکی صبا کا دامن شمع کیون پتنگو نے ہونہ بدین شمع گل بنے ہیں میان گلشن شمع زلف کی پاس رخ پر روشن شمع
---	--

صبح کو داغ تھی پتنگ خطوط
رات سارا لٹاکی جو بن شمع

Extensive handwritten text on the right margin, continuing the poetic theme, written in a dense, cursive script.

Extensive handwritten text at the bottom of the page, likely a concluding verse or commentary, written in a dense, cursive script.

وزیر بیگم کی طرف سے ایک خط لکھا گیا تھا کہ وہ اپنے
 شوہر کی طرف سے ایک خط لکھا گیا تھا کہ وہ اپنے
 شوہر کی طرف سے ایک خط لکھا گیا تھا کہ وہ اپنے
 شوہر کی طرف سے ایک خط لکھا گیا تھا کہ وہ اپنے

من بگوشت برساند از تو عالم تو خفا
از من غمزه بودی از تو یار و وفا
بدر سحر که چو کونین آمد ز تابان
ز لعل لبش که چو یاسمن زد دستان
خوشتر از گلستان در پیشگاهش
لذت بخش از این جهان در آغوشش
چو بهر چه بود در این دنیا و آخرت
ناله و گریه را در او حلاوت

سپهر

فقط در پیوفانی بین زمین و آسمان
فقط در پیوفانی بین آسمان و زمین
فقط در پیوفانی بین زمین و آسمان
فقط در پیوفانی بین آسمان و زمین

شاخ سنبلی کی لٹکائی ہو گیوانگ
اپنی ہرنال سی ہی سلسلہ جنباں جنوں
بار بار آگے بلائیں جو لیا کرتی ہے
حشر میں خوش ہوں سیدنا عیسیٰ
پیش ازین قفس خط شفیقہ لیلیٰ تھا
دل مرا کو جگہ سے کہاں بہاں سکی
لاکھ نقشہیں میں نے کا نقشہ ر و دار
جسکا افسون نہیں کوئی وہ مجھ کو
عقدہ در عقدہ ہی ہر عقدہ لایا

[illegible]

لاکھوں پڑی ہیں شہ تیغ جہاں سے
تیغ گاہ و خنجر مرگا سے دیکھئے
تیر نہیں میں شوقِ مفلس سے یہم تن
مالی شوخِ عالم بالا میں پڑ گیا
کتنے مڑھیں مر گئے کتنے ہیں جانبِ لب
لیون چلا ہی جانبِ گردِ ناف یار
نہت ہی بات بات میں اب وہ نہانے ہی
مست سے جہیلی ہیں بہت مہلی سختیان

میری بقا تک پہنچے بقای عشق
 چمکا رہا ہی بلبل خونین نواہی عشق
 بیدار حسن جیل ہی ہی و نواہی عشق

یہ بلبوس کر نیلے وفا تو بہ کیجئے
 نالایق نہیں ہوں رخ گام کو شہر دہائیں
 جزو صیغ کا ادا نہائی ہوئی ہو کوہ

کیا جا میں عشق عم کوئی کہا تا ہی کس طرح
 ہم تو ہیں تارہ وار دمہا نسرای عشق

دل جو اندر تو سینہ مار چاک ہو گا جب دامن گل تر جان مثل غنچہ ہے دل سہرا چاک اور ہر دل رخ کے برابر چاک کیون ہی ہر دامن گل چاک اور دل کا دراز ہو ہر چاک پر وہ در کا جو ریسے چاک نے پڑے خط عاشقان کو چاک خنجر غم کا تھا جو دل چاک بسکہ ہیں چاک کے برابر چاک ہر گل میں ہیں تائید تر چاک ستس ہی ہیں قبا کو چھیر چاک شکستہ دل ہوا سر اسیر چاک مثل خط دل بھرا ایسے چاک	خنجر غم سے ہے برا ہر چاک تب گریبان ہم ہی ہر چاک پاس ناموس سے ہے ثابت چاک دلہن ہر ایسے کی پاس چاک ہے اثر ہے جو نالہ بلبل وہ خدا او سکھو طول عمر خضر ایک دن تیرا پردہ در ہو گا غمزدہ اوس طفل کو پڑتا ہے جان کو جسادہ فشا شہر میر سینہ بنا ترے چمن اسی جنون کیا قبا کو پھاڑا ہی مجھ کو دیوانہ یہ ہی جان گئے ویکر ربطا شائو تو کیسو نامہ بر خنجر سے صاف جواب
---	---

میری بقا تک پہنچے بقای عشق
 چمکا رہا ہی بلبل خونین نواہی عشق
 بیدار حسن جیل ہی ہی و نواہی عشق
 کیا جا میں عشق عم کوئی کہا تا ہی کس طرح
 ہم تو ہیں تارہ وار دمہا نسرای عشق
 دل جو اندر تو سینہ مار چاک
 ہو گا جب دامن گل تر جان
 مثل غنچہ ہے دل سہرا چاک
 اور ہر دل رخ کے برابر چاک
 کیون ہی ہر دامن گل چاک
 اور دل کا دراز ہو ہر چاک
 پر وہ در کا جو ریسے چاک
 نے پڑے خط عاشقان کو چاک
 خنجر غم کا تھا جو دل چاک
 بسکہ ہیں چاک کے برابر چاک
 ہر گل میں ہیں تائید تر چاک
 ستس ہی ہیں قبا کو چھیر چاک
 شکستہ دل ہوا سر اسیر چاک
 مثل خط دل بھرا ایسے چاک

یہ بلبوس کر نیلے وفا تو بہ کیجئے
 نالایق نہیں ہوں رخ گام کو شہر دہائیں
 جزو صیغ کا ادا نہائی ہوئی ہو کوہ
 کیا جا میں عشق عم کوئی کہا تا ہی کس طرح
 ہم تو ہیں تارہ وار دمہا نسرای عشق
 دل جو اندر تو سینہ مار چاک
 ہو گا جب دامن گل تر جان
 مثل غنچہ ہے دل سہرا چاک
 اور ہر دل رخ کے برابر چاک
 کیون ہی ہر دامن گل چاک
 اور دل کا دراز ہو ہر چاک
 پر وہ در کا جو ریسے چاک
 نے پڑے خط عاشقان کو چاک
 خنجر غم کا تھا جو دل چاک
 بسکہ ہیں چاک کے برابر چاک
 ہر گل میں ہیں تائید تر چاک
 ستس ہی ہیں قبا کو چھیر چاک
 شکستہ دل ہوا سر اسیر چاک
 مثل خط دل بھرا ایسے چاک

کو چے میں کیوں پڑے ہیں کیوں کیوں
 روئی برائی کیلئے تھے ہو اے گلو
 پہلے میں گردِ سر کے قربان ہو تین
 کیوں دیکھ کر حسین کو نیت بدل بجا
 احبابِ حسین کی گریہیں کیا ہیں
 کسائیں کے کیلئے دل بریاں کی ہم باب
 لی ہی جلی جنوں میں صحران کو شہر سے
 اہلِ قبا میں اہلِ اُتِ خدا می پاک
 کئے جو اسے پروردہ اولیٰ تو تھی تین
 رہ دور اپنے آہ سے کھلا بچا سے تو
 جاہن تو چوڑ دین یہاں اختیار ہے
 صد حیف کہو کے آج کو یا نہ یار کو
 یارِ بد مزاج لبِ جانِ فزا کے ہیں
 کیا وجہ بد مذہم جو تغیر ہے شکل کو
 چھوٹیں کہیں چھائے ہیں اب جانتے
 عاشق ہیں پر شانی نہیں لا تقویٰ کی
 ہم ترہ بختِ داغِ جگر ہو نافرمانی کے
 ہنگو بنوئی بس میں اس سبکی ہو کہہ
 اوسن کی یاد میں یہ فراموشیاں ہو

دیوار کا حضور کے سایا نہیں ہیں
 کچھ ابرو بہار کا چنیا نہیں ہیں
 کیا ادھیں جو شہد کا شہا نہیں ہیں
 اسے سنجی بشر میں فرشتا نہیں ہیں
 آلودہ نجاست دنیا نہیں ہیں
 ساغر کش شربتِ شہا نہیں ہیں
 لاکھوں کا کوئی کیس نہیں شہا نہیں ہیں
 کچھ سہی نہیں ہیں جبکہ تو کیا کیا نہیں ہیں
 کیا وجہ نہ دکھائیں تماشائیں نہیں ہیں
 ای گلِ نسیم صبح کا جو نہا نہیں ہیں
 غری ہو جڑہ ہوا اتنی بھی شیدا نہیں ہیں
 حیران ہیں پر آئینہ اوکا نہیں ہیں
 منت کش علاجِ مسیحا نہیں ہیں
 ای غمِ بشر ہیں کوئی سہوا نہیں ہیں
 مدت کی رسم و راہی شیدا نہیں ہیں
 ای قسریٰ طرح خود آرا نہیں ہیں
 کچھ خالِ گلشنِ رخ لیے نہیں ہیں
 کیا تیری بندی بابر خدا یا نہیں ہیں
 یہی جبر نہیں ہیں پیچ نہیں ہیں

[illegible]

پتھر و فکی شوگر مین کہاتے ہیں ہم
 و لگو ہر صورت سے بھلائے ہیں ہم
 سانس بھٹکادی ہر کے زحمتی ہیں ہم
 آرزوی مردہ دفناتے ہیں ہم
 خون بس بی بی کے رہ جاتو ہیں ہم
 تری روتی سے ہنسے جاتے ہیں ہم
 یمنین تولو اوٹھے جاتے ہیں ہم
 یہ تو کئے جاؤ ابھی آتے ہیں ہم
 آجی جلدی کہ اب جاتے ہیں ہم
 زخم دیکے کیو و کیا ہے مین ہم
 سبکے بیگانے نظر آتے ہیں ہم
 کیا خبر ہو کہان جاتے ہیں ہم
 دیکھ کر سنو اوسکارہ جاتے ہیں ہم
 بے قضا کے لے مرے جاتی ہیں ہم
 وہی کہانا یا اوسے کہانی مین ہم

سدرہ بت میں حرم جاتے ہیں ہم
وصل میں تو جو میں تیرا خیال
گرم جو سنی اور سکی جب آئی ہی یاد
دل نہ منہ نہ ہے کہ نہیں ہر گھڑی
ویکرو اسکے لبوں پر رنگ بیان
سو جتا ہے کہ نچے اے چشم تر
مفتت پایا تھا آبِ چشم تھے پاس
گود آنا پرے تسکین دل میں
ترج میں ہیں قاصد اونسے جا کہ
وہ تو خجرو دینو میں محو ہے
ہیں یگانہ خودی شوق میں
کاروان رنگ وشت شوق ہیں
عجب بوسہ طلب کرتے نہیں
ہے شب غمراہی دلِ غمگین ہو شاد
کیا غذا ہی غم نہیں کشت امین

لفظ بیشک مع ثمرین ہے مزا

بات او نکی سخی پی جانی مین ہم

کچھ قفس میں سے کئی طاووس باغ ہم
بجیل جو بولتی ہے مجھے ہیں باغ ہم

صیاد کی قسمی سراپا ہیں باغ ہم
اوس گل کی ہجر میں نہیں بلا باغ ہم

[illegible][illegible]

دوسرے دن یہ خبر کوئی اور نہ آئی
 اور صبح

تیج وہ کیلینج کے حال کھلا جاتا ہے
گورنمن ہی کوئی ایسا نہ پرا یا یارب
پاس ہی اودنہ کے وہ ایشین کے خود
سر سری کی تھی نظر اپنے میں یجما
تیرہ پیکٹے ہیں یا کہ نظر دالے ہیں
کل کسی حور کا زانو تھا بجائے بالش
آہ یہ موزیمہ ایسی اندھیری راتیں
اگر الفت نہیں او کو تو خدا ست ہی
اف ری گر مٹی تپ بھر کہ اجا پیب
آہ گیان تو میں آکھین مجھے دیکھا
بار گوبر کہ ہے برقی میں دکان میں
نیم تو بنوا کے حایل لئے آتے ہیں مگر

کون ہیں سینہ سپر کون سپر کیسے ہیں
 بیکسی ہی نظر آتی ہے جذبات کیسے ہیں
 اثر اتنا تو ہوا ہی گا دہر دیکھتے ہیں
 کچھ تو ہی تب تو غنائے ادھر دیکھتے ہیں
 لوٹ جاؤ ہیں ہزاروں جد ہر گھر میں
 آج تیر ہی نہیں تم تیر دیکھتے ہیں
 تو دکھاتا ہے ہم اس رنگ فرد دیکھتے ہیں
 کو کچھ اپنی محبت کا اثر دیکھتے ہیں
 اؤ نگلیاں پہونکتے ہیں نبض گردن میں
 مانتی ہے کیسے ہیں جبے ادھر دیکھتے ہیں
 رات سواہ کا کچھ کچھ تو اثر دیکھتے ہیں
 کیسے یہ بوجہ اور مٹاتی ہے گرد دیکھتے ہیں

التفاحات اوتلو بنين سچو نقش اعدا

فقط سپرین وہ کن انکھیں لہنی اور ہر گتہ میں

ناز و خود بینی و نخوت کا میں نے اپنی
جسم ہے جسکے نہیں ہیں وہ بشر جا نہیں
موج غم توڑ کے لنگر خود داری کو
زلف لیلیٰ ہون کہ کچھ ہوش خواں نہ ہوں
بدیل قسمت چاہتی ہے چمن میں آگیا

روبرخس کو آتشیتہ حیرانی ہوں
لاغوزار ہوں میں مسہر کہ روحانی میں
ڈوبو لنگا جا کے کسان کشش فیضانی میں
ای جنوں کہیں ہے بقیہ پریشانی میں
کو جہ یار میں میں منحور ہوئی ہے ہوں

ازلالت درویش
 ازلالت درویش

غلام علی گڑھ میں
 ایسی ہی بہت سی چیزیں
 بنی تھیں جن کو
 پھر ان کے
 اہل بیابان
 حاکمین نے
 جو غلاموں کی
 غلاموں کی

[illegible][illegible]

بہارِ ناز و نغمہ
 گلشنِ دل و دماغ
 چرخِ عشق و محبت
 چرخِ وفا و وفا
 چرخِ وفا و وفا
 چرخِ وفا و وفا

<p>خبر کو دین نوید کہ فرما دے مرگیا یہ حسن عارضی ہی جو چاہیں ہوت اب مطلع آتی قاتل کس آب و تاب کا دستار و شکر تاج و کلاہ ای جنوں دیکھیں جو سنگساری اشجار پر عاشق میں ہم ہی شک کے صد اٹھائیں</p>	<p>دنیا سے عشق اور مہیا یہ ہوس کو خبر کریں سوا اوٹھ کے لیکر آئندہ منہ پر نظر کریں شاعر جو ہوں وہ سیر بیاض و حیرت ہم سو رہے نہ خوب ہیں کیوں درد کر رہے اولاد کی کہنی تھکاتے شہر کریں بلب کے سامنے نہ گلون پر نظر کریں</p>
---	---

اے فطرت کام یاس میں اپنا تمام ہے
 جی چاہیں ہم وہ جو تھوہ بھی عدہ اگر کریں

<p>نری پہننے سوار ہیں آسے ز پور میں وہ زور گردش اتی ہوا نئی تھیں یہ کہ راہ و گردش نہ لہ جانان سے جواج ہرے قند یار کرتا ہے وہ سو رہے ہیں بٹہ سفید اور پھی ہوئے نگاہ سب کی آنکھوں میں یہ کیفیت دیاں خم جو چوین کے تشہ کا مونکے ترے ستم سے زمانے کو اب بخت نہیں ہوئیں خلق میں کیوں مج جہ تبسم یار جوانا نہ جو لایا ہو مجھے اور تا ہے نری باکلو دہن میں دیکھ کر سبھا</p>	<p>صفائی کوئیں سے دوتی ہوا گھر میں کہ جب کے ساتھ فلک ہی پڑا ہی چکر میں خدا اسے بالاسے غمکو دھان آدھ میں لگی ہے شاخ نے کیا کوئی صنوبر میں چہا چاندگر چاندنی کی جا د میں اونچی شراپ کے جس طرح موج ساغر میں تو ایک بوند نہ پانی رہیگا خج میں اوٹھا ہی فوج کا طوفان آب خج میں اسی سے لہر و کو ہے بیج و تاب میں پری کے لگے پر بازو سے کہ پتھر میں کہ سرخ رنگ کی مچلی ہے حوض میں</p>
--	--

کام و نغمہ
 گلشنِ دل و دماغ
 چرخِ عشق و محبت
 چرخِ وفا و وفا
 چرخِ وفا و وفا
 چرخِ وفا و وفا

بہارِ ناز و نغمہ
 گلشنِ دل و دماغ
 چرخِ عشق و محبت
 چرخِ وفا و وفا
 چرخِ وفا و وفا
 چرخِ وفا و وفا

راوند و خا صلا
 کھانی بر کن بن
 باد کھانی
 کھانی بر کن بن
 باد کھانی
 کھانی بر کن بن
 باد کھانی

پہر آج لطف کا ملتا نہیں سرخ کھین
 کمان گیمای دراد کہتا وہیں تو نہیں

<p>میں جیب جو ہوں مجھ میں امان ہی نہیں ہی غرور و دگر عبت بے کمی سنے کافی تھا ایک سہ ہی مرنے سے پیشتر وہ فی طلب خود ائی ہیں سوخت کیا کر مان ایک نوے کے لیے میں جو بولتا منوں بوسمین تو ہوں لیکن جو آپ نے مرنے کی بات اور تھی مطلب کچھ ہوا دم کی گھر قیب مجھے لے گیا یکسا اسی شیخ کیا وہ جو جو زمان پر رہو برق نظارہ سوز و رخسار عتاب میں کہنے کی سی یہ بات کہ مانع عزیز ہیں اوس گل کمان باز و زکات فی ہر دینے ضد ہو تو سو فریسا لے آؤں راہ پر</p>	<p>ہی یہ کہ عجب حسن ملی وصال ہی نہیں دل میں ہاں تو ضعف سے امان ہی نہیں اب سے لب لبو ہی کیا جان ہی نہیں ماری فحشی کی کڑی مری اوسان ہی نہیں پھر کہنے کیا کہا تھے ایسا ہی نہیں لذت اوٹھا ہے اوسکا کچھ احسان ہی نہیں پھر جی اوٹھیں کہ یا لاشیمان ہی نہیں اب سی تو اوسکی بات کوئی مان ہی نہیں معشوق کی خراب کو بچان ہی نہیں دیکھوں جو آنکھ ہر کہ لیکھان ہی نہیں ہی بات یہ کہ بھگو مراد ہیسا ہی نہیں کیا عرض تھے کہ ادھر کان ہی نہیں اسکو میں کیا کروں کہ ادھر دیان ہی نہیں</p>
--	---

<p>ترک صنم نہ لطف کر لگا کہو دیکھ خود ری بھی جیت وہ داؤں نہیں</p>	<p>دیکھیں گے تماشہ میان چمن آگہیں آنکھیں کھلوائے ارباب نظر کی</p>
--	--

پہر آج لطف کا ملتا نہیں سرخ کھین
 کمان گیمای دراد کہتا وہیں تو نہیں
 میں جیب جو ہوں مجھ میں امان ہی نہیں
 ہی غرور و دگر عبت بے کمی سنے
 کافی تھا ایک سہ ہی مرنے سے پیشتر
 وہ فی طلب خود ائی ہیں سوخت کیا کر
 مان ایک نوے کے لیے میں جو بولتا
 منوں بوسمین تو ہوں لیکن جو آپ نے
 مرنے کی بات اور تھی مطلب کچھ ہوا
 دم کی گھر قیب مجھے لے گیا یکسا
 اسی شیخ کیا وہ جو جو زمان پر رہو
 برق نظارہ سوز و رخسار عتاب میں
 کہنے کی سی یہ بات کہ مانع عزیز ہیں
 اوس گل کمان باز و زکات فی ہر دینے
 ضد ہو تو سو فریسا لے آؤں راہ پر
 ترک صنم نہ لطف کر لگا کہو دیکھ
 خود ری بھی جیت وہ داؤں نہیں
 دیکھیں گے تماشہ میان چمن آگہیں
 آنکھیں کھلوائے ارباب نظر کی

۸۹
 جو کون لطف جان مند ماں
 دوتا دمی ہر دمی ہر دمی ہر دمی
 نام سے شہر
 لی تہی آئی کی اوسے شہر
 وقت وصال مانی اوسے شہر
 سست ہی تہی سست ہی تہی
 نہیں جھوٹا اس نام سے شہر
 من جو دہن اوس نام سے شہر
 من جو دہن اوس نام سے شہر
 من جو دہن اوس نام سے شہر
 من جو دہن اوس نام سے شہر

[illegible]

جانان حفظ

اس گلشن جهان میں انار رسیدہ ہوں
جائتا نہیں کہیں قدم آسیدہ ہوں
مجلسی الگ الگ کہ ہوا ی وزیرہ ہوں
ای غمان گلوں کا میں رنگ تیرہ ہوں
بلو ی ہزار دیکھی ہیں کیا تیرہ ہوں
س لکھتین قطرہ خون تجھ پر ہوں
ہوا ی میں صدی گلو ی بربدہ ہوں
یا زمان مہ کا دست بربدہ ہوں
چل بس یہ کنگی غزال رسیدہ ہوں
باغ باغ ہوں کہ نناں آیدہ ہوں
رش جنوں کی موج نسیم وزیرہ ہوں
ای تیری جان کو تیغ کشدہ ہوں
رہنیں جنا کا میں رنگ پریدہ ہوں
نذر غلام عنایت خریدہ ہوں

دکون و سینه چاک ہیں آفت سیدہ ہون
ہون طلب حیا سے دست کشیدہ ہون
بر باد میری سادہ عبت ہونا اسی شمیم
اب میری باز گشت جہن میں جمال ہے
چنگے نیچکے برق تجلی مصر ہے کون
رونی کا رنگ دیکھ کتنا ہے دل ہی
آئی جو رحم ہی تو کوئی کیا بنا سکے
تا بت ہی میری رنگ تیرا کمال حسن
شوخی کہاں آئینہ میں بعد از زوال حسن
ممنون بروا نہ منت کش بہار
گلزار و کوہ و دشت کسین ہی چین قرار
مست سیر ہی ہی جو میری سیرنی دہن ہے
میا داتا تلک لب اب با آ آ چکا
ولن لطف بندہ بندہ بی دام آپ کا

کیا اگلے پانچ یا دس دن میں کبھی تناظر

ابن تیمیہ رحمہ اللہ ایک زبان پریدہ ہوں

پیر سہیزا اگر کرے تو مداوی مل کر وں
 مان در دبی دو اسے مداوی مل کر وں
 سوا نہیں ہے پیر جو میں سودا می مل کر وں

وہ اسے اوسے تو چارہ سودا میں لے کر
 یاس کو مرلین نمائی لے کر
 محنت پھرین تو نہ پروا میں لے کر

ن حفظ

چرا و کی تو تمام قرآن حفظ
یاد بین وصف حفظ ہے کشتار
شیر

[illegible]

بابین او سبکیز و دامان حفظ
 در دوش گوش یار تک پیش
 بپوشا و سلطان که بیست
 دل جانی جو که بیست
 آینه بیست حفظ حق
 بر و نیکو که بیست
 من نه تا که غنم شکین
 غنم و نیکو که بیست
 حفظ

[illegible]

کیا دوست کا سب سے بڑا دشمن ہے
 عداوت کا دوست کا سب سے بڑا دشمن ہے
 عداوت کا دوست کا سب سے بڑا دشمن ہے
 عداوت کا دوست کا سب سے بڑا دشمن ہے

آج کل ہی یہ زیادہ محبتی ہے
 واہ محرومی دیدار مفرد دیکھو
 میری ٹوہری شہر تار دن تیار نہیں
 میری گہرائی ہی یا جو نہ آنیکا حجاب
 چاہی تھا اوسے سجھائی یہاں آئے
 سچ ہی ہاں جو ہر نہ تو ہی وصل وعدہ نہ

مختصر آہ کی مٹری میں ادا کرا لی کلفت
 طول ہی قصہ مگر وہ نہ گہرا جا نہیں

ستہ گزین بر بھگو بہائے ہوئے ہیں
 مرے قتل پر زد لگائے ہوئے ہیں
 بچتی ہے کیا بچ ہم چلیں گے
 یہ رنگت خدا داد ماتھوں کی بائی
 قلک کے قیدیوں کے دل کے بتوں کے
 ترے گہری ہے منزلت اپنے دم سے
 بلا دلفریب اونکے ناز وادامین
 نہیں آنے دیتی ہیں دل خال رخ پر
 ترے منتظر مثل نقش قدم کے
 ترے عشق میں نگ لائی ہیں زراہد
 شب بھگا ڈر یہ غالب ہوا ہے

کچھ عجیب جان نہ بھد دم وہ اگر اجائیں
 آتی آتی وہ میری سنی شہر اجائیں
 دو گھڑی کے لیے اگر وہی ٹھہر اجائیں
 بس دس گھنٹہ پری ہی میں کہا کیا جان
 نہ کہ آئے سب لٹا بھی سمجھا جائیں
 کس طرح مان لیں جو وہ قسم کہا جائیں

میں نے کہا کہ میں نے کہا کہ میں نے کہا کہ
 میں نے کہا کہ میں نے کہا کہ میں نے کہا کہ
 میں نے کہا کہ میں نے کہا کہ میں نے کہا کہ
 میں نے کہا کہ میں نے کہا کہ میں نے کہا کہ

۹
 آدمی کو خان ملک الموت نے قتل کیا
 آدمی کو خان ملک الموت نے قتل کیا
 آدمی کو خان ملک الموت نے قتل کیا
 آدمی کو خان ملک الموت نے قتل کیا

یہ ایک عجیب و غریب اور دلکش داستان ہے جس میں ایک جوانی نے اپنی زندگی بھر کی ساری محنتیں صرف کر دی ہیں۔ یہ ایک ایسی کہانی ہے جس کی ہر بات دل کو چھو کر گزرتی ہے۔

ہنسہ پیر یوں کا جوڑی جوانی کو شوق
میں ہی ہر سہی مگر آپسی نہا ہے
دنیا سلی گنہ گار کی طعنی ادنی سے
سنتا ہی جیسے جیسے وہ گل مریخان
عیش و عشق آنکھ کا رنگ پی میں سما گیا
صبح شب وصال الیسا اوداس تھا
اسی ادھر جو اون کی طبیعت یوں ہی
نوبی نقاب ہو تو نظاری کو واسطے

خود گد گدی سے اودھتی ہی لہ لگی ہیں
کیا لطف ہی جو آئی گلہ درمیان میں
اتنی سکت کہان ہر ترنہ ناتوان میں
رسوئی گیا جوان لہ لہیل سے کان میں
بادام کا ہی مغز ہر ایک استخوان میں
نالی کی وہ کشش تھی جو مدھی اذان میں
لوٹن گم تھم کے ترے امتحان میں
مہر آئی ذرہ بکے ترے تابدان میں

نور خدا ہی نام امین کے جمال کا
کیمے کی بہت ہیں لفظ بہند نشان میں

جنتش نہ کی سینہ سپر کر کے دیکھ لیں
شاید کہ ہوسلجی مل کر کے دیکھ لیں
جو بوجہ تھی میں کیا دل پر ضلوع کا رنگ
اسی طفل اپنی جنتش ابرو دکھا میں
جانی میں آپ کیلئے اب کب نہ رہا ہی
وعدہ وہ کر کے ہیں خبازی پر لپٹ گئے
بولی کہ کسی چرخ کو وہ نقش باز میں
نظارہ کر کے آپ کے روئے شمع کا
او کو جو بقراری شبنم کا یقین نہوا

دو چار ناتہ آئے جنور کے دیکھ لیں
بہر ہی لاؤ جاتی پران کے دیکھ لیں
شیشے میں شراب کبھی بھر دیکھ لیں
چوٹے سی بھی کو بھی ہم چرے دیکھ لیں
ٹنہ پیرے ذرا کہ نظر بھر لے دیکھ لیں
جی میں ہی یہ بھی جو ٹنہ ذرا کو دیکھ لیں
خزیدہ ماہ اپنی برابر کے دیکھ لیں
جی میں ہر ترنہ دل میں نمک کر کے دیکھ لیں
وہ تار تار الگ سے کسب ترے دیکھ لیں

یہ ایک دلکش داستان ہے جس میں ایک جوانی نے اپنی زندگی بھر کی ساری محنتیں صرف کر دی ہیں۔ یہ ایک ایسی کہانی ہے جس کی ہر بات دل کو چھو کر گزرتی ہے۔

یہ ایک دلکش داستان ہے جس میں ایک جوانی نے اپنی زندگی بھر کی ساری محنتیں صرف کر دی ہیں۔ یہ ایک ایسی کہانی ہے جس کی ہر بات دل کو چھو کر گزرتی ہے۔

سیدان باریک و نازک
 جوارح
 سیدان باریک و نازک

سیدان باریک و نازک
 جوارح
 سیدان باریک و نازک

ای غنمی اوس من کی برابر کا تو نہیں
 مثل کباب گریہ تو نہیں کی خوش نہیں
 عاشق ہوئی میں اذ کو دفعا کی خوش نہیں
 رہ ہوں حسین بہن ع مراد میں
 علوت میں اقلتا نہ جلوت میں چہرہ چار
 اس پر ہی آپ نکدین کہا میں تو قیر ہے
 اس شک باہمی میں نہیں خیرا یہیب
 یہ جام می نہیں کو شک فر تو نوں جان
 تجر جو حیف جاں نہیں گل کو ہی جنوں

تجربہ میں وہ رنگ تو نہیں وہ انگلو نہیں
 میں بس طرح جلا ہوں کہ خامی کی کوثر
 ادب میں جس کہ شکلی گل رخ میں کو نہیں
 جنہیں نہ تھا کا رنگ محبت کی بو نہیں
 تم کیسے آدمی ہو کہ کچہ آرزو نہیں
 لیکن بجز نظارہ کوئی آرزو نہیں
 یعنی جو تو ہی ہم نہیں ہم میں تو نہیں
 ہم سے عالموں کو تو ساخو نہیں
 قہر صبا کو ہی جو تری جستجو نہیں

کوئی حسین نطق تجو نہ لگای کیا
 سوبات کی یہ بات ہی میں کب نہیں

بڑی میری جگہ الگ جاہت جہاں ہے
 وہ اس انداز میں کہ تو میں غلام لیا ہوا نہیں
 فقط ہند کی نگہ بان ہی میں کو آتی ہیں
 قیامت کر رہیں یا د اوس غلو دلاؤ ہیں
 ہی میں محبت جو کر نقش عداوت ہسم
 یہ دور کو فقیران نہ ہی میں جہت پیدا
 دیو جہاں مکدن جہت لای میں طلعت ہے
 اپنے ہیں کو وہ اس فروغ انجمن ہے

رقیبہ سے حلف کر لی ہیں جو حسین کیا ہیں
 کہ شکیں شکر ہو ہو کر تارک برائے ہیں
 سبھی میں کی خاطر میں ملک اپنا تھا ہیں
 ترنی لے تو اسی طبل جہاں دل کمانی ہیں
 جہاں میں انجمن میں میں ہو ہیں اوٹا لائے
 کہ اوٹکی جو پڑی مصر ستمان چہا جا لائے
 تو کو لا جنتہ کامل میں کمال رہا تھا ہیں
 تاشا ہی پیشے شمع کو اوٹا جلائے ہیں

۹۷

وہ لالہ وہ جہاں میں یا د لائے
 باریک و نازک
 سیدان باریک و نازک

سیدان باریک و نازک
 جوارح
 سیدان باریک و نازک

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

ہنری ہین کوٹ کر صانع زرگو ہنری ہین

شفاق نگاه نارین
مهر لقا که آنکه مین

دیر کا تہا دل کو گزرتے جاوے جابین جواب میں
یاد آئی وہ موج بسم نقاب عین
اتنی ہی آہ آگ لگا دی نقاب میں
مستحی می میں ہی نہکت کباب میں
شیشیوں کو واسطے بزم شراب میں
پیرایع جاگتی ہیں صبورین خواب میں
بالقصر ہو جو ہستی قطرہ حساب میں
ہوئی شراب اگر قلع آفتاب میں
سی منع دیر اسی سو تو کار لو اب میں
نقصیر ہو گی ہے دوبارہ غائب میں
بہراتنی دیر کس لئے خط کے خواب میں
کہتا نہیں کہ کیا ہی تھا شاف نقاب میں
بیجا جو سادہ خط ہمیں خط کی جواب میں
سر پہ بھی من سا چرنا تھا شباب میں

اردو کی لوگ
تمہاری کامیابی

[illegible][illegible]

بسم الله الرحمن الرحيم
 الحمد لله رب العالمين
 والصلاة والسلام على سيدنا محمد
 وآله الطيبين الطاهرين
 أجمعين

او کی شب بک ایسی تھی میں خواب میں
 تاثر آب حشر ہی جو تھی شراب میں
 کچھ رخ میں عیب ہو تو چہا دن نقاب میں
 باقی لطیف حلقہ چشم رکاب میں
 خورشید آگیا ہی میں کج حجاب میں
 آنے دگر نہ ہمہ زبان خواب میں
 جالی ہی جالی ہوگی تمہاری نقاب میں
 کتا ہوں کچھ نکلتا ہی کچھ اضطراب میں
 وہ تھی ہی اب میں ہی جو تھی شب میں
 آئی کہ مر رہا ہوں تمنای خواب میں
 ملنی تھی تو عاشق و معشوق خواب میں
 گارڈن میں میں غسل آئین گلاب میں
 کرتی ہیں آؤسی نظری انتخاب میں
 یا یاکین لفظ وفا اس کتاب میں
 پر آج کل تک کہیں جام شراب میں
 ملتی ہو آفتاب سے جا کر عتاب میں
 وہ گرم گرم اونگی نگاہیں عتاب میں

عقل سے بڑھ کی ہوئی قیامت شب میں
 جان اول لبوئی پستی ہی غائب میں
 پر دیکو جب کہا تو وہ بولی جواب میں
 قابل میں طرح آئی کہ رکنا ہی بارے میں
 روشنی ال جا کر گذرت میں چون
 اوس گنج حسن کی میں لی ہو مجھ میں
 رخنہ گری کوئی جو میری نگاہ نہون
 حیرت زبان بند جو کردی تو خواب میں
 دیوانہ کون ہو کہ بری اور گئی حضور
 فرقت کی شب سے موت کو کیا آگے
 تجھ سے مجھ میں ہی ترا بس خلی جو مرغ
 بیل میں تو جامہ گل لون کی کفن
 دیدار سی رہی ہو اس قسم کا ہو شہر
 دیکھا بخور روی کتابی حضور کا
 ہنسنا نہیں ہی نہ میں میکشی حضور
 بنتے ہو آگے چاند جو ہوئی ہو مہربان
 یاد آگئیں نہ بانہ و نرغ کو دیکھ کر

کیون عقل کل پر اب کو ہی اعتراض لھن
 دیوانہ کہن ہی نی کہا ہی خطاب میں

دو اریل
 بسم الله الرحمن الرحيم
 الحمد لله رب العالمين
 والصلاة والسلام على سيدنا محمد
 وآله الطيبين الطاهرين
 أجمعين

بسم الله الرحمن الرحيم
 الحمد لله رب العالمين
 والصلاة والسلام على سيدنا محمد
 وآله الطيبين الطاهرين
 أجمعين

چون میں نے اپنے دل سے یہ بات نکالی تھی تو اس نے کہا کہ یہ بات تو اس کے دل سے نکالنی چاہیے تھی۔ میں نے کہا کہ میں نے اس کے دل سے یہ بات نکالی تھی تو اس نے کہا کہ یہ بات تو اس کے دل سے نکالنی چاہیے تھی۔

و اما تو کی سامی میں کنا روغین ملی میں
وہ میں ہر بام اور یہ کوٹھی کتے نہیں
جھکے ہی لپی چلی کدھر آپ چلے ہیں
دیواروں کی مانند کسی طرف سامی ملی میں
وہ گال لکائی ہی کو سونی کڑولی میں
پہر ارض سما دیکھی اوپر کی تلے میں
گو یا بد قدرت سی یہ سائے کڑولی میں
تیرہ بڑی زور کیے ہیں تو تلے میں
ابھی میں بھی ارجہ بڑی یا گرنیلے میں

ای گور کم کر کوشا رون کی نہیں
عشاق کوئی اور تو برای شوق لگا
ناموں ہی یہ کتہ ہوئی جان آئی تو
اسی پارتی کو چہ نشینو نہی ضد ہے
رو عارضی مکان میں ملے کاپی سگام
دینے کی نہ کو تر ہے کی اجازت
بہر گور کوئی عضو حسنیوں کا نہیں ہے
مشکل تھاری پاس سے غم و کوا دہا
کیونکہ نہ بنا ہونگا کہ ہوں اہل قنایں

یہ بات تو اس کے دل سے نکالنی چاہیے تھی۔ میں نے کہا کہ میں نے اس کے دل سے یہ بات نکالی تھی تو اس نے کہا کہ یہ بات تو اس کے دل سے نکالنی چاہیے تھی۔

اور نہ سنا نہ ہو کو قصہ سنانی کی بہانے
ای لطف وہ انہم سی سونیکو چلی میں

گو چھا و ستم جو حسین کرتے ہیں
بے لوجو چاہ نہیں پارت نہیں کرتے ہیں
سہول جاتی ہیں بھی کیلئے اوسکی صورت
شاہ عالم سخن جو ہیں بی فوج و شمشیر
ہوئے لیکن کی گئے خوی میں لیتا ہوں
اپنی تقدیر کو روتی ہیں تھارے آگے
گایا لاکھوں ہی میں پرا و پر پوت
سچ حق تری کیا جگہ ہی آوازہ راہ

۱۰۶

وضع داری ہی کہ ہم ترک نہیں کرتے ہیں
نذر ہم آپ جان دل و دین کرتے ہیں
آتشا بیری مرا ذکر نہیں کرتے ہیں
روز قبضے میں نی ایک میں کرتے ہیں
اولک عادت ہی نہیں کی نہیں کرتے ہیں
کیونکہ غما ہوتی ہو تم شکوہ نہیں کرتے ہیں
بید میں غم میں کچھ بات نہیں کرتے ہیں
وہ ہی ہو حق جو غما بات نہیں کرتے ہیں

گو چھا و ستم جو حسین کرتے ہیں
بے لوجو چاہ نہیں پارت نہیں کرتے ہیں
سہول جاتی ہیں بھی کیلئے اوسکی صورت
شاہ عالم سخن جو ہیں بی فوج و شمشیر
ہوئے لیکن کی گئے خوی میں لیتا ہوں
اپنی تقدیر کو روتی ہیں تھارے آگے
گایا لاکھوں ہی میں پرا و پر پوت
سچ حق تری کیا جگہ ہی آوازہ راہ

یہ بات تو اس کے دل سے نکالنی چاہیے تھی۔ میں نے کہا کہ میں نے اس کے دل سے یہ بات نکالی تھی تو اس نے کہا کہ یہ بات تو اس کے دل سے نکالنی چاہیے تھی۔

یہ بات تو اس کے دل سے نکالنی چاہیے تھی۔ میں نے کہا کہ میں نے اس کے دل سے یہ بات نکالی تھی تو اس نے کہا کہ یہ بات تو اس کے دل سے نکالنی چاہیے تھی۔

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

بڑھکی الہی کی ہی ہند کی میں میں مغرو
 شرم کی آڑ ہی خود سنہیں کھلاؤں
 ہوسے لب تودنی خال کا ہی ہوسے د
 کوئی جانان نہیں گ چرا اتین مجھ سے
 جوش و خروش بنیابی میں جوش و خروش
 انسانی کی خبری ہوسے آئی کہ ہے

جو کلک پائین تو بیات نہیں کرتی ہیں
ظلمہ پر پردہ ست پردہ نشین کر کے نہیں
منہ کو نسب کہا کی شہابی تجھیں کو توڑیں
لوگ کیوں مجھ کو سیرانِ فوج نہیں کر گئے
شام کو سر پہن کہیں صبح کہیں کو توڑیں
منہ دکھانا تو کجا بات نہیں کرتی ہیں

لفظ کی سادگی اور سٹوخ کی پرکاری ہی
وہ جو دم دیتا ہے اور سکا یہ یقین کرنی چاہیے

دست سمرقند زدہ ہیں جن جن میں ہیں
کہ ہوش میں ہم محفل خواہنیں میرین
مخرونین کہتے ہیں جو زہر تو گرہ میں
اوترک تری تیغ عفا سب کچھ میں
عشاق کی فریاد و فغان ان کو سکر
عشاق کو تم دفن کردگان ملک میں
ترجیلی ہیں جب کیل گئی جان اپنی
یہ جو ہر نایاب تم میں نہ عبد و میں
ہر تہہ ہزارہ جواوٹی سردہ شب میں
نہی ہے عبت چرخ شکر گوگرد میں
نستے ہیں جہاں کے جلوہ کی چراغ میں

بزمِ غم و اندوہ کی ہم صدر نشین ہیں
 بیٹھے ہیں پرستانِ مین یا اور کس مین
 بنے چمنِ ہرے سب مین نگین ہیں
 لکھ ہوئی بیٹھے ہیں کسی دھج مین
 جھنڈا کی وہ کٹی مین بیٹھتی نہیں ہیں
 تاجانیں یہ سب کشتہ جہاز مین
 کیا توڑی جفائیں بتائی حمزہ کمر مین
 سلا جیسے کہتے ہیں خاکا وہ ہیں مین
 ہم کشتہ شرمِ صنمِ بردہ نشین ہیں
 ہم تو صفتِ نقشِ قدمِ خاکِ شہرِ مین
 موجود تیشگی کی طرح ہم ہی ہیں مین

۱۰۶

حضرت علیؓ سے فرمایا کہ میں نے تم کو اپنا جانشین مقرر کیا ہے
 اور تم کو اپنا جانشین مقرر کیا ہے۔

<p>آتی ہیں تصور میں وہ کرتے ہیں جیسے دو لون میں برابر کے مزیدار ہیں و نون</p>		<p>پہر تی ہیں درمی آنکھوں میں کیا پر و شبنم ہیں لب خنجر کی شیریں ہیں تال تلی خنجر ہیں</p>	
<p>ہر لمحہ برای لطف مرا حکم ہے جاری غزلوں کی شیریں مرے سب پر نگین ہیں</p>		<p>جلال عشق پہاڑ ہوتا تھا تار شبنم طبعی آب تو کیا غم مجھے بہت ہیں صبر</p>	
<p>جوں نیاز شبنم وہ بھی نہیا نہیں فقط حضور کی خدمت میں کیہ نیاز نہیں بزرگ شمع طبعیت اگر گدا ز نہیں حسین میں وہ مگر حسن اعتبار نہیں میں صاف دل ہوں طبیعت زائدہ ساز نہیں کہ خواب بخت مرا اونکا خوابا نہیں مرا ہم از کی رسی بیان دراز نہیں شربتصال تو اتنی بہت دراز نہیں ز جیفری کا جی پر کہے کہ سا نہیں</p>		<p>فریب کو ہی سمجھتے ہیں میرا ہم رتبہ بزرگ نہ کہتا ہوں نیک بدستیر چلوں کسی جگانی میں کس طرح نکرو کر گی زلف کو پستی ہی کہ کو تارہ یہ جائے نہ پائی بخت تلک سوز سنا میں ایک صورت ہوں نالو تھی بے بیانی</p>	
<p>مکس آجوں کو ہی لطف یہ گوارا ہو درمی نون میں شیریں لوتہ شیریں</p>		<p>معتبر کہ ہیں حور کی باتیں ڈری اونکو نہ بد گمان کر دین حسن پر ہم خدا کو بھول گئے کوئی ہی نہ تھی دکان فریب</p>	
<p>وا غلطو میں پور کی باتیں اس دل صبور کی باتیں ای بتویر غور کی باتیں غلط کیسا ہوں زور کی باتیں</p>		<p>۱۰۸</p>	

رفیقوں کے لئے
 دو لون میں برابر کے مزیدار ہیں و نون
 پہر تی ہیں درمی آنکھوں میں کیا پر و شبنم ہیں
 لب خنجر کی شیریں ہیں تال تلی خنجر ہیں
 ہر لمحہ برای لطف مرا حکم ہے جاری
 غزلوں کی شیریں مرے سب پر نگین ہیں
 جلال عشق پہاڑ ہوتا تھا تار شبنم
 طبعی آب تو کیا غم مجھے بہت ہیں صبر
 جوں نیاز شبنم وہ بھی نہیا نہیں
 فقط حضور کی خدمت میں کیہ نیاز نہیں
 بزرگ شمع طبعیت اگر گدا ز نہیں
 حسین میں وہ مگر حسن اعتبار نہیں
 میں صاف دل ہوں طبیعت زائدہ ساز نہیں
 کہ خواب بخت مرا اونکا خوابا نہیں
 مرا ہم از کی رسی بیان دراز نہیں
 شربتصال تو اتنی بہت دراز نہیں
 ز جیفری کا جی پر کہے کہ سا نہیں
 فریب کو ہی سمجھتے ہیں میرا ہم رتبہ
 بزرگ نہ کہتا ہوں نیک بدستیر
 چلوں کسی جگانی میں کس طرح نکرو
 کر گی زلف کو پستی ہی کہ کو تارہ
 یہ جائے نہ پائی بخت تلک سوز سنا
 میں ایک صورت ہوں نالو تھی بے بیانی
 مکس آجوں کو ہی لطف یہ گوارا ہو
 درمی نون میں شیریں لوتہ شیریں
 معتبر کہ ہیں حور کی باتیں
 ڈری اونکو نہ بد گمان کر دین
 حسن پر ہم خدا کو بھول گئے
 کوئی ہی نہ تھی دکان فریب
 وا غلطو میں پور کی باتیں
 اس دل صبور کی باتیں
 ای بتویر غور کی باتیں
 غلط کیسا ہوں زور کی باتیں

ایں کتب میں سے بعض کتب کے نام درج ہیں جن کے مصنفین کی معلومات نہیں ہو سکی ہیں۔

پہلے کڑی ہی ہونی پانی تھی مگر
لبس کہا جی حضور ہوا سیر ہو چکا
اوس گلی گھنٹا ابھی شاہ پرنسین
پر بان ہی کو تین اہرون اپنی ترے

کہا باسی مار پاکی پہوی نطق باغ باغ
پہوی نہیں سمانی ہیں اتر اچھی جانی ہیں

غصے ہی سے سہی مگر دیکھتے تو ہیں
 جرات آہن تم جگر دیکھتے تو ہیں
 کتابوں کی نور و زین دیکھتے تو ہیں
 دربر میں کہ راہوں نے بکھریے تو ہیں
 لیکن کہ التفات ادھر دیکھتے تو ہیں
 کجا اصطلاحات کا اثر دیکھتے تو ہیں
 اب گاہ گاہ ہر کی نظر دیکھتے تو ہیں
 آئینہ آج دوہرہ دیکھتے تو ہیں
 میسائین کو اپنے گوارہ دیکھتے تو ہیں
 امیہ ہر جایہ اثر دیکھتے تو ہیں

یہ بھی تو کم نہیں کہ ادھر دیکھتی تو ہیں
جھکودرا گلاب شگالیے دیکھے
کناہوں محفل سے نہیں بڑھنا دیکھے
حال آگاہ میں غور کے آئی کے منتظر
دل کو تری لگاؤ ہی بالاک کیا خبر
رہتی ہیں وہی پردہ شوق میں تھکا
آنکھیں ہیں فتر رفتہ لڑائیں کر دیکھنا
میری سی شکل ہو گئی ہی شکل ابروی
طالع جو ہیں ساتھ ہی ہے ہر ایک باہر
نیلے سی کر زیادہ تغافل ہی بار کو

دیوانہ نطق ہے کہ نہیں کیا خبر غر
کلیونین اسکو برہنہ سر و پائے نہیں

مطلب نار جانتا ہوں میں ہر کائنات سے آشنا ہوں میں

مجلس اول در بیان احوال و حال
و اخبار و حوادث و غیره

در این مجلس که در روز پنجشنبه
اول ماه رجب سال ۱۰۸۵
عمرانی در آنجا حاضر بودند
و در آنجا از اخبار و حال
و غیره گفتگو کردند.

پایان

لب جان بخش یار کتا ہے
 گل سی کس آن سخی کتبی ہیں
 لبس باہون فلک اگر دشت
 شہر آشوب سری چشم ہی
 نہ بنو دیکھ کر جسے سخن
 میر سوا سر نشان کو ہے
 کر رہی ہیں وہ مجھے می عذر
 دیکھ لو جان کا نکلتا ہے
 تیری شہرت ہی میری ہولی

درد ہون دردی دوا ہون
 تو تو لالہ ہی میر زاہون میں
 سنگ یرین آسیا ہون میں
 گردش چشم سر سیاہون میں
 آشنا ہون میں آشنا ہون میں
 سایہ شہر سیاہون میں
 دلکین کتبی ہیں مالتا ہون میں
 اور مہر و کہ ہو چکا ہون میں
 اگر براہون مگر ہلا ہون میں

لب جان بخش یار کتا ہے
 گل سی کس آن سخی کتبی ہیں
 لبس باہون فلک اگر دشت
 شہر آشوب سری چشم ہی
 نہ بنو دیکھ کر جسے سخن
 میر سوا سر نشان کو ہے
 کر رہی ہیں وہ مجھے می عذر
 دیکھ لو جان کا نکلتا ہے
 تیری شہرت ہی میری ہولی

رنگ ہونین لطف بزم آشوب
 چشمک چشم آشنا ہون میں

غم نے فی تیغ سونی ہی سنت گاہ میں
 کہے میں آجپا تھا خدا کی نیاہ میں
 گن گن کر سو دل لپی ہر نہنگا میں
 مثل سپند ہونے تمام ایک آہ میں
 وہ ہی شریک ہے مری حال تباہ میں
 کتنے کا مال ہے یہ تمہاری نگاہ میں
 حیرت ہی بکڑی جاتی میں ہم گناہ میں
 اگر میں بلاتی ہون تو لےتے ہو راہ میں

جادو بہر ای سہری فی چشم سیاہ میں
 عشق تباہ فی آگی یہاں ہی کیا ہلاک
 وہ بت گیا جو صومعہ تو مار سوجاں
 ہم سوختہ دلوں کی جلائے سے فائدہ
 بزم میں ہوا ہون تو رسوا ہوا ہی یا
 میں کہ چکا ہون قیمت دل بھر تم کو
 زندان کو ای جنوں کی جاتی میں کوئی نہ
 کیا لسانک نام ہی کیا ایسا پاس وضع

لب جان بخش یار کتا ہے
 گل سی کس آن سخی کتبی ہیں
 لبس باہون فلک اگر دشت
 شہر آشوب سری چشم ہی
 نہ بنو دیکھ کر جسے سخن
 میر سوا سر نشان کو ہے
 کر رہی ہیں وہ مجھے می عذر
 دیکھ لو جان کا نکلتا ہے
 تیری شہرت ہی میری ہولی

لب جان بخش یار کتا ہے
 گل سی کس آن سخی کتبی ہیں
 لبس باہون فلک اگر دشت
 شہر آشوب سری چشم ہی
 نہ بنو دیکھ کر جسے سخن
 میر سوا سر نشان کو ہے
 کر رہی ہیں وہ مجھے می عذر
 دیکھ لو جان کا نکلتا ہے
 تیری شہرت ہی میری ہولی

لب جان بخش یار کتا ہے
 گل سی کس آن سخی کتبی ہیں
 لبس باہون فلک اگر دشت
 شہر آشوب سری چشم ہی
 نہ بنو دیکھ کر جسے سخن
 میر سوا سر نشان کو ہے
 کر رہی ہیں وہ مجھے می عذر
 دیکھ لو جان کا نکلتا ہے
 تیری شہرت ہی میری ہولی

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

سجانبہ

بیجان ہوئے ہیں

آپ ہی قتل کر رہی آپ ہی مئی مجھ کو
 ہی سب کوئی محبوب کہہ رہی مجھ کو
 یہوں ہو جاؤں وہ باقی میں پڑے مجھ کو
 نہیں تو ناچیں آپ التو نہ ہوئی مجھ کو

کیونکہ رحم اُمّی محبت کا اثر ہے جو کسان
ابرو حسن کی ہون عشق مجسم بیخین
سرمزگان ہی ہر لحظہ جگر کی سیر مراد
سینہ باغ ہوں خود ہوئی اس نشوونما

پہول کی طرح مہی شکوہ چراغ عزت
مہی جاؤں تو کوئی نطق نہ روی مجھ کو

شیشے سی ہی لطیف بنا ہے سنگ کو
 آنسو سلام آنکھ سے کا پہنچا مین رنگ کو
 جہاں سے غوطہ مار کے لائے سنگ کو
 ریزہ اوٹھو چلو تو جہاد فرنگ کو
 وہ عطا کیے مری جہر کیے رنگ کو
 اندر سے نہیں ہیں کتھو بہن ختم سنگ کو
 لا اوٹھو چلے دی نہ کسی غدر رنگ کو
 گو یا کہ سے خدا جو زبان خدنگ کو
 ہنستا ہی کیا چراغ جلا کر تنگ کو
 کہتے ہیں لوگ یوں بھی تو خالی گفتار
 شیشے سے آج تو لڑ دیا میں نے سنگ کو
 جو حسین بان خم زبان خدنگ کو
 لے بہت ہمارے جہانی ہو سنگ کو

دیکھو نوازالت صنم شمع و شنگ کو
 روون جو یاد کر کے بت شمع و شنگ کو
 نثار مثال جہد بت سبزہ رہنک کو
 وڈی بنا و دخت رز شمع و شنگ کو
 بر طائر حواس کر کائی جو جرخ نے
 ٹھسے کر بن مقابلہ کیونکر ستان چین
 جذب ل خفا کا نوازالت کاغذ کیا
 مد آفرین کی تری چمکی کر زور پر
 دیمین شب کو صبح بھی ہو اس کا گیت
 نے جولی اثر کیے نالے تو کیا ہوا
 کہ نہ اچھوٹے مروڑ گیا وہ بت
 نے وہ دن کہ تیغ کو گردن گل لگای
 ن گور پر کڑا ہی عدد کو لکھی

[illegible]

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي هدانا لهذا
الذي كنا لنهتدي لہ
لو اننا لم نكن من رعاہ

دزدیده نهاده و توانی که این
 است من بستانم و این را بستانم
 مانده نهاده و این را بستانم
 که در حال دل در می گیرم
 چون چنان که این و دلامر
 چون چنان که این و دلامر
 چنان که این و دلامر
 چنان که این و دلامر

و من بعد از آنکه در این کتاب

دل ہی جو تے پیار کرنے کو
ہیں بہن مار مار کرنے کو
کسکو ملتا ہے پیار کرنے کو
دن پڑا ہے شمار کرنے کو
رات بھر پیار پیار کرنے کو
کوئی جاناں بہن خواہ کرنے کو
عامل کی ہوا کرنے کو
آئی تھی بھرا کرنے کو

سرسبز سوداے یار کر نیکو
غیر مجسیرین وار کرنے کو
اس طرح کا حسین جیسے تم
وصل کی شبت ہو لیندو
سوئے دے ایدل آگ لگ جائے
لی جلی بکودل کی تیا بنے
بد بٹا ہی شب سیاہ فراق
جلد جانے سے اور کیا مطلب

یہاں پر ہر قسم کی باتیں لکھی گئی ہیں جو کہ ہر دل کو چھو سکیں۔

وہ بنے بہر وعدہ ہای خلاف رو برو اسکے رکھ دیا کسے دل ہی گئے کو جو چین گہر مان ہم نہیں کچھ بھی پرچہ کیا ہیں	ہم ہوئے انتظار کرتے کو شمع کو شرمسار کرنے کو رات تارے شمار کرنے کو عاشقوں میں شمار کرنے کو
--	---

لفظ یار و نکی تم منہ جو سلوک
بہر نہ جے چاہے یار کرنے کو

ما صحو اس عقل و دماغ کے ساتھ خصت ای ناموسا رنگ العوام مٹ گئے بس دیکھ کر تیرا بناؤ ہے مصیبت پر کھڑی کا خطرہ	مک رہے ہو مجھ سے سوائی کیساتھ عشق کا ہی لطف سوائی کیساتھ بگڑی ہم تیری خود آرائی کیساتھ دل خداوی تو شکلیانی کیساتھ
کیوں حریف یا وہ گو کہ منہ لگوں لاگ ہے تیری یلی دل کی لگاؤ عشق میں لائیں یہی مجھ پر بلا ایک کر ہے مجھ کو یاس سے	بخت کیا بلبل کو خوشخانی کیساتھ ہوں حریف اس شوخ چہرے کیساتھ فستہ ہیں آنکھیں یہی مٹانی کیساتھ ای صنم تیرے مٹانی کیساتھ
ہے بلای جان عالم ہر ادا	دم نکل جاتی ہیں انگڑائی کیساتھ

مست ہوئی پو پو رو کے ساتھ ساخو چشم چمکے پڑتے ہیں	کول ہی خوبی نہیں اس تین لطف خوش ادائیگی ہے عرفانی کے ساتھ
ہم ہی لوٹیں گی حضور کے ساتھ مٹی جلوہ ہے کس فوس کے ساتھ	

یہاں پر ہر قسم کی باتیں لکھی گئی ہیں جو کہ ہر دل کو چھو سکیں۔

یہاں پر ہر قسم کی باتیں لکھی گئی ہیں جو کہ ہر دل کو چھو سکیں۔

تلاوت قرآن مجید
 در وقت صبح و شام
 و در وقت نماز
 و در وقت خواب
 و در وقت بیدار شدن
 و در وقت گریستن
 و در وقت خوردن و آشامیدن
 و در وقت هر کاری که بکنید
 و در وقت هر جایی که باشید
 و در وقت هر کسی که باشید
 و در وقت هر چیزی که باشید
 و در وقت هر کاری که بکنید
 و در وقت هر جایی که باشید
 و در وقت هر کسی که باشید
 و در وقت هر چیزی که باشید

<p>دو بیان میں تیرا پوچھ رہا ہوں کچھ ادائی برکات امین ہے شب بھر میں کہیں جو مر جاتا غیر مانع تھے ہماری سے منھے اسی تم پیشہ اسے تھا فلفل کش رخ پرانی ہے زلف بل بل کر</p>	<p>رات کو نہیں ایک جو رکھ سکتا ناز ہی میں تو کس دوسرے سکتا تو لگا مارتی وہ جو رکھ سکتا سگ کو انہ ہے حضور کا سکتا دیکھ لادہ رکھو ذرا غور کا سکتا ابرار تا ہے برق طور کا سکتا</p>
--	--

عاشقانہ ہے میری لڑن لڑن
 نطق مٹو نہیں خاک جو رکھ سکتا

<p>تہن سہو بلا میں جان کو بلبوں تنگ سکتا اسی نطق باغ آبی ہواوس گلبدن سکتا بعد فنا کسی سے تعلق نہیں منھے لڑنا جگر نانا اون سے یہ نینا نہ وصال درخت جنون کو جاتی ہیں کئی نقش انوار بھر پور میں جو تیج محبت میں ہی بجا وہ پہل سناں شن کا یہ نخل باغ کا چلے نقاشی یہ بکیر سے سید بن کیونکر گلے لگاؤں نہ وہ لاسکین تاب پرویز کو ہی عشق نکھاسے ذرا مزہ اب پری بنے ہوئی جاتی ہیں میر کو</p>	<p>جگر سے قضائی قطع کو کس بکھر سکتا چلتے چلو نہ چوٹ بہا رچمن کے سکتا سنا رہا تھا ربط رابطہ جان و تن سکتا دو لہا کی جیسے چار ہے گو ماہون کو خصیت بھری ہوئی کرتے ہیں ہل چل سکتا دلہنگی ہے زلف شکن در شکن کا سکتا کیا سب کو نہ سبست او کے ذوق سکتا مرنا نہیں میں قید مزار وطن کا سکتا چلتا ہے میر اسینہ سہی ل کی چلن کا سکتا پہنچے بہار کاٹے کو کوہن کے سکتا اسی نطق چو کہتے ہی ہو دیوانہ بن سکتا</p>
--	--

تلاوت قرآن مجید
 در وقت صبح و شام
 و در وقت نماز
 و در وقت خواب
 و در وقت بیدار شدن
 و در وقت گریستن
 و در وقت خوردن و آشامیدن
 و در وقت هر کاری که بکنید
 و در وقت هر جایی که باشید
 و در وقت هر کسی که باشید
 و در وقت هر چیزی که باشید

عبداللہ بن ابی طالب (ص) کی خدمت میں حاضر ہوئے اور فرمایا کہ میں نے تم کو اپنا جانشین مقرر کیا ہے۔

فیس سے ناحق ہے تمکو بحث فن عشق میں
نطق تمہی گفتگو کرتے ہو کس پان گل کے ساتھ

چاہے چھوٹا ہو عرش برین کے ساتھ
 دیدار وقت تزع وہ اگر دکھائے
 تکلیف در و دل کو نیندی تھی نصفین
 دو گر سوال وصل کا کیا اور اگر جواب
 کیا نتیجہ اوٹھ سکی گی مری قسلاً چھوٹ
 بجلی سی گر ٹری مری کشت امید پر
 کچھ مجھ گناہ گار کو دوزخ بُری نہیں
 ایدل فریب مکر و خاجوٹھ جاننا
 تیر کرشمہ گوشہ ابرو سے چوڑ کر
 اکٹھ چین دم بھی بی را دی بیٹھ چھا
 کیا کیا کبھی نرج او نہیں منوش فصل
 جیسے لٹ کر لٹکے سے روٹا ہین کاش لوز
 موج شمیم شک مری بیڑیاں نہو
 صحبت بزار غصہ کی کب پار ساسے ہو
 مکین سیکہ پیژدہ گردی سے فائدہ

[illegible]

يارو نسي کيا چيپاتي هو باي نطق کي کيا
چوري چي کاربطا ده پرده نشين کي سانه

140

قیس سے ناحق ہے ملک و بحث فن عشق میں
 نطق تم بھی گفتگو کرتے ہو کہ بانی گل کے ساتھ
 دیدار وقت نزع وہ اگر دکھائے
 تکلیف در و دل کو نیندی تھی مصحفین
 دو گو سوال وصل کا کیا اور اگر جواب
 کیا نتیجہ اور شہ سکی گی مری نسل چھوڑ
 بجلی سی گر تیری مری کشت امید پر
 کچھ مجھ گناہ گار کو دوزخ بُری نہیں
 ایدل فریب مکر و خاجو ٹھہ جانا
 تیر کرشمہ گوشہ ابرو سے چھوڑ کر
 انکھیں دلم بھی ہی اور بیٹھ جیسا
 کیا کیا کہی نرج او نہیں ہنر و قصا
 جیسے لپٹ کر نکلے سے رو و ہین کاش لہان
 موج شمع شمع مری بیڑیاں نہو
 صحبت بزار غیب کی کب پار ساسے ہو
 ملکین سیکہ پتہ گردی سے فائدہ
 یار و نسی کیا چپانی ہوا ہی نطق کستیا
 چور چچی کار بطور پردہ نہیں کرتا

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

بہارِ حیات میں جس طرح کی باتیں ہوتی ہیں وہی باتیں ہمارے دل میں بھی ہوتی ہیں۔

اے جو غیر سے بیوجہ آپ خوب کیا
مثال صبح ہمیشہ سے ہوں گریبان چاکر
بھی کو زرد کیا آم میں لگا دواغ
شہید وہ جو مر کر کہا سے رنگِ فا
نچے تھی ہم نہیں تھے جو صبرِ نصین
وہی کہو جو قصوں کل کہا تھانے
چراغِ خانہ دل نورِ دیدہ عاشق

پراسکا تذکرہ بندی کی رو برو کیا ہو
میں جانتا نہیں مجھ سے کیا رو کیا ہے
تمہارے سبب بخدا میں ملک ہو کیا ہے
جو موٹ جانی چھو انی مٹی ہو کیا ہو
کے لاکیا مرغی دت کو تیری خو کیا ہو
خلاف واقعہ تقریر دو بدو کیا ہے
کہوں کے سوا کیا وہ شعر و کیا ہے

خاکِ نثار اکت نہ جبکہ جنے دے
تو لطف شکوہ عبت ہی ترا ہو کیا ہے

یہی صفا ہے جو خسارِ مہلقا کے لیے
حضور نے دغا لم ہنویں کہا کے لیے
گناہ لی گئی ہے مری سزا کے لیے
حرم کو کس میں جلا تہا تو دعا کے لیے
شبِصال کا گریہ تہا ہر روز فراغ
وہ آب میں ہوں گہ رنگہ ہوں گل گل
مودتِ تیسے تم صوای مجھ کے کانٹے
مری نجات کی باعث تونے ظلم ہوئے
پلائی او نہیں ہی تا وہ تکلف ہوں
نہ اے تپ کہیں گرمی آتش گل سے

حلیت آئیے ہر جا میں کی جلا کے لیے
بزدل بننے لیے ملک سب با کے لیے
کرو شہید شہیدان کربلا کے لیے
جو تیرا جو تین موجود دست و پا کے لیے
ہم ابتدا ہی میں تھی تھی شاکر کے لیے
وفا ہے میرے لیے میں بنا وفا کے لیے
قدم ہر ایک کے قیس پر سہ با کے لیے
بہانہ چاہئے کچھ رحمت خدا کے لیے
حریف نئے کو تھڑائی حیا کے لیے
چمن میں آنے جایا کر میں خفا کے لیے

وہ دن میں ہوتی ہیں جو باتیں
وہ دن میں ہوتی ہیں جو باتیں
وہ دن میں ہوتی ہیں جو باتیں
وہ دن میں ہوتی ہیں جو باتیں

۱۲۷
یہ باتیں ہیں جو باتیں
یہ باتیں ہیں جو باتیں
یہ باتیں ہیں جو باتیں
یہ باتیں ہیں جو باتیں

یہ باتیں ہیں جو باتیں
یہ باتیں ہیں جو باتیں
یہ باتیں ہیں جو باتیں
یہ باتیں ہیں جو باتیں

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

وہ جانتی ہیں گھر میں جگنو بہر ہوا
اوس تو بہار ناز کی ہی بو بہرے ہوئے
گویا میں ختم جام میں آنسو بہرے ہوئے

ابہ شرفشان کی ذرا سیر دیکھنا
منجھ کی بند رہنے سو کھلتا ہوا پس ہی
مٹھل اوداس بوجھ نہ آیا وہ مست ناز
کیا سارے دی سکین کے مرے شمشو ار کا
ای نطق میں نیم کے یا بو بہرے ہوئے

اب خنجر جو پانید کی سستی آئی
لوی دلداری لائی نہ پیغام سال
بجھ سی ایدست دعا بابا جات نہ کھلا
آج اوس شمع نے کیا بند قبا کو کھین
آہ کی کس میں سکت سانس کے جیسے تین
دل تہو سے نہ پر گیا کبھی رحم رومی طرف
یاد آتا چپ چپکے وہ آنا اسی جان
جانی کسے اوری تر اوری کھانگ

دہر دیا عشق کی بگاریں مہمت کی اوستے
کو کین چوٹ گیا نطق کی باری آستے
ہم او کو باس سے کچھ بھنوسی لڑکی او کو
میں زند کیا ہوں اگر لکھتی بھی بیٹھے
کہ تھت جیسے ہیں سر فصل بہ
برن کی کی جو کہیں برن پر خنجر شام سے

اب کمان وہ اب بات خود را
منا اور زیادہ
دو دیکھتے ہیں حسن ہوتا اور زیادہ
دیکھتے ہیں حسن ہوتا اور زیادہ
دیکھتے ہیں حسن ہوتا اور زیادہ
دیکھتے ہیں حسن ہوتا اور زیادہ
دیکھتے ہیں حسن ہوتا اور زیادہ
دیکھتے ہیں حسن ہوتا اور زیادہ

وہ جانتی ہیں گھر میں جگنو بہر ہوا
اوس تو بہار ناز کی ہی بو بہرے ہوئے
گویا میں ختم جام میں آنسو بہرے ہوئے
کیا سارے دی سکین کے مرے شمشو ار کا
ای نطق میں نیم کے یا بو بہرے ہوئے
اب خنجر جو پانید کی سستی آئی
لوی دلداری لائی نہ پیغام سال
بجھ سی ایدست دعا بابا جات نہ کھلا
آج اوس شمع نے کیا بند قبا کو کھین
آہ کی کس میں سکت سانس کے جیسے تین
دل تہو سے نہ پر گیا کبھی رحم رومی طرف
یاد آتا چپ چپکے وہ آنا اسی جان
جانی کسے اوری تر اوری کھانگ
دہر دیا عشق کی بگاریں مہمت کی اوستے
کو کین چوٹ گیا نطق کی باری آستے
ہم او کو باس سے کچھ بھنوسی لڑکی او کو
میں زند کیا ہوں اگر لکھتی بھی بیٹھے
کہ تھت جیسے ہیں سر فصل بہ
برن کی کی جو کہیں برن پر خنجر شام سے
اب کمان وہ اب بات خود را
منا اور زیادہ
دو دیکھتے ہیں حسن ہوتا اور زیادہ
دیکھتے ہیں حسن ہوتا اور زیادہ
دیکھتے ہیں حسن ہوتا اور زیادہ
دیکھتے ہیں حسن ہوتا اور زیادہ
دیکھتے ہیں حسن ہوتا اور زیادہ
دیکھتے ہیں حسن ہوتا اور زیادہ

عزت
ہوا اور زیادہ

Handwritten musical notation on a staff.

و لکھنؤ شب فراق میں جب بیٹھی ہوئے	تصویر بار بار سامنے آ کر کھڑکے ہوئے
-----------------------------------	-------------------------------------

میں نے ان کو اپنے لیے لیا ہے

پاکستانی نیشنل ایئر لائنز

۱۵۰

اتنی ہے منید وصل میں ہی چونکتے ہوئے
 موجِ تمہرا آج کی مٹی چہرے ہوئے
 جو بات کہنے چاہی تون یو وہی ہوئے
 بہر دو وہی سزا کہ خطا بہر وہی ہوئے
 کشتیِ سنبھالی خضر کیا ڈوبتی ہوئے
 پروانوں کی بھائی ہی کسی لگی ہوئے
 جوئی ہر جا ہے چان کی بچھنی ہی ہوئے
 ٹھلے سے اونکی سیرج ہی اٹھی ہے ہوئے
 ہے عذیب لگی سے مقرر سینے ہوئے

ہے تیرگی سے یہ شب غم کو ڈسے ہوئے
 لکس کہ میں یہ طلعے کے پردہ میں جان لے
 جب تک کہ تیرا عشق میں رہے جس درد و روتا
 پر گزالیان سنناؤ کہ پر ہوسہ لے لیا
 نکلا جو خط دل و مس پر خوبی ہے پر گیا
 وہی نسخہ اس جلائی کی ہوا جڑیں روع
 آگے تو اکٹھے لے تری تھی بلایا دل
 دیکھی جو شب شیرازت بجا تو میری طرح
 آواز درو ناک بے دل لگی نسیم

ای نطق جو حرف سخن ہو بچار دون
نہ دون پر آج کل ہی طبیعت ظریفی ہے

روکتی ہیں مجھے ادھر والے
چاہیے ہوں ادھر اور دہر والے
جاگ دوٹھیں گے یہ فتنے کفر والے
جوش و خروش سے ہو سکے پر والے
آئین برکین فی انظر والے
نہیں کہتا کہ ہو کہ ہر والے
حضرت دل بے او دہر والے
خیر سے آپ ہی ہیں شرف والے

او کو ممانع ہیں اونکی گھر والے
 دوست پسر کہیں جابے نکلی سے
 میں میں ان چور چور کر د
 اور چالی دس سو سی کے دیو والے
 اونکے دندان وہ ہیں گہر ہیں
 کسی غیر نکلی ہو کبھی میرے
 ہونکا شکوہ کروں تو بکری کی پ
 بانی عشق حضرت دل ہیں

۱۳۶
 ماہنامہ ہفت روزہ نیاں
 دفعہ دوم، سید علی شاہ
 لاہور، ان کے گھر پر
 خزانہ میں لگاؤ ہے جو
 کچھ بچے ہیں جن میں
 ایک بچہ ہے جس کا
 نام ہے محمد علی شاہ
 جو کہ ایک بچہ ہے جس
 کا نام ہے محمد علی شاہ
 جو کہ ایک بچہ ہے جس
 کا نام ہے محمد علی شاہ

نقصہ کربلائی سوز و غم
 کربلا کی غمناک داستان
 کربلا کی غمناک داستان
 کربلا کی غمناک داستان

تھے ہے نعمت اپنی سرخوان کو واسطے
 تعویذ نقش باغی صنم آگیا ہے ہاتھ
 غربت میں آگیا جو وطن ہی کسی کا خط
 اسے روزِ حشر لے نہ درازی میں لبیان
 پیدا ہوا ہوں آج میں تیر کا آدمی
 کیا نسبت او سکی تھی نگین جو تو ہو
 جی بہرے خوب بخت کو سوسو لینے دیجیے
 ز قمار تیری باد بہاری بے چہن
 کشتہ جو آرزوئیں ہوئی ہیں تو داغ دل
 محبت محلوئی مجھے علم میں نہیں
 اہل عدم میں جو چہیے آنے کا یہ سبب
 داغِ جنوں نے نہیں کھوٹا نکاتِ مہم
 اہل نظر بجاتے ہیں کہ میں نیاز سے
 کاستی کی گلی سے اگر ہو تو کیوں ہو
 آئینہ لیکے عارض نگین کو دیکھیے
 اگر حلا کہ جو میں مردہ سا ہوں پڑا

ہو ہے کے ہیں چٹے لب دندان کو واسطے
 شکینِ صراطِ لبِ جان کے واسطے
 یہاں بناوہ دل غمِ عزیزان کے واسطے
 بینِ تعلیان شبِ بجران کے واسطے
 آہِ حریفِ نغمی دوران کے واسطے
 نرمی کہاں ہے نہ مرجان کے واسطے
 طولِ مرا نگلی شبِ بجران کے واسطے
 تو خود ہمارے کاشنِ امکان کے واسطے
 لایِ چرخِ گنجِ شہیدان کے واسطے
 ہے بحث ایک طفلِ دبستان کے واسطے
 آیا سرِ رخِ عمرِ گریزان کے واسطے
 تیار کی قبائینِ عریان کے واسطے
 جاروبِ ہمزہ درجائان کے واسطے
 نورِ قمرِ بلالِ گریبان کے واسطے
 گہری نہ سیرِ گلستان کے واسطے
 ای جانِ جانِ بنِ تنِ بجان کے واسطے

چینِ ابرو و نہرِ او کی کیوں ہر گہری ہو مطلق
 بلِ بنِ ضرور شاخِ غزالان کے واسطے

کیا بی لبناہیں عیشِ جانِ خراب کے
 چلتے ہیں اپنے دو میں سناہرِ جاب کے

۱۳۹

چاہوہ الفتِ ملا کو کجا ہوا ہے
 یہاں جلاں سے کو کجا ہوا ہے
 فتنہ کو کجا ہوا ہے
 جلاں کو کجا ہوا ہے
 جلاں کو کجا ہوا ہے
 جلاں کو کجا ہوا ہے

نقصہ کربلائی سوز و غم
 کربلا کی غمناک داستان
 کربلا کی غمناک داستان
 کربلا کی غمناک داستان

انسان ہے
 کہ قدر ازل آری غزل نعلین
 تنویری لعلین درون سلسلان
 چشمک زانو درون سلسلان
 دست و تن درون سلسلان
 غلامی ز بارون سلسلان
 میں نے میں بہ ہندو ہن بان
 اسو دھرم دیار دھرم بان

کاسے ہیں باغبان فی تختی گلاب کے
 بالقرض دل جلتے تو زمی لمیں کیا کے
 کاغذین ڈالے پرنی ہیں جلتی گلاب کے
 ہیں خیر سے شریض صاحب جلاب کے
 نقلی کتاب ج میں ہیں انتخاب کے
 رند و مکر جیتے جی ہیں فرشتے عذاب کے
 جانی ہی بال پر ہوئے مرغ گلاب کے
 تم شیخ جی بنی رہو کیرے کتاب کے
 جانین ہیں عاشقوں کی حوالی کتاب کے
 راقین کتاب کی ہیں دل میں کتاب کے
 ہم نامہ و کیوں ہوئے عاشق نہ کتاب کے
 ہو میں گئے آج خوب سپوچے جلاب کے

اسے یار تیرے عارض بر گلین کے روبرو
 ہم ہی برست حالت عمر میں ہی بہت میں
 اسی ترک تیری لاکھوں آن جان میں
 سید و کبر ناز غافل خودی جفا
 خال سیاہ صفیر خسار پر خمیں
 کیا داغ غفلت ناتہ سے ہے تلخ زندگی
 پہونچا جو اس مسیح کو ایک تو اد گیا
 رند و نیرا کیا مہین اسرار کمل کے
 ویش ہے معاملہ قصا کا و کا
 پیری میں دن کو کسی وقت نشا کو
 معشوق سے وصال پر اکثر نصیب تھا
 دریا وہ بحر حسن جلا ہی بر اسی شعل

ای کھنکھاتی ہے کسب ملا
 بردہ اوٹھا تو پڑے پردی عجاب کے

یہ تیرے وہی حیوان کے حیوان ہے
 ہوسم کل میں چود چار گراہ و جرم مرز

تیرے ہوتی ہو جی شمع کے قربان ہوتا
 ایجنون خا نہ زندان تو نہ سندان تھا
 ایک م میں تیرے آجانیکو نادان آ
 ہو جو لکھ کرے تہی وہ دربان رہے
 ایجنون تیرے خدا جانی گمان آ

اور ہر بات میں بشیار جوانی میں تیرے
 بام پر ساوہ کو دم ایک آپ میں ہو چکا
 اپنی رو میں نہ رہی جھکوں غزالوں کی خبر

یہ تیرے وہی حیوان کے حیوان ہے
 ہوسم کل میں چود چار گراہ و جرم مرز
 اور ہر بات میں بشیار جوانی میں تیرے
 بام پر ساوہ کو دم ایک آپ میں ہو چکا
 اپنی رو میں نہ رہی جھکوں غزالوں کی خبر

مصر ہی

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

میں نے کہا کہ میں نے جو کچھ
 لکھا ہے اس میں جو کچھ ہے
 خدا کا فضل ہے یہاں سے
 قیامی گل کو بیلی جی سے
 در اتم غلط دید و نظر دان ہے
 اس لئے کہ میں نے اس کی

نفاذ کو یمنی لای امان سے
بہارتی سے عقد و خوار
اجازت شیخ پیر مغان
در سپہ ہرگز کے شمع کے
برای نام یہی حاصل نشان
ق
کی پردہ زند

ہاں یہ وہی واقعہ تھا جس میں

کیا کہی مہر سے دیکھا نہیں شبنم کا سلوک
 شبنم کی جذبہ حق بس ہے ریاضت کیسے
 ہونے لگی ہے عین صیون کی عادت کیسے
 ہونے خال کا یہ طرح پڑا ہے لیکانا۔

نطق کے مین غم جو ہے مر مر کے بچا
اوسے اتنا ہی پوچھا ہے طبیعت کیسے

اور تھک چھٹا ہے خدا کی پناہ ہے
 منزل کا اشتیاق برنگ نگاہ ہے
 وہ چوری چوری کیتی ہیں نرم جن ہر
 کی بحث رنگ قطرہ خونیں سرشت
 زوق جمالِ نغمہ بادہ جسے نہو
 کیسا جفا بین نام نکالا ہے آپ نے
 مضمون عشق کا ہے لکھا سطرِ زمیں
 چلیے برات دیکھئے میدانِ حشر میں
 لہ لہا ہے دیکھئے کسے حسین کا

مذہب میں جسکے قتل نکڑا گناہ ہے
 اوڑھا اوپر قدم کہ اوپر قطع راہ ہے
 چوری چوری کسی سے اوپر سہم و راہ ہے
 بیوجہ کنگیو کناہیں منہ سیاہ ہے
 انسان ہی نہیں ہو وہ مردم گیاہ ہے
 اچھی حضور چاروں طرف واہ واہ ہے
 محضر ہے دل جو داغ ہے مہر گواہ ہے
 سنتے ہیں آج لیلیٰ مجنون کا بیاہ ہے
 حسنِ عمل پہلی ت ہے چہ گناہ ہے

صد صیفی پنج ہو گئے ای نطق زندگی
بسجھ تھے کوئی چیز فریدار چاہ ہے

قابل مراد ہی ضمیم کج کلام ہے
ڈھاتی بین قمر لطف سے لوگوں کی جان پر
نکلی جو آنکھ سے تو مزہ بن کر رہ گئے
باتو عجب مزہ کہ بین تسنیم کاں کو

خدا را در آغوش غمستان
 چوین کجے او زمین بند و آزاد
 در دون کی آفتابستان
 جلاک ما را و تھلکا آستان
 کی عزت

خدایا ہمارے غمستان سے
 طہین کیجے اور زمین زندہ نہ رہے
 اردوں کی آفتابا آہستان سے
 جلا کر مائے آفتابا آہستان سے
 کی گزرت

[A rectangular box containing dense handwritten Urdu script.]

میں نے کہا کہ میں نے تو شکو کیا ہے
 کل حسنین کا بھی شکو کیا ہے
 ہر لمحہ خبر کے لگاؤ بت عالم تجھ سے
 نسخ کر دیں ابھی ہت جو کمالی گزین
 کوئی خود شکم کی شوق سے انا پوچھے
 عشق بازی ہر دل پہ لپیٹی پی باری
 دوسری مرتبہ پرنا زوا واسو دیکھو
 غم کو بوسہ دیا اور وہ مجھ سے بولے
 آپ کا عاشق شیدا وہ تربیتی پڑا
 غلو غبر سے میں کوئی ہون کئے والا
 او کو تمہید خوشی کی ہی منی کے تعرب
 سیکھ لی ہو گئی میں سے باتیں و چار
 پوری عاشق کا گلاریت رہا ہے ظالم
 بکوس جسکے لیے تھے میں منہ کھول ہو کر
 بٹکے پر اپنی لے گئے تو اونوں کی موڑا

ابھی کم سن ہیں کیا جانیں تمنا کیا ہے
 ناز بجا جو وہ کرتے ہیں تو بجا کیا ہے
 ہم نہیں جانتے ہیں ات کامو کیا ہے
 اسے برہمن میرا کیسے کا اراد کیا ہے
 کہو کئے دیتی ہو جو مجھ کو کئے لٹا کیا ہے
 اور مجھے یہ کبھی کہیں ناشا کیا ہے
 خونما اور شہیدان نگہ کیا کیا ہے
 آپ ہی کیسے مروت کا تقاضا کیا ہے
 آئی دیکھتے چلے کہ تماشا کیا ہے
 خودی سن لین گو وہ سن کا چرچا کیا ہے
 یہ راز کچھ کیا ہے مار و نا کیا ہے
 جسکا آوازہ ہوا تھا وہ مسیحا کیا ہے
 سخت نادان ہو حیران ہون کرنا کیا ہے
 بوسے لگا ہے یا منہ کا لڑا کیا ہے
 شخص صاحب سوار شیش کے چوڑ کیا ہے

میں نے کہا کہ میں نے تو شکو کیا ہے
 کل حسنین کا بھی شکو کیا ہے
 ہر لمحہ خبر کے لگاؤ بت عالم تجھ سے
 نسخ کر دیں ابھی ہت جو کمالی گزین
 کوئی خود شکم کی شوق سے انا پوچھے
 عشق بازی ہر دل پہ لپیٹی پی باری
 دوسری مرتبہ پرنا زوا واسو دیکھو
 غم کو بوسہ دیا اور وہ مجھ سے بولے
 آپ کا عاشق شیدا وہ تربیتی پڑا
 غلو غبر سے میں کوئی ہون کئے والا
 او کو تمہید خوشی کی ہی منی کے تعرب
 سیکھ لی ہو گئی میں سے باتیں و چار
 پوری عاشق کا گلاریت رہا ہے ظالم
 بکوس جسکے لیے تھے میں منہ کھول ہو کر
 بٹکے پر اپنی لے گئے تو اونوں کی موڑا

میں نے کہا کہ میں نے تو شکو کیا ہے
 کل حسنین کا بھی شکو کیا ہے
 ہر لمحہ خبر کے لگاؤ بت عالم تجھ سے
 نسخ کر دیں ابھی ہت جو کمالی گزین
 کوئی خود شکم کی شوق سے انا پوچھے
 عشق بازی ہر دل پہ لپیٹی پی باری
 دوسری مرتبہ پرنا زوا واسو دیکھو
 غم کو بوسہ دیا اور وہ مجھ سے بولے
 آپ کا عاشق شیدا وہ تربیتی پڑا
 غلو غبر سے میں کوئی ہون کئے والا
 او کو تمہید خوشی کی ہی منی کے تعرب
 سیکھ لی ہو گئی میں سے باتیں و چار
 پوری عاشق کا گلاریت رہا ہے ظالم
 بکوس جسکے لیے تھے میں منہ کھول ہو کر
 بٹکے پر اپنی لے گئے تو اونوں کی موڑا

جادو راہ وفا ہو دم خجور و حبون	نطق کیا حیرت میں گائے مجھے گنگا کیا ہی
جانی وہ گل جو سیر کو گلشن میں کچھ	دل ہر گیا جو در سے اتسو کچھ کچھ

میں نے کہا کہ میں نے تو شکو کیا ہے
 کل حسنین کا بھی شکو کیا ہے
 ہر لمحہ خبر کے لگاؤ بت عالم تجھ سے
 نسخ کر دیں ابھی ہت جو کمالی گزین
 کوئی خود شکم کی شوق سے انا پوچھے
 عشق بازی ہر دل پہ لپیٹی پی باری
 دوسری مرتبہ پرنا زوا واسو دیکھو
 غم کو بوسہ دیا اور وہ مجھ سے بولے
 آپ کا عاشق شیدا وہ تربیتی پڑا
 غلو غبر سے میں کوئی ہون کئے والا
 او کو تمہید خوشی کی ہی منی کے تعرب
 سیکھ لی ہو گئی میں سے باتیں و چار
 پوری عاشق کا گلاریت رہا ہے ظالم
 بکوس جسکے لیے تھے میں منہ کھول ہو کر
 بٹکے پر اپنی لے گئے تو اونوں کی موڑا

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

اگر کسی کو دماغ فغان نہیں
 تم بھی بہار لیک بگڑ کر جنون میں
 کہیں چین نہ انتظار وہ جاں نیک کی گھر

ہم سے سن نہ ہکو متا یا کرے کوئے
 میں بھی بنا ہوں کہ تماشا کرے کوئی
 ہوں کیسے انگلیں نظر اکرے کوئے

ای منطق مان نہ کیوں وصل سے اور ہی
 چڑھتی ہیں چہرے سے کہ چہرہ اگری کوئی

مانا تری خوشی ہے کہو یا کرے کوئے
 کہتے ہیں ہر گڑ کے جو نالا کرے کوئے
 ناحق ہی یہ تو فکر تفاعل ہی جب ہوا
 انداز یہ جنوں میں وحشت میں شکل یہ
 دیدار ہی ہو مقفم اسے آرزوی صل
 اذکون ہے نہ ہوگی محبت سے مس کہی
 پر ویمین شرم کے وہ بہت بیجا ہیں
 اعجاز عیسوی کو مردنگا لگا کی داغ
 دل کا نہ وصل میں ہی گیا ہی اضطراب

سو بوی منطق پیچھے پر دل نہ بیچے
 اس میں سچی مزہ جو تھا خاکری کوئے

قائل کو رح آیا ناتہ اوٹھہ گڑ کی ہے
 رونایہ ہے تو ای دل و بی دہری ہو ہیں
 وہ چھوگر بلایا میں جاؤں تو ہوں جائیں
 میں اوٹھو دیکھتا ہوں وہ چھوگر کیا ہے
 طوفان تیزی سے عشق شبہ کیا ہے
 اوٹھکا قصور کیا ہے تقدیر نارسا ہے

اگر کسی کو دماغ فغان نہیں
 تم بھی بہار لیک بگڑ کر جنون میں
 کہیں چین نہ انتظار وہ جاں نیک کی گھر
 ہم سے سن نہ ہکو متا یا کرے کوئے
 میں بھی بنا ہوں کہ تماشا کرے کوئی
 ہوں کیسے انگلیں نظر اکرے کوئے
 ای منطق مان نہ کیوں وصل سے اور ہی
 چڑھتی ہیں چہرے سے کہ چہرہ اگری کوئی
 مانا تری خوشی ہے کہو یا کرے کوئے
 کہتے ہیں ہر گڑ کے جو نالا کرے کوئے
 ناحق ہی یہ تو فکر تفاعل ہی جب ہوا
 انداز یہ جنوں میں وحشت میں شکل یہ
 دیدار ہی ہو مقفم اسے آرزوی صل
 اذکون ہے نہ ہوگی محبت سے مس کہی
 پر ویمین شرم کے وہ بہت بیجا ہیں
 اعجاز عیسوی کو مردنگا لگا کی داغ
 دل کا نہ وصل میں ہی گیا ہی اضطراب
 سو بوی منطق پیچھے پر دل نہ بیچے
 اس میں سچی مزہ جو تھا خاکری کوئے
 قائل کو رح آیا ناتہ اوٹھہ گڑ کی ہے
 رونایہ ہے تو ای دل و بی دہری ہو ہیں
 وہ چھوگر بلایا میں جاؤں تو ہوں جائیں
 میں اوٹھو دیکھتا ہوں وہ چھوگر کیا ہے
 طوفان تیزی سے عشق شبہ کیا ہے
 اوٹھکا قصور کیا ہے تقدیر نارسا ہے

اگر کسی کو دماغ فغان نہیں
 تم بھی بہار لیک بگڑ کر جنون میں
 کہیں چین نہ انتظار وہ جاں نیک کی گھر
 ہم سے سن نہ ہکو متا یا کرے کوئے
 میں بھی بنا ہوں کہ تماشا کرے کوئی
 ہوں کیسے انگلیں نظر اکرے کوئے
 ای منطق مان نہ کیوں وصل سے اور ہی
 چڑھتی ہیں چہرے سے کہ چہرہ اگری کوئی
 مانا تری خوشی ہے کہو یا کرے کوئے
 کہتے ہیں ہر گڑ کے جو نالا کرے کوئے
 ناحق ہی یہ تو فکر تفاعل ہی جب ہوا
 انداز یہ جنوں میں وحشت میں شکل یہ
 دیدار ہی ہو مقفم اسے آرزوی صل
 اذکون ہے نہ ہوگی محبت سے مس کہی
 پر ویمین شرم کے وہ بہت بیجا ہیں
 اعجاز عیسوی کو مردنگا لگا کی داغ
 دل کا نہ وصل میں ہی گیا ہی اضطراب
 سو بوی منطق پیچھے پر دل نہ بیچے
 اس میں سچی مزہ جو تھا خاکری کوئے
 قائل کو رح آیا ناتہ اوٹھہ گڑ کی ہے
 رونایہ ہے تو ای دل و بی دہری ہو ہیں
 وہ چھوگر بلایا میں جاؤں تو ہوں جائیں
 میں اوٹھو دیکھتا ہوں وہ چھوگر کیا ہے
 طوفان تیزی سے عشق شبہ کیا ہے
 اوٹھکا قصور کیا ہے تقدیر نارسا ہے

روانسیج او کو خواہش نہیں ہیں ہی خوش ہوں نہیں جو میرا دشمن کا بھی اچھا یہ ہیں کیا کہ نہ نہ مہر مجھ سے اتنا غرور و نخوت کیوں حسن عارضی پر کیا بات اور لبوں کی شیریں ہفتہ پرین ہم تنکوہہ تغافل اوسے کریں تو تکین میری جو نفس و کبی بو لے برائو اسکا

آنکھوں کی پیرگئی ہے دل چاہا پر گیا ہے مان شرفہ بادامی دل شہوچ بیوفا ہے پر چڑھے یہ کیسی بھی نہیں تو کیا ہے نادان تو تجھے کچھ بڑھ کی بیوفا ہے بوسہ تو بوسہ فکلی گالی میں بھی مزا ہے اسکا جواب کیا ہے جڑھ کہیں جاسے کبخت مرے مرے بدنام کر گیا ہے

کیون کارسطق سے آتا تو آپ مجھ میں رسوا ہی پردہ رسوا کیسے لے ہوا ہے

ہم نہ خبر تھے بیشتر وصل میں مہجی اسے منہ نہ چیا و شرم سے یہ بھی نہیں آئے تو ہی سرا جلیں غیر اور شرابا ہے چھو حلال تجھے مان یہ بڑا اواب ہے ہم مراد مند ہیں غیر ہی کامیاب ہے پیر میں ہوں جوان بیاہ مار کا بھی شایہ رنگو دیکھے جو کچھ کو ایک خواب ہے رنگ شکستہ کی بہار جلوہ مانتا ہے ہمسے ہی بیزادہ تر حال عدو و حلیا ہے گٹ جو گئی تو تازہ ہے بڑھ جو گئی خواب ہے

آپ کی کج ادائیاں یکہ کیسے کج و تاب ہے ظالم جو کہ کیا کیا اوسکا عبت کج ہے میں کج تحقیق غم اور بھوک گونٹ ہوں ایسا حرا زادہ غیر اوسکا تو قتل ہو گیا یاز کی خو تو خوب ہر شکا گرنہ چہرہ کے کون سہی ٹھای کولت وہ دل و قلع عیش وصال مہجین ناز و اداسی نازنین کج فراق غیر میں طرفہ ہی بگڑے وہ واہ تلون علاج تھا تو گمان کیا اور ہی ایک ایسی حسن جسکے یہ دو کمر تو ہیں

روانسیج او کو خواہش نہیں ہیں ہی خوش ہوں نہیں جو میرا دشمن کا بھی اچھا یہ ہیں کیا کہ نہ نہ مہر مجھ سے اتنا غرور و نخوت کیوں حسن عارضی پر کیا بات اور لبوں کی شیریں ہفتہ پرین ہم تنکوہہ تغافل اوسے کریں تو تکین میری جو نفس و کبی بو لے برائو اسکا

آپ کی کج ادائیاں یکہ کیسے کج و تاب ہے ظالم جو کہ کیا کیا اوسکا عبت کج ہے میں کج تحقیق غم اور بھوک گونٹ ہوں ایسا حرا زادہ غیر اوسکا تو قتل ہو گیا یاز کی خو تو خوب ہر شکا گرنہ چہرہ کے کون سہی ٹھای کولت وہ دل و قلع عیش وصال مہجین ناز و اداسی نازنین کج فراق غیر میں طرفہ ہی بگڑے وہ واہ تلون علاج تھا تو گمان کیا اور ہی ایک ایسی حسن جسکے یہ دو کمر تو ہیں

کنا کیا ہی

گلو اس گلشنِ خوبی کی اور الائی بو
جنگلو بنام نکر چوڑے میرا دامن
ہم اونہیں آسین آئے نہیں بے خبر
دل کا یوس من خست کا کہیں نام نہیں

آج اتراتی نسیم سحری آتے ہے
تجکوا می دست جنون پر دہ درہی آتی ہے
جام دہیتی ہن جہان شرم درمی آتی ہے
نظار اب کوئی نہ جلتی نہ ہری آتی ہے

منطق آسان کی قربان کہ حبیب اکرون
چونہی کو مری لب بے اثری آتے ہے

شتریک چال بری وقت میں ہمارے
تری بغیر جمن میں نہ لگ قتل کا
جیسا بارودہ وقت میں غش کو پہننے
کنڈا بن نقش قدم سے قدم پر پول
وہ پیچھے ہیں شب غم جو اپنا غم پیسہ
وہاں چھپا کچھ کا ندانہ اس نہانی سے
سے لباس میں بڑی کا چاندی ہو وہ
جب تک وہ تو یہ آئی وہ جانی تو
وہ مال ہی مری آفتنگی کا اوکے سے

یہ بتلیسی توہین جالسی بھی پیاری ہے
مری نگاہ میں ہر بھولِ زخمِ کاری ہے
بیانیِ جاہِ درسیِ تعلیمِ پردہِ داری ہے
خرامِ نازِ ترابادِ نو بہار کے ہے
یہ طرزِ ششِ اندازِ عکاسی ہے
گناہِ کاریِ محبت کی لاشِ بہار کے ہے
بناؤ اسکے لئے میری سوگوار ہے
ہمارا ہوشِ گریہ کی سواری ہے
یہ جسِ مخدلف پر یہ توہمیِ سنواری ہے

خبر دماغ کی لیتیا ہی ل ترپ کر نطق
بلند تا سرب موج بقراری

به اینها سر و بی شو که این بین خواری بود
نگار کاخ از این سو و ده سو و هزاره آید

پہر اوس گلوہیں وہی پروہاری
 وہ ایک موجد درہام شکباری

100

اوج اتراتی نسیم سحر آتے ہے
 تھکوا می دست جنون پردہ دری آتی ہے
 جام دیتی ہیں جہاں شرم دری آتی ہے
 نظراب کوئی نہ جیتی نہ مری آتی ہے

لادوس گلشن خوبی کی اور لالی بو
 تھکوا بدنام نکر جو روے میرا دامن
 الم او نہیں آس میں آنے نہیں دیکھو
 لالیوس میں خستہ کا کہیں نہ تھیں

منطق اس آہ کی قربان کہ جیلہ کروں
 چوٹی کومری لبے اثری آتے ہے

یہ بکسی توہین جانی ہی پیاری ہے
 مری نگاہ میں ہر بھول زخم کاری ہے
 پیانی جاہد مری یقین پردہ داری ہے
 خرام ناز تر آباد نو بہارے ہے
 یہ طرز شش انداز عکس ری ہے
 گناہ کار محبت کی لاش پہاڑے ہے
 بناؤ اوسکے لیے میری سوگاری ہے
 ہمارا ہوش گریار کی سواری ہے
 یہ جس نے زلف پریر وتری سنوار چلی

شکر کمال بری وقت میں جاری ہے
 تری بغیر میں ہر رنگ قتل کا
 جیسا پردہ و خستہ میں عشق کو پہنے
 اپنے ہر نقش قدم سے قدم پر ہوں
 وہ پیچھے ہیں شب غم جو انیا غم پیہم
 دیا جہاں کیو کا ندیا نہ اس نہانی سے
 سلیاس میں برلی کا چاند ہی وہ جو
 جب تک نہ وہ تو یہ آئی وہ جامی تو چلا
 وہاں ہی مری آشفگی کا اوسکے سر

خبر داغ کی لیتا ہی لڑکھڑکھ کر
 باند تباہ لب موج بقراری ہے

یہ اپنا ہے وہی شوگرین ہن خجاری ہے
 مگر کا حال جو چو یہ جوش زاری ہے

۱۵۵

بہشت میں جہنم کی آگ سے بچنے کے لیے جو کچھ کرنا چاہیے وہ یہ ہے کہ اللہ تعالیٰ سے محبت کرے اور اس کی رضا حاصل کرے۔ اور جو کچھ کرنا چاہیے وہ یہ ہے کہ اللہ تعالیٰ سے ڈرے اور اس کی نافرمانی نہ کرے۔ اور جو کچھ کرنا چاہیے وہ یہ ہے کہ اللہ تعالیٰ سے دعا کرے اور اس کی مدد مانگے۔ اور جو کچھ کرنا چاہیے وہ یہ ہے کہ اللہ تعالیٰ سے شکر کرے اور اس کی نعمتوں کا ذکر کرے۔ اور جو کچھ کرنا چاہیے وہ یہ ہے کہ اللہ تعالیٰ سے توبہ کرے اور اس کی گناہوں سے باز رہے۔ اور جو کچھ کرنا چاہیے وہ یہ ہے کہ اللہ تعالیٰ سے صبر کرے اور اس کی سختیوں کو برداشت کرے۔ اور جو کچھ کرنا چاہیے وہ یہ ہے کہ اللہ تعالیٰ سے شکر کرے اور اس کی نعمتوں کا ذکر کرے۔ اور جو کچھ کرنا چاہیے وہ یہ ہے کہ اللہ تعالیٰ سے توبہ کرے اور اس کی گناہوں سے باز رہے۔ اور جو کچھ کرنا چاہیے وہ یہ ہے کہ اللہ تعالیٰ سے صبر کرے اور اس کی سختیوں کو برداشت کرے۔

<p>فرمانِ ربّی ہے بیدار رہو یہ ہے شکوہ نہ کرنا قیامت کے جو کچھ کرنا کروں نگاہِ یاس میں جہنم کی آگ سے ظالم جان قصہ ہوا بعد قتل پاک سبہ اللہ قاتل آپ کو تو ایک بات تھی آؤں تھے ہی تو یہ قتلِ فل ہے یا رکو الہی لا عجب کہ نہیں جسم کا پستا</p>	<p>خود کو بھی ستم کہے کبھی مزانے تیرے سکوت کا ہے مقرر گلاٹھے مصلحت دی تیرے دوستی قاتل زانے وامن ہے کہینچھا ترار و زجرانے لاکھ آؤں کا دینا پڑا خون نہانے یوں ہی سہی پسند ہے یہ بھی لو اٹھ ہزار و سیر رہا ہے پڑا ہونڈ پٹانے</p>
---	---

پیلے میں نا تو ان حرفت ستم تھا نطق
 لیکن نہیں محسوس نازا ب ذراٹھے

<p>کچھ چمچ تر دل میں لگا لہو ہے شربِ تنہا ہی سرخوش جگر ہے تصور ہے یہ کس گل کا لہو مری حشرین پہر جلائی گی یوں یہاں بد بیانِ خمر خیر گل کے جلا تا ہے وہ مثلِ پروازِ بھگو طمسِ نظارہ تصویرِ باندہ کہیں کہیں پہنچتی ہیں جہنم ذرا توڑنا دیکھ کر میری دیکھو تماشا کی قابلِ جوائی ہیں گلے</p>	<p>بہری جبکہ دو جامِ عالی ہو ہے مری سا خمرِ آرزو میں ہو ہے بہت آج داغوں میں ہوں لکھو قیامت کا سنگام آندہ ہے وہاں مار ہوں کازبِ گلوی کہا تھا کہیں میں تو تھر رہا تماشا کہ وہ ہر گھڑی رہ رہ رہ دیں نا کو طوفانی آندہ ہے کہ تصویر اس آئینہ کی یا تو ہماروں پر یا گلشنِ آرزو ہے</p>
---	--

۱۵۷

بہشت میں جہنم کی آگ سے بچنے کے لیے جو کچھ کرنا چاہیے وہ یہ ہے کہ اللہ تعالیٰ سے محبت کرے اور اس کی رضا حاصل کرے۔ اور جو کچھ کرنا چاہیے وہ یہ ہے کہ اللہ تعالیٰ سے ڈرے اور اس کی نافرمانی نہ کرے۔ اور جو کچھ کرنا چاہیے وہ یہ ہے کہ اللہ تعالیٰ سے دعا کرے اور اس کی مدد مانگے۔ اور جو کچھ کرنا چاہیے وہ یہ ہے کہ اللہ تعالیٰ سے شکر کرے اور اس کی نعمتوں کا ذکر کرے۔ اور جو کچھ کرنا چاہیے وہ یہ ہے کہ اللہ تعالیٰ سے توبہ کرے اور اس کی گناہوں سے باز رہے۔ اور جو کچھ کرنا چاہیے وہ یہ ہے کہ اللہ تعالیٰ سے صبر کرے اور اس کی سختیوں کو برداشت کرے۔

بہشت میں جہنم کی آگ سے بچنے کے لیے جو کچھ کرنا چاہیے وہ یہ ہے کہ اللہ تعالیٰ سے محبت کرے اور اس کی رضا حاصل کرے۔ اور جو کچھ کرنا چاہیے وہ یہ ہے کہ اللہ تعالیٰ سے ڈرے اور اس کی نافرمانی نہ کرے۔ اور جو کچھ کرنا چاہیے وہ یہ ہے کہ اللہ تعالیٰ سے دعا کرے اور اس کی مدد مانگے۔ اور جو کچھ کرنا چاہیے وہ یہ ہے کہ اللہ تعالیٰ سے شکر کرے اور اس کی نعمتوں کا ذکر کرے۔ اور جو کچھ کرنا چاہیے وہ یہ ہے کہ اللہ تعالیٰ سے توبہ کرے اور اس کی گناہوں سے باز رہے۔ اور جو کچھ کرنا چاہیے وہ یہ ہے کہ اللہ تعالیٰ سے صبر کرے اور اس کی سختیوں کو برداشت کرے۔

پہر تیرا تمنا ہی شہ شیر حفا ہے
 ملنے سی ہو تو کہین کھن افسوس کی سرخ
 اسی مہر منور ترے جلو کی ہو ایں
 مت اون کی پری نہ پری تہ ہمارے
 اوس گل کی ہی بو عطر گزیریاں نقوہ
 سو چاک کئی جبکہ مری لے گوارا
 بیباکئی محبوب میں بھانڈہ کشین
 یہ دل وہی بنتا تھا فلک کی ترے
 کر قیل مجھے ہو عبت اندیشہ دیت کا
 تان ماننے بوسہ وہ اگر بوسہ بندرج

ہر زخم کس مثل گل آغوش کتاب ہے
بید رو بختیاری کہ یہ رنگ صبا ہے
جو ذرہ ہے روزگار کی طینت بال کشای
پہلی تو حیا شرم تھی اب شرم حیا ہے
مانند نسیم اپنا نفس غالیہ صبا ہے
تب لطف سی شانی کی طرح رہا بڑا ہے
آخروہی ٹھہر چکا کہ مستی ادا ہے
مردہ سا جواب نصف سی پہلوں پر ہے
مینہ صبا میں اگر کوئی کسی یہ بھی کہ گیا ہے
تو منت میں تمام کا موجود تر ہے

جب تک یہی اسی نطق وہی شکل ہے حاضر
اب میرا دل آئینہ مضمونِ نما ہے ✽

ہنگام خرام آپ کے تیسرے یہاں وہ
وہ آنکھیں کھاتی ہیں مین مین دیکھ مین
سجھی نہیں جاتی کہی اس جور و ستم پر
جیتے تو یقیناً گزلی شرک سے مرے پر
کیا جان نکال لی گئی تڑپتی ہے پریاں
کیا بات تمہاری لب شیریں کی جی
اوس زم زم میں عشرت ہی عمر ساز طرب کا

شکر سے وہیں بکشت کف پا کا ہر لہجہ
میں تجھ کو ملائی ہوں وہ سرگرم جہاں
آخر کین اصرار حسین کا بھی خدا ہے
نابود وہ تری خور کوئی طرفہ بابہ
قاتل تری خود سہل انداز قصا ہے
وردا و سکا جود میں ہے ہوا کس میں بھی
نماں فی نالہ بھی مان نغمہ کشا ہے

109

مجلس شورای اسلامی

[illegible][illegible]

وہ کہانی کے تحت اب اس کے
 ایک نازان من پرین کی
 بی بی کے لئے وہ جو شوق
 کی گھٹا ہون حقیقت آپس
 میں تھیں ان کی زندگی
 میں تھیں ان کی زندگی
 میں تھیں ان کی زندگی

دولت میں غلبہ ہو گا تو ہمارے لئے یہ ایک بڑا نقص ہے۔
 اگرچہ ہمیں یہ علم ہے کہ دنیا بھر میں ہمارے
 دوستوں کی تعداد بڑھ رہی ہے، لیکن ہمیں
 یہ بھی یاد رکھنا چاہیے کہ ہمارے
 دشمنوں کی تعداد بھی بڑھ رہی ہے۔

جو میں نے کہا ہے کہ دنیا بھر میں ہمارے
 دوستوں کی تعداد بڑھ رہی ہے، اس کا
 مطلب یہ ہے کہ ہمارے دوستوں کی
 تعداد بڑھ رہی ہے، لیکن ہمیں
 یہ بھی یاد رکھنا چاہیے کہ ہمارے
 دشمنوں کی تعداد بھی بڑھ رہی ہے۔

نہ صرف میں ہی وہ عادت گئی لڑائی کے
 براہ موت تھا جس نے یہ طعنہ سنوایا
 نہو کے کہی جس سے ہر کسی کا
 بندہ نہیں ہے، دیکھنا راشک خٹین کا
 کوی وہ دعویٰ ہم چکی حسینوں سے
 اٹھی تینہ تو سے چنے پر خود چنے
 ہوا حلال ہر جس نے دم محبت کا
 وفا پر آئی تھی آتی تے پر نہ آنے دیا
 دم نگارہ دیا یوں بستہ لب کا
 نقص میں تھی جو اسیر محبت صبا د

یہاں تک کہ میں نے کہا ہے کہ دنیا بھر میں ہمارے
 دوستوں کی تعداد بڑھ رہی ہے، اس کا
 مطلب یہ ہے کہ ہمارے دوستوں کی
 تعداد بڑھ رہی ہے، لیکن ہمیں
 یہ بھی یاد رکھنا چاہیے کہ ہمارے
 دشمنوں کی تعداد بھی بڑھ رہی ہے۔

محبت شہر ہے شہر بن جہاں ہی ملحق
 وفا تو کیا کہ نہیں سہم آستانہ کے

گاہ بیگاہ ادھر اوس کا گز دکائی ہے
 شوق زیورین زراکت اونہیں گجائی
 شوق اگر دل میں لہر ہے تو لی اور تو کو
 نہ لگا تیغ دکھا جھک لکنا زہر ہے

اس قدر بھی کشش دل میں اثر کافی ہے
 دولتوں کا لون میں ہیں ایک ایک گز کافی ہے
 نقشہ کیا یہ فرمیں غم سحر کا ہے
 قتل کرنے کو یہ خالی ہی کر کافی ہے

سنگ شست آج ہماری تیر سرفانی ہے
 گٹ کر جانے کو تاخیر سحر کافی ہے
 ای ترزاہ کا پس ایک شہر کافی ہے

سہل گناہی شب جو میں گمان کا نگیم
 اور صدموں سے شب جو میں کیا بحث کر
 نہ جلا ہو شب غم کہ تیری خوشی کو

یہاں تک کہ میں نے کہا ہے کہ دنیا بھر میں ہمارے
 دوستوں کی تعداد بڑھ رہی ہے، اس کا
 مطلب یہ ہے کہ ہمارے دوستوں کی
 تعداد بڑھ رہی ہے، لیکن ہمیں
 یہ بھی یاد رکھنا چاہیے کہ ہمارے
 دشمنوں کی تعداد بھی بڑھ رہی ہے۔

یہاں تک کہ میں نے کہا ہے کہ دنیا بھر میں ہمارے
 دوستوں کی تعداد بڑھ رہی ہے، اس کا
 مطلب یہ ہے کہ ہمارے دوستوں کی
 تعداد بڑھ رہی ہے، لیکن ہمیں
 یہ بھی یاد رکھنا چاہیے کہ ہمارے
 دشمنوں کی تعداد بھی بڑھ رہی ہے۔

جنگ جہاد اور جہاد کی تشریح و تفسیر
 جہاد کا لغوی معنی ہے جدوجہد یا کوشش
 جہاد کا دینی معنی ہے اللہ کی راہ میں
 جہاد کا سیاسی معنی ہے ظلم و ستم کی
 جہاد کا اخلاقی معنی ہے نفس کی ہمتی

<p>میر تلوار مبارک ہوں گران جالون کو پنج بگڑے زارہ نوشہرہ صہیل نہ کر سنگ ناموس بونے کی عبت نکو دھجھ دل بتیا کسکین بڑی بات نہیں حسن کا اور کسی سے نہیں پرکسا ناشرط</p>	<p>ہوں بک وچ بھی تیز نظر کافی ہے بس جہری پہیرے کو مرغ سحر کافی ہے اسی فلک اسکی لئے دیدہ تر کافی ہے اسکا ایک ثنایت کی نظر کافی ہے اسکی لئے بس نی نظر کافی ہے</p>
---	---

رفع رسوائی الفت کے لئے زبرد کام
 نطق اس شہرے کچھ روزوں نظر کافی ہو

<p>اندھیر جہری نو ستم کیوں ادا سے اچھے رہیں حضور ہے بندہ برا سے امید مہر لون ہی تھی وہ خفا سے عادت تو ہو او نہیں کو ہمیں ہی امید ہو رشک عدو کی ایک قسم تو نہ دیکھتے ہسم رکھ لی خدائی ستم کبیت نہاد ہی بگڑے تو ہو جو رشک آئی تو میں کون بوسی کی آرزو ہی لب شتیاق کو کہتے ہیں ہم بھی خیر کے حق میں قبول ہو وہ جو راگ زنجب میں ہے ہن ات دن گو تہا تو رایت غیر مگر کیوں ستائیں آپ بحث سیاسی بار چواہل میں ہن ہو</p>	<p>جو روگر ملانی وعدہ رجھاسی آپھی نہاہ دیکھ میں یوفا سے اچھا یہ عرض حال ہماری گھاسی خوش ہیں ہم اسے قریب تجھی ہی غاسی اسکے سوا تو کون سی تیرے خفا سے بیدا و چیل ناز اوٹھائی جبھاسی سٹ ہنشین تھارے مری آشنا سے وہ باپی ناز کین جو نہیں نقش با سے یہ کو سنا نہیں ہٹ اجا دعا سے اس غل کو کیا کرے کوئی ناسے جا سے کیا بچھی گانا کہ ہمیں نے کیا سے گو رشک غیر سے نہیں سکے سہا سے</p>
--	---

جنگ جہاد اور جہاد کی تشریح و تفسیر
 جہاد کا لغوی معنی ہے جدوجہد یا کوشش
 جہاد کا دینی معنی ہے اللہ کی راہ میں
 جہاد کا سیاسی معنی ہے ظلم و ستم کی
 جہاد کا اخلاقی معنی ہے نفس کی ہمتی
 ۱۶

جنگ جہاد اور جہاد کی تشریح و تفسیر
 جہاد کا لغوی معنی ہے جدوجہد یا کوشش
 جہاد کا دینی معنی ہے اللہ کی راہ میں
 جہاد کا سیاسی معنی ہے ظلم و ستم کی
 جہاد کا اخلاقی معنی ہے نفس کی ہمتی

[illegible]

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

معمود کو عشاق کا انداز دکھائی
قسمت کا بنا کسب گرہ باز دکھائی
تصور پر تو خاکے کا انداز دکھائی
تجانیہ بیت خسانہ بر انداز دکھائی
اب بات ہے لب لپکا اچھا باز دکھائی
شکر جو چلے سر کا آئندہ از دکھائی
ایٹا رجبان تیزی پر واز دکھائی
تلوار کے جوہر نگہ ناز دکھائی
مہدم لب جان بخش فی الجا دکھائی
رقار نہ گفتار نہ انداز دکھائی
لیا منہ سحر فقرہ انداز دکھائی
خالق نہ مزاج آپ کا ناساز دکھائی

شوق طر حدار
پانزد کہاے

سورہ کیامری قسمت کے جگانی دوا
پیشواہی کے لیے بوش میں جانور دوا
غیر سے عمارت صاحبہ میں تسکین دوا

۱۴۹

[illegible]

نہیں کہیں گے کہ یہ تو بڑا بڑا شخص ہے جس نے اس قدر بڑا کام کیا ہے۔
 یہ تو بڑا بڑا شخص ہے جس نے اس قدر بڑا کام کیا ہے۔
 یہ تو بڑا بڑا شخص ہے جس نے اس قدر بڑا کام کیا ہے۔

کو چہ یار میں ہم سب ہی الگ ہو رہے ہیں
 نسبی دوسرے کوئی نہیں کہ نیم ادا ہے
 چمک گئی ہر گرم سانی دریا دل پہ
 دور بیٹھا ہوں بیٹوں کیوں ہیں باغ و بہار
 آتش شوق میں سوختہ جان حل ہوئی
 نہ عدد و اد کو سہا میری زینت کو رہا یار
 اس نزاکت پر اچھی ہوئی تیر ہی کیا خوب
 درویش شام ہی سے بنا یا شب وصل

خسے منہ میرا تو بکڑا ہی برائی میں نطق
 اہانہ کیکی میں درامتہ کی چڑھانے واسے

بدنام مفت سارے زمانے میں کر گئے
 آہ اس قدر رساکہ فلک سے گزر گئے
 دم سبز شہری غمزدہ شہر وصل کر گئے
 آفتے کو تارے رات میں فضا بایں خیال
 کیلا شکار دل نگہ عجب اب نے
 تیج جھانسی سے بس سکا کرے رقیب
 جمیت حواس کا شیرازہ کھل گیا
 اکلے صبا سی ہی وہ ہوا کمانے پشتہ
 دلو جو وجود رات کو تہذوق دردی

میں نے تو بڑا بڑا کام کیا ہے جس نے اس قدر بڑا کام کیا ہے۔
 میں نے تو بڑا بڑا کام کیا ہے جس نے اس قدر بڑا کام کیا ہے۔
 میں نے تو بڑا بڑا کام کیا ہے جس نے اس قدر بڑا کام کیا ہے۔

کون یہ کہہ کر مسلمان میں اوٹھائی اٹھے
 کہ تو ہی دولت خوبی کی گمانی الی
 ایسے کا سیکو کہیں ہوگی پلانے واسے
 کیسین پہلوسی نہ زانو کی بانے واسے
 دوسرے در پر ہو جو بٹو کے لگانے واسے
 میری طالع میں خود او ستا وڑائی اٹھے
 کون در تابی اگر تم ہوتا ہے واسے
 میرے تو نظر آئے جو جگائے واسے

وصال باقی
 میں نے تو بڑا بڑا کام کیا ہے جس نے اس قدر بڑا کام کیا ہے۔
 میں نے تو بڑا بڑا کام کیا ہے جس نے اس قدر بڑا کام کیا ہے۔
 میں نے تو بڑا بڑا کام کیا ہے جس نے اس قدر بڑا کام کیا ہے۔

وہی کہ جس نے اپنے دل سے اس کی یاد رکھی ہے وہی کہ جس نے اپنے دل سے اس کی یاد رکھی ہے

ہندوستانی سائینس مجھ کو بتا رہی ہے جو ہر دلوں کا
 جس طرح دو دو جگہ اوڑھ کر سو اسی
 وقت رونے کے خیال خط سبز خانہ
 مر گیا مجھ سے جو کشش تو بہت تڑپتی رہی
 تھوڑی تھوڑی عیر آگے مری چشم ترک
 یہ گر جہا ہوا بادل نہیں آتا سائے
 عرصہ و سیر یہ کیا سیر کو مرنے تنگ
 کون بیٹھا ہوا مہتابی چھلکی کیا ہے
 نے کشور ہندوین بانی کی عیوض میں پیسے
 او کی ہسکی ہوئی بالوں کی چوڑی ہونے
 سوچ مجھ سے پہنچی ہے لب کشش تک
 فصل کی جو سن بھی لہز نش مستارہ
 رو کی یا سنہل کے کٹا ہجر میں سکا گیا دگر
 فوج اندہ ہی باگرداوی فوج کی ہے
 تیرے فرقت زدوں کو گور کے اندھیری

دم چرائی ہوئی پرستہ ہی ہوا ساون
 اس طرح اوڑھتی ہی فرقت میں گشتاں کو
 ہلکو گزریئے دکھانا ہے فضا ساون کی
 کھول کر بالی بہت روئی گشتاں کی
 گٹ کی تیلی کی برابر سو گشتاں کی
 رعد میخوار و نکو دیتا ہی صلا ساون کے
 رہ گئی دم کے طرح گٹ کی ہوا ساون کی
 بڑھ کس شوخ کا بارے گشتاں کی
 ہوں جو پٹی کی بخارات گشتاں کی
 لاؤں جوئی ہی سپاروں کی گشتاں کی
 لے اوڑھتی بادہ لکھوں کو ہوا ساون کی
 راکھ رانی نہیں بیوجہ ہوا ساون کی
 ہمنشین اتے چھو یا دد لاساون کے
 ہر تیلی سکی ہوا گیا ہی گشتاں کی
 چاندنی مہری ہوئی ماہ لقا ساون کے

نہیں کہ جس نے اپنے دل سے اس کی یاد رکھی ہے وہی کہ جس نے اپنے دل سے اس کی یاد رکھی ہے

سہ ۱

سبزہ لی روپے بزمودہ ہی جی ہی جواو داس	نطق کیا بھر میں خوش آئی فضا ساون کے
وہ اوڑھ کر ہی پاس سے کیا گئے	زخو در قلمی مجھ کو سکھلا گئے
صنوبر تری قد سے تبا گئے	جس میں ہے خلیج جاگتی چپا گئے

دھون کی دھون
 دھون کی دھون
 دھون کی دھون
 دھون کی دھون

[illegible]

وہ لاتے پر آئے مجھ میں ہوا
کھن سرخ شاہانہ جوڑا بن
دفا کر کے بن جفا ہو چکے
فلک گوشت فتنہ پر دار تھے
نہ لائی مری گرم خوشی کی تاب
شب غم میں آئے ہو گئے لاکھ
گلہ بزمین ہو جو رہتی ہو جو
شراطل خلوار حمد و دہو
مکر ترسے سرخ کے ہو پے لیے
نہ خطا سے ہی غصہ دکھائی کی کل
دیکھتے ہیں مٹی کے کھیلے
نہ جو کئی جو موسیقی ترنیاں بن
سہرا غم ز قحطان کیا ہوا
بہمن بخش سہی لاکھ کیا ہو خوش

ابھی اٹھتے تو فریاد و اسے نہ تھی
مگر لوگ کہتے ہیں کچھ کہا گئے

اب ایسا سوگا خطا ہوگی
شرف حاصل ہے واپس ہونے کا
میں نے ہی اس کا سوچا

خفا کہ پست فاش ہو جائے
نہیں ہو علی اب تو کیا ہو جائے
رضین آسمان ایک لائی کیا

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

چند روز پہلے ایک شخص نے میری خدمت میں آکر کہا کہ میں نے ایک شخص کو دیکھا ہے جو کہ ایک شخص کے پاس گیا تھا اور اس نے اس کے پاس سے ایک چیز لی تھی۔ میں نے اس شخص کو دیکھا ہے جو کہ ایک شخص کے پاس گیا تھا اور اس نے اس کے پاس سے ایک چیز لی تھی۔

میں نے اس شخص کو دیکھا ہے جو کہ ایک شخص کے پاس گیا تھا اور اس نے اس کے پاس سے ایک چیز لی تھی۔ میں نے اس شخص کو دیکھا ہے جو کہ ایک شخص کے پاس گیا تھا اور اس نے اس کے پاس سے ایک چیز لی تھی۔

میں نے اس شخص کو دیکھا ہے جو کہ ایک شخص کے پاس گیا تھا اور اس نے اس کے پاس سے ایک چیز لی تھی۔ میں نے اس شخص کو دیکھا ہے جو کہ ایک شخص کے پاس گیا تھا اور اس نے اس کے پاس سے ایک چیز لی تھی۔

میں نے اس شخص کو دیکھا ہے جو کہ ایک شخص کے پاس گیا تھا اور اس نے اس کے پاس سے ایک چیز لی تھی۔ میں نے اس شخص کو دیکھا ہے جو کہ ایک شخص کے پاس گیا تھا اور اس نے اس کے پاس سے ایک چیز لی تھی۔

پہلوں پہوٹ اس قدر اچھا نہیں لگا
جانتا تھا نہ تری بزم سے دل جانیگو
اسکے پاس آج تو کل اسکی بیان ہی نیا
اوپر کی خاطر کو گران غیر کے دلوں ہماری
اثر نالہ ہے وابستہ درد و آفت
ایچی را چہ زوال دوس سے نہ کہ خوف کوی
تہرای نکل ہی کہ بلبلی کو ملی کچھ قصور
کچھ نہ وحشت میں غزلوں ہی کی سرینیا
غور سے جو حسان گزان جب دیکھا
یہ خط سہ نہیں اونی کیوں نہ نزدیک
اٹنی طاقت ترے آئی سی نہیں آئی
وکی ہی جیت پئی لف کی جس خلقی میں
اس نگاہ غلط انداز سی کیا تسکین
نہ کے پاس کیلئے نہ اوی چوڑے کے
اگر سے کچھ شربت عہد کبھی ہو کہ تباب
جصد گرہ سے ہی گسکا مجھے دل کا نرم

نطق کمل جامی ہماری گل جان کی قسمت
اگر او سپر مرثیہ پار کا شتر بیٹھے
زخم دل گو یا نہیں پریشائے سیدادی

میں نے اس شخص کو دیکھا ہے جو کہ ایک شخص کے پاس گیا تھا اور اس نے اس کے پاس سے ایک چیز لی تھی۔ میں نے اس شخص کو دیکھا ہے جو کہ ایک شخص کے پاس گیا تھا اور اس نے اس کے پاس سے ایک چیز لی تھی۔

کے باطن میں
 جو کچھ ہے
 وہ سب کچھ
 ہے میرے
 دل میں
 جو کچھ ہے
 وہ سب کچھ
 ہے میرے
 دل میں

تو میری
 دل میں
 جو کچھ ہے
 وہ سب کچھ
 ہے میرے
 دل میں

ایک تو جو ٹاؤ وعدہ کرتے ہو کیوں دھوکا دیتے ہو بند بستی ہے غنچہ گل کے قمریاں لین لعلیوں کی ہزار ہر کھائے میں ایک اشارہ جدا وقت فرصت کبھی سناؤ لگا	دوسری ماہ میرے سر پہ یہ گلی ہے کہ آپ کا گھر ہے ہر سیکو محبت زر ہے کب صوبہ ترے برابر ہے ہر ادا میں اداسی دیگر ہے شوق کامیرے ایک قہر ہے
---	--

میرے آہ و فغان کی آگے نطق
 کان کے بات بشور محشر ہے

ادھر ہم آئی اور ہر آپ کو ملاں ہوسے ہوا یہ طوکی شب غم سفید بال ہوسے خدا می خضر کرے سرخ و غم کے دراز کچھ آنتا ہے شب ہجر کے نہیں معلوم کہاں ہے آج لگاؤں کی ای حضور نگاہ تمہاری شیخ نے برج سے لڑائی آگاہ نجال کیا گلی میں ہٹک سکین عاشق غرور و نخوت الگ ہے جفا ہی جو الگ تمہارے رقص سے ہنس لکھ رقص کھلایا مریض خال تنہا ہی قضا کی گولی کے لطافتیں یہ بدین شباب بہر دین	نہ آدمی ہوئی کوئی برا خیال ہوئے جو دن ہو گئیں گھر یاں تو لچ سال ہوئے کہ وقت بد میں ہماری شہر کھال ہوئے ہوئی نہ رات تری لہنی لہنی بال ہوئے کدہر گئی وہ چہری جس سے ہم حلال ہوئے ہماری خون نمی جو ہر حلال لال ہوئے بنے ہیں شیر یہ کنی ترے سماں ہوئے جڑا ہوا جو پھانسان خوش حمال ہوئے ادھر تو ماٹا ادھما لوگ ادھر حلال ہوئے ہر گھر کے اچھی تھو خال خال ہوئے وہ نرم نرم کف پاپری گر گال ہوئے
--	---

لطفات
 کا
 ہر
 دین
 بہر
 شباب
 بدین
 یہ
 لطافتیں

2

اوس نیکو کامیابیوں پر

گروہی ہیں کشتہ ابرو اوسی گلی میں طوق
بہشت کے وہ موئے خاک جو حلالی ہوئی

عقافل نہیں ہوں خواب میں تیری حالت
و حسرت نیکے ہی ہی مری چال ہاں سے
سنگلا پڑ گئی دام سے گیسو کے مرغ دل
ای زر در و زخران مجھے بتلا تو کیا ہو
بلکے ہوئے وہ زلف ہے تجھ سے بلا
دکھلا کے تل ہلکا کیا دوسے مجھے
پیچہ خدا نے مہر سا دین سے کو دلی نہیں
ہم قیمت اور کی تو دین بازار فقیرین
سبیا بوجہ ہے داغ جگر کے چراغ کا
ہو ہوئے خاک کے ہو اس کی نواؤں کے
بر نقش پا میں نقشہ ہے نقش مزار کا

پہنچیں گی ایک دن وہ نظاری کی جرم پر
آئینوں کو تھپتھپا کر دو گی اس کی یہاں سے

دل نہی بہو لانا یہ بھی کلمہ ہی لطف کلمہ سی

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

صاف بیان کی سیرت
تخلی و اندازین سیرت
فی نور و سبکی و خلقت
جو ادبی سیرت
کان

ہائے جیکے لئی ہم خال برابر ہو جائیں
خاک سے آنے او سے نطفہ رخسار آجائے

[illegible]

زنجیر چاہیئے مجھے موج شراب کے
ہر ذریعہ میں جہان ہی میں آفتاب کے
اونٹنگلی کے بدلے منہ میں قلم ہی شراب کے

دوسری غزل	ہفتہ شہزاد کے
-----------	---------------

اوٹ آسنے لے لاکے کٹری کی حجاب
 بجلی بہ ساگی چوڑے کملی سحاب کے
 کچھ کھنٹی پنجابی کرم بے حساب کے
 زنجیر برق موج سی اضطراب کے
 وہ شوق خیر مانگتا ہے نقاب کے
 دیکھو صبا نے کیا مری ٹٹی خراب کے
 خود او کی گھر ہے فاختہ خوانی شہاب کے
 پہلی شکل پڑی ہے یہ جہنم رکاب کے
 ہے دھوم اس پہ صیاح کتاب کے
 یہ خطا نہیں ہے اور تری سبب عذاب کے
 تو نے تو ای قضا مری ٹٹی خراب کے
 ٹٹی شکار کی ہی یہ ٹٹی حجاب کے

اگر ہی تلاش تھو
ہی خانہ خراب کے

بدخوبو جو حسین بن چاہون اوس کی بی
صاحب کا بندہ حسن ہے پر اعتبار کیا
آئے تین یو چنے وہ مرے حال نہار کو

میں شکل دیکھتا نہیں صورت حرام کے
مشہور ہے فراہ ہے عادت غلام کے
جب سن چلے کہ اب نہیں طاقت کلام کے

اوپنی حضور رکھتا ہے جس میں نہیں ہے نطق
میرے زبان میں نہیں میرے کام کے

جی چھوڑ کر اب دلہری و مینا کے
خیال یاد کرتا ہے رات دین ل کو
روال حسن نے اپنی انہیں بی بین
وہ آج کون ہے اس کے کلاں خشک ہوئے
یہ نہ خیم ترین پایا نہ کہ روح ای ترک
نگاہ شوق سی آزار ہو گئے کا
باہن اپنی انہوں نے نہ ایک ل چھوڑا
ترتیب ترش کے کرتا تھا تین شہتہ یاسر
نہ مجھے سی گئے کا نگاہ کا بار
پکارتا ہے یہ اور سکا کرم کہ میں اس
غور فراق سے دور شراب میں مانی
بزرگ بوسے لئے ایک ہی تھیں سنی
یہ عشوی غریب ہی کچھ تھی جو ہم ہی کچھ ہو
یہ غدر تنگ مانی ابی بہت معقول

مرے بغل میں نہ نصیب رہا تھا
پری بغل ہی میں شیشی تانی پیدائے
شیا کے نہ وہ تنہا رہے نہ جلا کے
وہ شوخ حسن دولت ہوا ہی نیک کے
شکار گاہ میں بن بن کی آہوا کے
یہ ناز کی تہ کا لون فی کس پائیے
جیاد و شرم نے پیدا کی اور جلا کے
ہزار سال کا کس کسی ہی بسا کے
یہ سحر بات نکھو کہ نہیں سچا کے
نہ آج فکر کرو باز پر سر فردا کے
یہ بھکیان مجھی ولوار ہی میں شیا کے
ادب سے کام نہ نکلا بغیر لباس کے
ہمارا ہی سادہ دلی تھی اون کی چالاک
نہ بات کرنے کے کیا خوب تہ پیدائے

نعلین از کف دی تو بر جا بیا
بوی تو خوشی را منی از من جا بیا

[illegible]

میں نے کیتھارتھاکر اور کوچی کے ساتھ
جا رہی ہوں کہ وہ بات فطرت شیدا کے

مراد دل تبیل و سکا شیون اس سے
 ہوئی ایکاد و طرز شیون اس سے
 چراغ داغ میں ہے روغن اس سے
 کہ سینہ کے نضاہت کشن اس سے
 رفو اس سے ہے چاکل اس سے
 کہ برق اس سے ہی جمع خرم اس سے
 چٹاؤن کیسی لک دامن اس سے
 ہوئی جاتی ہے خم وہ گردن اس سے
 کٹا روتی تر پٹے ساون اس سے
 وہ خوش شمن ہے خوش شمن اس سے
 کمان بروکی ہے تیرا فگن اس سے
 زبان مجرہ ہوا لکن اس سے
 مین ہوتا کس فابریہ نطن اس سے
 مرادیدہ مرادل کلشن اس سے
 ستر ہے تر نکاؤ دامن اس سے

بہار رنگ بوی گلشن اوس سے
وہ فطرت ایست کہ ہی بندار گن سے
وہ رخ روشن کہ دل ہی روشن اوس سے
سلامت تیری تیغ زخم باران
جنونِ احم خود پاکینہ یارب
نرا صبر اک کا جلوہ ہمیشہ ہے
اوس کی گل کے چمن کا خارِ غم ہی
الہی ٹوٹ جائے پہو لونکا کار
وہ جس برق سہی شوخی میں ہے مات
وفا اس میں اوس میں ہر سہی یارب
ہی غم ہی تھی یارب خوش کشادی
اگر بولے تری آنکھوں کا جادو
نہیں میرا تو کیا دشمن کا ہو گا بہ
بہارِ بخیر ان جلوہ تمہارا ہے
تمہاری راہ میں جو خاک ہو جا

خدا شاہد ہی تیرا ہورہا منطق
رہا کہ تو نہ اتنا بدظن ابوس سے

۱۸۸

[illegible]

۱۰۰

[illegible]

ہم اہل غم سے ہیں ہمیں نام پسند ہے
سوز و رونی گریہ و ماتم پسند ہے
گو حال بدی برہم و ماتم ایک ملک پر
بداد جو رطل نقیضاً فلستم جفا
خجست مبارک اہل تیغ و کور اہد
کس قسم کے یہ اہل محبت ہیں اوی
ایسا عدو مین رنگ کا مارا کس بیجا و
ہوا و سہن کا وصف معنی نہیں
جو باہمی عہد یار کا ہم کیوں ناں نہیں
ای طفل ترک جنبش ابرو و کسا یو
ملتی ہی لہن پار سے عمرت دراز باد
زنا و بد مذاق کا مارا ہوا ہے موندہ
ڈالون گلی مین جی نہ پہانسی پہان
رکتا نہ جو در دی بقیات پقرار
نگو بلال غیب مبارک ہو ز اہد
او پر کبھی نگاہ ہے تیغے کی نگاہ
کیا احسن ای ملا کہ اسی دیو کیوں مسد

جان و نالین حرف ماہ عرم پسند ہے
گرمی میں تھکو بارش بہم پسند ہے
گل کی پتی سی گریست نہ پسند ہے
بہ سبب عیوب او عین میں ناہم پسند ہے
بہمے بلا کشو جو جسم پسند ہے
نغم تو بہت پسند خوشی کم پسند ہے
نام خدا وہ شیخ تو عالم پسند ہے
یہ بات اہل راز کو بہم پسند ہے
بتیاں لکی دینے کو یہ دم پسند ہے
اس سچی کا ہکو جسم و خم پسند ہے
ہکو تیرا طول شب غم پسند ہے
جو چیز ہے نری کی بہت کم پسند ہے
اتنا کسی کا گیسوی پر جسم پسند ہے
یاں السی زخم پر عین مر جسم پسند ہے
ہکو تیرا ابروی پر جسم پسند ہے
کیون آپ کو ہلاک و دو عالم پسند ہے
خالق کو جبکہ خلقت آدم پسند ہے

ای منطق ایک عمر سی پتی لبط با بھی
ہم غم کو بین پسندیدین غم پسند ہے

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

[illegible]

تجربہ کیا ہے جس نے کبھی نہ کبھی
 سیکھ لیا ہے جس نے کبھی نہ کبھی
 سیکھ لیا ہے جس نے کبھی نہ کبھی

تجربہ کیا ہے جس نے کبھی نہ کبھی
 سیکھ لیا ہے جس نے کبھی نہ کبھی
 سیکھ لیا ہے جس نے کبھی نہ کبھی

<p>یہ چہرہ چاروں کھاتی ہے دلی ہوئے کو تو میری جان ہے تہہ سی ہی تہہ کی ہے اوسے جو فتنہ و آشوب نہیں ہی تو میں جانتا ہوں حقیقت جہاں فانی کے چہا میں کیسی شب غم کا سوئے شعلہ ہم اوسے یاد میں دنوں جہاں ہوئے اوہ رہی جلوہ کہ اور جائیں شک کے حضور خانہ دل میں کبھی کرم فرمائیں کبھی جو چاہیگا جسے شک پوچھو گا راتیاں غم میں جب تو دل دھنستے اوہ راوہ دہرہ نظر کر کے دیکھتے ہیں مجھے ہوا ہے مجھ سے شکل کبھی نہ صانع</p>	<p>تری جو بات ہی نہ تیرے رنگ جان ہے توجہ سی عمر کے مانند کیوں گزراں ہے گلے حضور کے ہی یا کہ خوشستان ہے ہاں کیے اب سو وہ خواب ہی پریشان ہے زبان زبانی کی صورت شرارت نشان ہے بجا ہے کہیے جو ابرو کو طاق لسان ہے تو مہر اور مری نگہ شبنستان ہے بہت دلوں کی حیرت پرست مہاج ہے نہ آستین میں سے نہ دامن ہے دیا یہ تم کراؤ نہیں تجھ ہی لطف نہاں ہے اس لطفات نعلی ہر ہے لطف نہاں ہے اس لئے کا خود آئینہ ساز حیران ہے</p>
--	---

تجربہ کیا ہے جس نے کبھی نہ کبھی
 سیکھ لیا ہے جس نے کبھی نہ کبھی
 سیکھ لیا ہے جس نے کبھی نہ کبھی

<p>تری گلی ہی حیران رطقت امی گلو ہزار شوق سے نعل صفت غزلوان</p>	<p>شکوہ تیری نور سے رنگ گلستان ہے لے کے جان پوچھی وہ جان جان ہے شوق کی رسی وہ دونوں ہوئی نہی ہے آدمی رتی ہاں سے اس ڈرتی ہن ملک دل کہا دیتی ہیں ہن نالہ ارباقہ و</p>
--	---

تجربہ کیا ہے جس نے کبھی نہ کبھی
 سیکھ لیا ہے جس نے کبھی نہ کبھی
 سیکھ لیا ہے جس نے کبھی نہ کبھی

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

اب جو تجسّی قوی لگی ہے اسی چراغِ بزمِ حسن
جامِ گردان میں جلوہ فقط دل ہی نہیں
جاستے تھی نبی ہی کو خراب جلوہ ہم
دورا و سقا قاتل کا آیا سیکھ یہ تو کئی قاتل
تیرے اندازِ سخن سے کیوں نہوں یوں
سیر ہو تابی کین عشق کا جی معشوق سے
مخو آئینہ جو ہر دم دلبر خود ہیں
خارِ خارِ عشق کی کاغذی تو سکلِ دل سب
یہ تو میرا لوسہ باقی دیا ہے آپ نے
ایک خواب کے کارہ رکھی آتانی خیال

[illegible]

طاق مسجد اور بی بی بروی جانانی سے
اوسکے بوسے جان آئی اس سے بوسے کر
اوسکے ہر قلعے میں ان لبلبل کر کہیں شان
بجلیاں ان سے جو کرتی ہیں تو اس سے خوش
ہمیں بی بی کہوں کر بھی تو جینے میں نہیں
اسکا باعث ہی سہو و اسکا ساتھ فقو و
کہ نصیب اسکو ہو میں تین روزی ان کی کیا

[illegible]

[illegible]

ماہیجان اور ہی گیسوی ہی بچان اور ہے
 لعل جانان اور ہی لعل بخشان اور ہے
 زلف جانان اور ہی شام غریبان ہے
 جیب فانوس اور ہی میرا گریبان ہے
 داغ سوزان اور ہی مہر خوشان ہے
 روی تابان اور ہی شمع فروزان ہے
 دلی جبریل اور ہی فکر سخن ان ہے

سانچہ جو اسمیں ہیں ناز و تعظیم اور مکن ہیں مطلق
گنہگاروں اور بی گنہ شہیدان اور ہے

شاخ آہو نہ کسی پہونتی پہیلے دی
 شمع پروانی کی چربی سے ہوتی دیکھی
 جب یہ کھنٹ طبعیت نہ پہونتی دیکھی
 مینے تو شمع جہان دیکھی ہی چلتی دیکھی
 عشق کی گڑھی طبعیت نہ پہونتی دیکھی
 دماغ حسرت کی سوا شمع یہ چلتی دیکھی
 مات آغوش میں شمع کی نہ چلتی دیکھی
 رو دئی مینے جہان شمع کہلے دیکھی
 آنکھ پڑتی ہی نظر مینے پہونے دیکھی
 بات بھی منہ سے ہی چوگے پہونے دیکھی

195

سندھ کی تعلیم و تربیت

آپ پروردگار خود کو درود و ثنا ہی اس کے
چھین کر لے لی ہو گئی ہے جیسا کہ
میں نے یہ یاد رکھا اور افسوس ہوتا ہے
میں نے اس پر ایمان لے لیا ہے

[illegible]

یہی ہو جانے کا
 جو وہ دیکھتا ہے
 یہی ہو جانے کا
 جو وہ دیکھتا ہے

یہی ہو جانے کا
 جو وہ دیکھتا ہے

یہی ہو جانے کا
 جو وہ دیکھتا ہے

یہی ہو جانے کا
 جو وہ دیکھتا ہے

یہی ہو جانے کا
 جو وہ دیکھتا ہے

یہی ہو جانے کا
 جو وہ دیکھتا ہے

یہی ہو جانے کا
 جو وہ دیکھتا ہے

یہی ہو جانے کا
 جو وہ دیکھتا ہے

دل چھوڑ دی جس کے خیال کو کسی نہ کا
 ہے در و محبت کی جو یہ در ترے
 بیٹائی دل سی بھی مجبور سمجھے
 وخت کی تاثیر ہے نہری ذرا بھی
 گو ترک محبت سی ہوا فیصلہ لیکن
 اللہ ری نزاکت جو پڑی چاندنی پھر
 تم آکے سرگور بہت دیر نہ بہر و
 پہوئے تری ہی وخت دل تو بہر و

ایک کہیں آہی سی یہ کا تھا کھل کے
 پہلو میں عوف کھل کے نہ پھوڑا کھل کے
 بایں تہہ ضبط اب بھی جونا لاکھل کے
 صاف آئینے سے عکس ہمارا کھل کے
 ہر دلی طرف سی جو نہ جگہ کھل کے
 رنگت متغیر ہو سپینا کھل کے
 بیتا کہیں ہو کی نہ مردا کھل کے
 لی توڑ کے رخ رکھ پا کھل کے

جگر اہی ہی نظم یہ ہر دم کے قلوب کا
 اللہ کرے منہ سی کلیجہ کھل کے

رہ یہ ملا در محبت ابروی صدم سے
 خودم رہیں غیر بوہیں لطف و کرم کی
 جی ہے ہن خیر ہے وہی جان کا ہمن
 ہر وقت خیال نکھو نہیں لیج سے تصور
 جب ہوگی نہ ہم لوگ یہ سنگامی ہوگی
 وہ نگہ میں ہو میں نظر کیا غضب آیا
 رونے سے ہرے ہو گئی دانے جگر نے
 کچھ ہے سہائی اونہیں کہ اوہ سی ہوگی
 انجی رہی سچا تو تھا ہو ہی چکا تھا

دل چھوڑ دی جس کے خیال کو کسی نہ کا
 ہے در و محبت کی جو یہ در ترے
 بیٹائی دل سی بھی مجبور سمجھے
 وخت کی تاثیر ہے نہری ذرا بھی
 گو ترک محبت سی ہوا فیصلہ لیکن
 اللہ ری نزاکت جو پڑی چاندنی پھر
 تم آکے سرگور بہت دیر نہ بہر و
 پہوئے تری ہی وخت دل تو بہر و

دل چھوڑ دی جس کے خیال کو کسی نہ کا
 ہے در و محبت کی جو یہ در ترے
 بیٹائی دل سی بھی مجبور سمجھے
 وخت کی تاثیر ہے نہری ذرا بھی
 گو ترک محبت سی ہوا فیصلہ لیکن
 اللہ ری نزاکت جو پڑی چاندنی پھر
 تم آکے سرگور بہت دیر نہ بہر و
 پہوئے تری ہی وخت دل تو بہر و

دیکھو تو احوال دین میں یہ ہیں کیا کچھ
 تجا نے کو ایسی شیخ ہی نسبت ہی حرم سے
 جب کچھ یہی تھی کہ یہی ابوین ہرے
 ہستی نہ پسند آئی نہیں نطق عدم سے
 کرتے ہیں ستم روز جزا سے نہیں کرتے
 تم لاکھ ستائوں کہیں جھینے کے محنت
 کیا واسطی دین تو نبی کے نہیں فائل
 تو لاکھ بلائی اونہیں اب ہم خجھر
 سر لین کے پڑی گی جو رہ مہر فامین
 کہ خوف نہ کاکل سے نہ تیل ہی نہ خطو
 قصہ یہ تو کیا ہے ذرا ہوس میں تو
 بل کمانی ہوئی زلف کو دل ہی ہی باطن
 ہم ہیں وہ بلا جو کہ بلا سے نہیں دڑتے
 جانب غیر نظر بیاہری بہیم ہے
 یار کو نامی میں تحریر جو دل کا غم ہے
 در جو وقت کا لگا ہی تو قیق کیا کم ہے
 بہم ای جیسے بیان کیا ہی شاہ و غم ہے
 سخت نادان ہی اس جو کوئی خورم
 روی ہم اور بہت رو گمان تک روین
 نامی ہی ل کہ گیا بھی گرجی ہی گیا
 اوراد ہر زہر بری سو ہی نگہ سی کہ ہو
 کھن خسوس ہی سطر صف نام ہے
 وصل میں ہی شین کا وہی عالم ہے
 باغ عالم کا گریہ شمر تو ام ہے
 بادشاہی جیسے کہی ہیں غم عالم ہے
 خون لکھیں آنکھوں میں مجاہد ہے
 غم و سہی ہی سے کا مجھے اساتم ہے
 تازہ بین میں نہ تو ای دیکھنا
 تازہ بین میں نہ تو ای دیکھنا
 تازہ بین میں نہ تو ای دیکھنا
 تازہ بین میں نہ تو ای دیکھنا

خوش ہوں بھیا ہوں اثر نبی پریشانی کا
 ریح مسکوئی گشت وہ فی دنیا دل
 کوئی محبوب تو جنت کو نہیں سمجھا تھا
 بان تواضع جو نہیں اہل کرم کا شیوہ
 رخت بام کے ہے کسی فرشتہ کو خیر
 وعدہ پھیل بڑا دوس میں مگر خوش ہوں

تندی باد سے گزرتا وہاں بہم ہے
 حسرت درد الم جبین نیا عالم ہے
 کیوں رو رہا تھا کیا واقعہ آدم ہے
 سامنے جام کے کیوں گردن مٹا کر ہے
 کرسی قصر صغیر تک فلک عظیم ہے
 سست دنیا کو بھیا ہوں کہ مستحکم ہے

ایک ہلکا سا قویہ دم کو کھینچ کر
 رو دینا جو میں بد پر نہیں دیکھتا
 ہم جلتا ہوا دن بھر باد میں
 غبار کی طرح ہوا میں گھومتا ہے

اس کے نامہ عصیان گزشتہ ہو یا
 نہیں گشتہ ہیں گناہ اپنے کیتی ہیں
 اور آئندہ بھی مل مٹیں مچم ہے
 پسیل جاگی سب ہی کا غم ہے

میں پہنچا نہ سی حال تو اب بھی کا لطف
 کہ ندیم اور سکاوی ہے جو در لوم ہے

دیکھی گاتو جو تھکوتا تھا دکھائیں گے
 فہم دل علی سے پای ہیں پروانی کا نصیب
 ہوا جو وصل تھکے وہ بھوکھا چلا ہیں گے
 ہم تنگدستی کو چوڑے کے بجائے نہ جانیں گے
 سب سے قریب کیا تر کو چوڑا ہیں گے
 اسی ذوق درد و غم جگر کو سلا ہیں گے
 مشتاق دید دہویا میں شہلائی چائیں گے
 تھوڑے سے نیند مروشی ہم لالہ لائیں گے
 مٹانے میں لائی دزدخا کو بھانیں گے

۱۹۸
 دل ہی
 خوش ہوئی تو باقی کیوں رہے

ہوا جو وصل تھکے وہ بھوکھا چلا ہیں گے
 ہم تنگدستی کو چوڑے کے بجائے نہ جانیں گے
 سب سے قریب کیا تر کو چوڑا ہیں گے
 اسی ذوق درد و غم جگر کو سلا ہیں گے
 مشتاق دید دہویا میں شہلائی چائیں گے
 تھوڑے سے نیند مروشی ہم لالہ لائیں گے
 مٹانے میں لائی دزدخا کو بھانیں گے

دیتے فرشتے تھان کو بھی مٹی نہ اپنی نطق

کیا جانتی تھی درو کا پہلا بنائین گے

خوش ہوں یوں ہی جو کجا کر کر
مات کہنے کو رہ گیا اور نہ

فارغ البال وہ مگر نہ ہوئے
آہ منت کشاں تر نہ ہوئے
تحریر آئے تو کیا سمجھوئے

تم نہ خود آئے میرے لاشی پر
قیح ہو جو دہے میں کا خون

بہن یہ باتیں مجھے خبر ہوئے
بہر سہی یہ جو کارگر ہوئے

میرے دوستوں اور دوستوں کی
 بیویوں اور بیٹیوں کی
 بیویوں اور بیٹیوں کی
 بیویوں اور بیٹیوں کی

نطق ہی برتا ہمیشہ کرم

جگر سوکھنے نہ پائے تھے
میرے غزل کو قیوم حسین کا لایا تھے
اور تھیں۔ کے نالوں نے میرے

میرا جی میری تابعدار کو ہر دم
میرا ہے جیکے حسینوں کی

من هو الذي يملك الدنيا والآخرة

۲۰۰۰/۰۵/۰۵

وہی جانے کہ کیا ہوگا
 وہی جانے کہ کیا ہوگا
 وہی جانے کہ کیا ہوگا
 وہی جانے کہ کیا ہوگا

<p>تے خزان میں بلب حسن صبح فوسر جو دم نہ بہتشی یا تھا اسے سمد م یہ یاد کر کے وہ اہل فاکور وئی ہن میں فتن ہو بھی چکا بس دین پر جاؤ</p>	<p>کیا اسکے سنے کچھ اپنی سنانی آئی تھے تو وہ کدہ برکے تشریف لوہر جلالی تھی انہیں کے دل تھی جو میر ستم اوہما تھی چلو یہی کہی کوہان ہو گیا کہ اسے تھے</p>
--	--

بغل میں سوئی تھی کسی ملی سی ہو کیوں
 نصیب رات کو کیا نطق کے جگانی تھے

<p>وہ خواب چاہی تھا اوکھ سناں کے لیے قیاس میں نہیں ہیں بی تھان کے لیے تمہارے ابروی خمدار کی کمان کے لیے ستم تراش تو مجھ سے تو ان کے لیے جگر کو چھوٹے مرگان خون نشان کے لیے کہ رہے خال کا ہی لعل و شاد کے لیے کہ مثل نے کی چنا لہ ہر خواج کے لیے کہ چہ بیس ہی سندسک عنان کے لیے وہ بار تاج و کلا کا شہماں کے لیے کہ آگ ہی نہیں فطس کے ویکل کے لیے اوہ ہر صافقہ بتیا بل بیان کے لیے کہ ات آپ بوسی کہاں کہاں کے لیے ہوا نہیں ہون میں عاشق کچھ تھان کے لیے</p>	<p>مجاہد طالع عشاق حسہ جان کے لیے یہ کیا کہ ہو جو ستم ہو وہ میر جان کے لیے اگر کہ شمشیر ہوتا کمانی آہنا سیر مرے ہلاک کو ہے ایک نیم ناز بہت ہوا جو خاتمہ دل کا تو تشریف سے دلازی شب غم کے یہ روبرو کو تہ ترے جھانڈن ابا مس تبی کو پہنچ میں لگی جو باد بہاری تو لے اوڑھی و قرع بائی عریان سری یقین کو کمانی ہو دل اہل ہوس میں گریہ مست اوہ ہر صلابی کو سرگرم آتش گل ہے وہ صبح پوچھتی تھی مجھ سے کوہ ہوتی و یہ ہریان جھانڈن گری گری لہری سی</p>
--	--

وہی جانے کہ کیا ہوگا
 وہی جانے کہ کیا ہوگا
 وہی جانے کہ کیا ہوگا
 وہی جانے کہ کیا ہوگا

وہی جانے کہ کیا ہوگا
 وہی جانے کہ کیا ہوگا
 وہی جانے کہ کیا ہوگا
 وہی جانے کہ کیا ہوگا

وہی جانے کہ کیا ہوگا
 وہی جانے کہ کیا ہوگا
 وہی جانے کہ کیا ہوگا
 وہی جانے کہ کیا ہوگا

برای بیت‌های شطوط او را آن‌ها الیش
وہ میجان ہی بس دلق مکان کے لیے

اول اول تری پیدا دستہ گارسی
عیب لگتا ہے مرے پاس اگر تینے سی
دیکھنے دم کوئی دیکر کوئی فقرہ چل کر
اس گلی میں ہیں بنے ہی عرض امی زبان
غیر ہے کو مرے بدلے یہ نوالے نہ کلاؤ
وہ وہ دینے کو ہے حاتم فی بوندہ رو
دلے کس میں ہونہ کا بسکون ٹھکانا بنگا
ایک ہی سا ہی جی بوسے کا لینا دنیا
وصل ممکن جو نہیں آج تو کل پر کو
اب بھر ہوتی ہی نان نان سونگنا زمین

مجموعہ کی ان نظموں کے بیرونی و ہشیاری
 نہیں دیوانہ سمجھتے ہو تو ہشیار

<p>مگر طرز آہ رسالے اوڑھے نہیں بوی گل کو صبا کی طرہی محبت کی بیا بلائے اوڑھے اسی آتش شوق کیالی اوڑھے مجھے فصل گل کی ہوا لی اوڑھے</p>	<p>تراپردہ دوسرے اوڑھے اوڑھا آہ کے ساتھ میں تو ان اوڑھے چلاؤ کو جو شیش شباب مگر دل ہی تو وہ تھا بارہو کا اوہ بارہو جو دشت فیروز چلا</p>
--	---

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي جعل القرآن
مدرسة للعلماء والطلاب
والحمد لله الذي جعل
الكتاب الكريم
مدرسة للعلماء والطلاب
والحمد لله الذي جعل
الكتاب الكريم
مدرسة للعلماء والطلاب

سید الشہداء علیؑ کی شان و شوکت کی طرف سے جو کچھ لکھا ہے وہ سب سچ ہے۔

م. ۱
دین و دین کوئی روستا در کلاش نیا
دل را بکاریدیم که اوین است
وین کو دوسیت وین کو دوسیت
بهرین گران تین زنی پنهان
ناتین تر ایس لاش نایین
یار و یارین با تو هر نی و گر نه

[illegible]

Handwritten text at the top of the page, likely a title or introductory note, written in a cursive script.

تیرے رخ کی گیسے شہر ہوئی گئے بی طلب بنو قی کے گھر چمن میں سرسبز خوش خوش	پری کو کیلی بلا سے اورے بہار کے سوا کیا ہوا لی اورے تری بوشندہ کر صبا کی اورے
---	---

کو گھر سے اسے نطق سوئے چمن
یہ کس گل کی تلو ہو اسے اورے

کمان عروج اگر ہے تو کچھ پوچھتا ہے لبوں میں تہا دم وعدہ جو کچھ سنا یہ چور توڑ تو دیکھو خدا کی قدرت کسی وعدہ کو حیرتوں کی جگر جیتا لگا ہوا ہی کی لگی گات میں سر رہ مری تو راں لب جو پر نہ ٹیکے دل و دماغ خیال نشا واصل کے شربتصال ہی کیا شکل کامیابی کے مرا مذاق تو یہ ہے کہ حسن میں آن نہیں وہاں پار ہے تیکے سی نقطہ موعود اوسا ہوا کہی تجا نہیں جو کالے کا صبا و کہا تو سہی نونی دل نہیں اویں	یہ دیکھ لو کہ سر آسمان میں سا ہے اوس کی آس پر اتناک میں سا ہے میں نا تو ان سارا یار نہ زمین سا ہے جو دیکھتی تو حقیقت میں کچھ پوچھتا ہے وہ گوشہ انکبہ کا کچھ گوشہ کھینکے جناب شیخ ہی چاہتیں جو انکبہ میں سا ہے ضعیف سا ہی رخ اور دل عزیز سا ہے بھینکے عجب چاہایا وہ شہر میں سا ہے اجی وہ خوب ہی کیوں نہ پوچھتا ہے جو ان لہجی سے تو ہی تو نہیں سا ہے یہ اوسکا زہر ہے جو زلف عزیز سا ہے کہا نہ سہیل تر زلف عزیز میں سا ہے
--	---

کمان تھا اوسی بہ بہ لگا لیا ہوگا
کیا نہ کچھ ہی چالی نطق تو پوچھتا ہے

Handwritten text on the right side of the page, continuing the poem or providing commentary.

Handwritten text at the bottom right of the page, likely a signature or concluding note.

Handwritten text at the bottom left of the page, likely a signature or concluding note.

نہایت ناز و دلالت
 ہرگز نہ ہو کہ وہ بیکار
 ہو جائے نہ کسی اور
 کی خدمت میں نہ کسی اور
 کی خدمت میں نہ کسی اور
 کی خدمت میں نہ کسی اور

جیسے ہرگز نہ ہو کہ وہ بیکار
 ہو جائے نہ کسی اور
 کی خدمت میں نہ کسی اور
 کی خدمت میں نہ کسی اور
 کی خدمت میں نہ کسی اور
 کی خدمت میں نہ کسی اور

یہ جو دی ملکوت فی سبکی نالی اہل لاد
 مان شہد صلیت میں شایرہ لعل لے اور
 و کو جو صحت اندازہ فی قل لے اور
 جام کوئی اور کوئی شیشہ لعل لے اور
 گل تہ اخذہ تو میرا نامہ بلس لے اور
 ہو جو غیرت خود تہ شمع کا گل لے اور
 ہم کرگس یا کرے لے کی تامل لے اور
 سیرت ہو ہوش حبشہ کی کفیل لے اور
 مان ہو امی شوق کا شایرہ لعل لے اور
 پیچ چوٹی کا جو انکی شمع منسل لے اور

یہ جو دی ملکوت فی سبکی نالی اہل لاد
 مان شہد صلیت میں شایرہ لعل لے اور
 و کو جو صحت اندازہ فی قل لے اور
 جام کوئی اور کوئی شیشہ لعل لے اور
 گل تہ اخذہ تو میرا نامہ بلس لے اور
 ہو جو غیرت خود تہ شمع کا گل لے اور
 ہم کرگس یا کرے لے کی تامل لے اور
 سیرت ہو ہوش حبشہ کی کفیل لے اور
 مان ہو امی شوق کا شایرہ لعل لے اور
 پیچ چوٹی کا جو انکی شمع منسل لے اور

مطلق او کو دی کی ہم نہ بر ملا دل کرے
 اب بلا سے خال سے خطی کر کا گل لے اور
 چاہیے او نگہ تاز کے خجھر والے
 جانین کیا میرے رے کو باہر والے
 سنبھلے خجھر بہل کی لیا کرے
 سنس لے وہ سر بازار یہ ہے آب ہوئی
 خوب ہوئی او کی سکھائی جو ستم کرے لے
 تیرے ارمان کے جان ہیں ہر کو کو عزیز
 یہ تری جیج ہی جو لقمین ہوتا ہے ہر

نہایت ناز و دلالت
 ہرگز نہ ہو کہ وہ بیکار
 ہو جائے نہ کسی اور
 کی خدمت میں نہ کسی اور
 کی خدمت میں نہ کسی اور
 کی خدمت میں نہ کسی اور

شاعر تو نبی پر ہی ہوا ہی نطقِ مگر تم
رمز سخن ماہِ نقا کو نہیں یا تے

خواب تو جلدی خیال گھنڈا را آنگھون
 کو کمین جاگاہی سرخی آشکار آنگھون
 ایک لوت آنگھون بوین تل شبنم کا فو
 حسن کے خوبی سی کس کس کا ہے منظور
 آج جو دیکھا نہیں جس گل کو تو مری گاہ
 دیکھنا مایوسی تیرا رین دنی کا زینک
 گرم ہی ام جان جان آمد آید کس خبر
 قسمت اپنی برتی رہی تھی ہری طرف کو شا
 چشم بد و راج کل مشق تصور صاف ہے
 ہنوں وہ ساد چو بوی وعدی کس کی کاک
 کیا شب غم میں گذرتی فی اوار کی ہو گل
 جاڑی جسیر نظر تلوار او سپر آہٹ سے
 ٹپکی پڑتی ہے نکلا ہونسی نہائی جمال

نظم و کلام و محاسن و بدایر کتب

دل تو بیلو من تھا وقت انتظار انگوٹھن ہی

<p>دربان بدراج کو صاحب نکالے اسیب من نہیں ہونے چکے نکالے</p>	<p>بہتر ہے اس نے باؤلا کتا جو پا کے ٹان پر عدد وہ گر کے بلا اسکو ٹالے</p>
---	--

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

ادب

FD

[illegible][illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

رباعیات

واسوخت فغان طلق موسوم با ستم تاریخی

۹۰ ۱۲ جوی

عشق کے نام ہی بس روح کو بزار ہے	غم خمی نہ ناک میں ہی جھینے ہی عاری ہے
جان دہر ہے مجھے زندگی اب بھاری ہے	زہر کمالینے کی برفانی کی تباری ہے
بہرند وین کرے نذرنا بہتر	ایسی چینی سی گلا کاٹ کے نہ بہتر
وجہ کیا کہنے معذور رہوں کیا حاصل	خود و ہوش سے کیوں دور رہوں کیا حاصل
خون لہج کی میں بخور رہوں کیا حاصل	ہو کی خیمہ جو بخور رہوں کیا حاصل
زیر کسوں لہج گلا سلی کاٹوں اپنا	آپ سے فیضیہ چکا لون اپنا
آج طرے زکے قصو کا بکیرا ہو جاے	فیض لہج کے دن میرا مہار ہو جاے
بان ذرا شکوے گلی کاٹھے آیا ہو جاے	یکسو ہی ہو کہیں جو کچھ کہے ہو نا ہو جاے
آج جی کول کی من کنی برآمد ہوں	آج تم ایک کہ جو کچھ تو میں کہہ ہوں
کیوں لہج خیر سے دینی کا سبب تو کیے	بات بید رہ کسی پہلو کسی سے کیے
گرم ہو کر کوئی بفرہ غضب تو کیے	باتیں کل جو کہیں میں بھی اب کیے
گیا زنا آج میں گشتی چلے گا تیار ہوں	بزر باقی کا صلہ دیکھو کیا دیا ہوں
آج ہر کل کی طرح ہو نہ کیا تو سہی	سیوریا لہج کو ذرا آگدین کہا تو سہی
لوگ کی لو تو سہی مند کوئی آؤ تو سہی	مجھ سے بگڑو تو سہی چھو نہ تو سہی
اور سی دنگ سے اب چر خدائی	زنگ سے بگڑے اب چر خدائے
لطف اب کو ہے تازہ ملاقاتوں سے	صحبتیں سنی ہیں بد و صحتیخ و الو سے
اس طرف نمی نہ چلے راہ بہت راتوں سے	ایک گیا یک گیا دل میرا نہیں تو سہی

حال میں کمالینے کی برفانی کی تباری ہے
 غم خمی نہ ناک میں ہی جھینے ہی عاری ہے
 جان دہر ہے مجھے زندگی اب بھاری ہے
 زہر کمالینے کی برفانی کی تباری ہے
 بہرند وین کرے نذرنا بہتر
 ایسی چینی سی گلا کاٹ کے نہ بہتر
 وجہ کیا کہنے معذور رہوں کیا حاصل
 خود و ہوش سے کیوں دور رہوں کیا حاصل
 خون لہج کی میں بخور رہوں کیا حاصل
 ہو کی خیمہ جو بخور رہوں کیا حاصل
 زیر کسوں لہج گلا سلی کاٹوں اپنا
 آپ سے فیضیہ چکا لون اپنا
 آج طرے زکے قصو کا بکیرا ہو جاے
 فیض لہج کے دن میرا مہار ہو جاے
 بان ذرا شکوے گلی کاٹھے آیا ہو جاے
 یکسو ہی ہو کہیں جو کچھ کہے ہو نا ہو جاے
 آج جی کول کی من کنی برآمد ہوں
 آج تم ایک کہ جو کچھ تو میں کہہ ہوں
 کیوں لہج خیر سے دینی کا سبب تو کیے
 بات بید رہ کسی پہلو کسی سے کیے
 گرم ہو کر کوئی بفرہ غضب تو کیے
 باتیں کل جو کہیں میں بھی اب کیے
 گیا زنا آج میں گشتی چلے گا تیار ہوں
 بزر باقی کا صلہ دیکھو کیا دیا ہوں
 آج ہر کل کی طرح ہو نہ کیا تو سہی
 سیوریا لہج کو ذرا آگدین کہا تو سہی
 لوگ کی لو تو سہی مند کوئی آؤ تو سہی
 مجھ سے بگڑو تو سہی چھو نہ تو سہی
 اور سی دنگ سے اب چر خدائی
 زنگ سے بگڑے اب چر خدائے
 لطف اب کو ہے تازہ ملاقاتوں سے
 صحبتیں سنی ہیں بد و صحتیخ و الو سے
 اس طرف نمی نہ چلے راہ بہت راتوں سے
 ایک گیا یک گیا دل میرا نہیں تو سہی

دیکھو کیوں نہ کیا تو سہی
 سیوریا لہج کو ذرا آگدین کہا تو سہی
 لوگ کی لو تو سہی مند کوئی آؤ تو سہی
 مجھ سے بگڑو تو سہی چھو نہ تو سہی
 اور سی دنگ سے اب چر خدائی
 زنگ سے بگڑے اب چر خدائے
 لطف اب کو ہے تازہ ملاقاتوں سے
 صحبتیں سنی ہیں بد و صحتیخ و الو سے
 اس طرف نمی نہ چلے راہ بہت راتوں سے
 ایک گیا یک گیا دل میرا نہیں تو سہی

اب سنبھالی سی سنبھلتا دن سنبھلتا نہیں	جو صلیب کا اے دشمن اجا نہیں
آپ بلوائین حمایت کر گمان میں غبار	مرد تو لے ہوں برا دل کا لوگ کا بھار
آج دو چار تو ہوں ناگہ میرے مردار	میں جو مشہور تھا اے اے سرکار
دیکھئے تیغ زبان کون کون کھڑا ہے	سر سر ہو کہ کون آج جھکا دیا ہے
گو گھبراہٹ میں مگر آج دم بڑا ہوں	وہ گلی زن جو کہا کرتا تھا میں تباہ ہوں
بر ملا گستاخ ہوں مان دیکھئے کیا کرتا ہوں	اتو بیدار ہوں تباہ ہوں کچھ ڈرا ہوں
بند نظر میں کروں گا کچھ پروہا	جانتے ہو کہ نہیں ملوں زبان ہر
شاید اب تمنا کیو اچھا جو راجا ہوگا	کیا کہا بھی جی حق میں ترا کیا ہوگا
جو کہ ہونا تھا ہوا ہوگا جو ہونا ہوگا	کیوں قتل آج کی ہکو خلی کا ہوگا
ایسا آپ کو فرما کے سمجھا گیا ہے	آپ کیا مان میں اور آج کا قصہ کیا
جان بچا ناگ میں رہتے ہی ہوس کے مارے	یاد ہے شہر میں کل پہی تھی رسی مارے
لے دینے کی لئے گہرے تھے ہر کارے	بد چلن چہرے تھے راہ گلی میں مارے
سایہ بھی تہ جو ہوتا تھا لوگ کا ہکا	پاس مہمانی سے تھا تھا بھی کوٹکا
میرے منظور نظر ہوئے تو قہر ہوئے	دن بچلے آئے مددگار جو لہڑی ہوئے
ساز و سامان کی مری فکر سے تدبیر ہوئے	یہ جو کوئی ہے بدولت مری تعمیر ہوئے
میری خاطر سے ہوئی شہر میں طرح بکو	جان پہچان فی میر کیا باہر بکو
کسے زارینا لو باکر تمہیں دن وار کیا	کسے دل دیکھے تباہ تمہیں لدا کیا
کسے ہر بات سکنا کر تمہیں عبا کیا	کسے سکنا تین تباہ کر تمہیں عرا کیا
لازروہ کوئی ہی جو نہ بتائی میں	وہاں کوئی ہے جو نہ سکھائی میں

پیش ازین تکوینات نہ کرتے تھے
 شرم بجا عرق شرم میں نہلاتی تھے
 جیسے تھی کہی محفل میں آسکے تھے
 اتو ہر روز ترستے ہیں ہزاروں فقرے
 انگلیں پر وہ لڑا کرتی ہیں باغ و نئے
 گات دل بینی کی کیا کیا نہیں ہوئی
 سیکڑوں طالب دیدار نزاروں شیدا
 خیر محو ہیں نطف ملاقات ذرا
 آدھی ادھی افروز جو ہو جاوگی جو
 آگیا تہا نہ ابھی لی کجا ایسا حضرت
 ناز غم نہ ہنوز ایسے بنے تھے آفت
 بہرانی تھی طبیعت مری کہ تھوڑی
 آپ کو غم ہوا یہ مری لغت میں ہی چور
 ستر و جو رہی جی جی لائے لغت دور
 خیر گزری جو طبیعت کہیں تھی تھی
 شکوہ شکر ملا آئی ہوئی سرسبی ٹلے
 جہت گئی تھوڑی کاوٹ میں حضرت کلا
 جو بصیرت میں نہایت اور جو مہول
 اربع زمانہ کی کہ حسن کا نشہ او تر

گھٹو کرتے ہوئی شکل بگاڑ جاتی تھے جیکے ہر دم میں نہ کی ہمیں کموائی تھی انہیں جیسے تھی ہم بہرہ ملا سکتے تھے	شوشی ایجا دہا کرتے بن بیٹے بیٹے میلار سہمی نظر باز دیکھا کوئی کرتے خلق انبساط اوستا دہائی تھی
واقعی اب ہمیں کیوں گی ہماری پروا ہٹ گیا ہٹ گیا دل جی چوڑا چوڑا دو دو دیکھ کہ کد تھی چلو دو دو دو	دو دو دیکھ کہ کد تھی چلو دو دو دو ہوئی تھی نہ کہ انداز سے باہر لغت بات اتنی تھی فقط دیکھ کے اچھی صورت
پہر گئی تھی یوں نہت مری تھوڑی آج کل اس میں جو کد دیکھا گیارہ دور یہ نہ سمجھی کہ یہ سچال سی ہے کو سوچ دور	آج کل اس میں جو کد دیکھا گیارہ دور یہ نہ سمجھی کہ یہ سچال سی ہے کو سوچ دور ایک دام سی کہیں ج رانی ہو
بخت یاد و زمانہ کہ جہت شکر کے چلے ایک لٹکی میں طبیعت ہوئی پر جی نیلے ادھی کون بلا ہی مری کو دیکھوں	بخت یاد و زمانہ کہ جہت شکر کے چلے ایک لٹکی میں طبیعت ہوئی پر جی نیلے ادھی کون بلا ہی مری کو دیکھوں
خواب غفلت میں ہوا تک کہ سوئی ہوئی	

پیش ازین تکوینات نہ کرتے تھے
 شرم بجا عرق شرم میں نہلاتی تھے
 جیسے تھی کہی محفل میں آسکے تھے
 اتو ہر روز ترستے ہیں ہزاروں فقرے
 انگلیں پر وہ لڑا کرتی ہیں باغ و نئے
 گات دل بینی کی کیا کیا نہیں ہوئی
 سیکڑوں طالب دیدار نزاروں شیدا
 خیر محو ہیں نطف ملاقات ذرا
 آدھی ادھی افروز جو ہو جاوگی جو
 آگیا تہا نہ ابھی لی کجا ایسا حضرت
 ناز غم نہ ہنوز ایسے بنے تھے آفت
 بہرانی تھی طبیعت مری کہ تھوڑی
 آپ کو غم ہوا یہ مری لغت میں ہی چور
 ستر و جو رہی جی جی لائے لغت دور
 خیر گزری جو طبیعت کہیں تھی تھی
 شکوہ شکر ملا آئی ہوئی سرسبی ٹلے
 جہت گئی تھوڑی کاوٹ میں حضرت کلا
 جو بصیرت میں نہایت اور جو مہول
 اربع زمانہ کی کہ حسن کا نشہ او تر

۲۰۹

پیش ازین تکوینات نہ کرتے تھے
 شرم بجا عرق شرم میں نہلاتی تھے
 جیسے تھی کہی محفل میں آسکے تھے
 اتو ہر روز ترستے ہیں ہزاروں فقرے
 انگلیں پر وہ لڑا کرتی ہیں باغ و نئے
 گات دل بینی کی کیا کیا نہیں ہوئی
 سیکڑوں طالب دیدار نزاروں شیدا
 خیر محو ہیں نطف ملاقات ذرا
 آدھی ادھی افروز جو ہو جاوگی جو
 آگیا تہا نہ ابھی لی کجا ایسا حضرت
 ناز غم نہ ہنوز ایسے بنے تھے آفت
 بہرانی تھی طبیعت مری کہ تھوڑی
 آپ کو غم ہوا یہ مری لغت میں ہی چور
 ستر و جو رہی جی جی لائے لغت دور
 خیر گزری جو طبیعت کہیں تھی تھی
 شکوہ شکر ملا آئی ہوئی سرسبی ٹلے
 جہت گئی تھوڑی کاوٹ میں حضرت کلا
 جو بصیرت میں نہایت اور جو مہول
 اربع زمانہ کی کہ حسن کا نشہ او تر

ہر کوئی کہتا ہے کہ یہ بڑا بڑا کلام ہے
 ہر کوئی کہتا ہے کہ یہ بڑا بڑا کلام ہے
 ہر کوئی کہتا ہے کہ یہ بڑا بڑا کلام ہے
 ہر کوئی کہتا ہے کہ یہ بڑا بڑا کلام ہے

یاد ہے یا کہ نہیں کیہ تمہیں کلا جیلا	اچھے ہی یا کہ نہیں جو صلوہ جو روحنا
ایک کتا پر تو کہو کیسے نہ کہیں	شہر جو جن بات میں بات نہ لگیں
سے ہوتا ہے تو ہوش نہ کیا کسا ہے	کچھ نہ بنی کی خوشی غم نہ بگڑے کا ہے
بیشے کے محے صاحب کتنا کب ہی	قصہ جانکا جسے جائے وہ تباہ ہے
رو نہ جائے کا وہ ایں میں نہ تھا	کبھی محی کا خط نہ تھا نہ تھا
اے کسائی خدا جھکو تمہارے صورت	پر تے سر نہ سر پر کیوں ہی آفت
ہو جی جونی تھی تقدیر میں جتنی فلت	نہیں اس کے دیکھ کر پری یونیت
کچھ نہ جادو کا اثر ہے نہ دعا کی قدر	پھر تھی مہجیت ہی خدا کی قدر
اوتھ کے پر بیٹھ کے کیوں نہ کیا اسکا	جی مگر چاہتا ہی اون سے کچھ سنے گا
خیر ضرور ہوں لیکن سوہرا اسکا کلا	ابھی جانا ہے تو وہ گھر کا ہی سید کا
راج برہمن جو تشریف بہاں	طلبیدہ نہیں سے ہو لوں تو ہو
بیشے کی ہے اگر تمکو ضرورت بیٹھو	ہو جو حوامان اجازت تجی جیت بیٹھو
جائے اندیشہ نہ کچھ ہی قیامت بیٹھو	پر ذرا پاس سے ہنگر فراغت بیٹھو
وہ گئی بات جو تو قبر سے نہ ملتا	پیشہ دوڑ کے دروازہ لیس آتی تھی
اب تو ایک اور ہی لہر ہی خاطر منظور	اتوا ایک رہی مد نظر غیرت حور
ایسا انسان تو دیکھا نہیں جہ نہ دو	مذہب نہ جہ جو کروں حق شکل پر نور
اگر مہوسی کی نظا لیس چمک کا	سامنی لکھ کے بجلی سی چمک کا
شکر صد شکر کہ محشوق طر حصار ملا	جوسک صاف تھی صوف ہی یار ملا
میں جو غم دیدہ تھا محبوب غم خوار ملا	ان جی جنس محبت کا سرمد ار ملا

ہر کوئی کہتا ہے کہ یہ بڑا بڑا کلام ہے
 ہر کوئی کہتا ہے کہ یہ بڑا بڑا کلام ہے
 ہر کوئی کہتا ہے کہ یہ بڑا بڑا کلام ہے
 ہر کوئی کہتا ہے کہ یہ بڑا بڑا کلام ہے

ہر کوئی کہتا ہے کہ یہ بڑا بڑا کلام ہے
 ہر کوئی کہتا ہے کہ یہ بڑا بڑا کلام ہے
 ہر کوئی کہتا ہے کہ یہ بڑا بڑا کلام ہے
 ہر کوئی کہتا ہے کہ یہ بڑا بڑا کلام ہے

[illegible]

فقط تا آخر فصل اول

جو کہ ہو وصل کا اسباب ہمارے گہرین چونکہ وہ لوہے سے ہمارے گہرین	رکھو موجود و مہیا او سے پیارے گہرین آج پیر علیش کا سا بان ہو ساری گہرین
مطرب ہائی و میاوی بیگ باب	سب بیارین لو شام کو جاؤ شام
کڑی باتو گاندھ کر کر و ہر خند ا دوسرے شخص سے ملنے کا فطش سو شام	باعث ان سب کا جلال غضب عشق ہو جو شہر ہو شہر کی جو شہر اتنا کفر فقر
نہ یقین لے تو لو دیکھو کرا جا کر جانتے ہو کہ نہیں ان میں کیا ہیں ہم لوگ	ہو جو کوئی تو ٹھٹھا و مہرے آگلی کر سحرین تہرین رفت میں تباہ ہیں ہم لوگ
چند گنتے کے میان شہر ہیں ہم لوگ خوب تم جانتے ہو کہ ہوئی ہوئی ہوئی	یہ تو سب کچھ ہے مگر افسانہ فہرین ہم لوگ جان بچاتی ہو جسکے ہوا و سب ہوئے
لکھو ہوئی خوب صفائی حاصل ملنے ہی نہیں سے سینے کے ملا دل	پیشہ سیری ہوئی وہ چند طبیعت حاصل رہ گئی اپنا سامنے لیکے عدد و سب کے فحل
پروہی نطق دیں روی صحبت ہے	پڑ ہی شک قیوم کو و جی لست ہے
ایک شہید حاضر و من و اد خواہ تو از خاک میں دمیدہ گلن رنگ بکین	نہون مجھکے بنو زینج نگاہ تو دام بنو زینج طرف کلاہ تو
عشق رقیب بر تو زمین سبتہ ام ترور اشتبہ بوی غیر تو رفتے زمین نہان	از رنگ خویش برس چ گوید گواہ تو مستاب دیدم از اثر گرد راہ تو
سرمد کشید و ساخت درازین سخن فحل بجو دستوق بوسہ رلودن گناہ من	چشمہ آب کرد از درد و آہ تو پردہ کشیدہ رخ نمودن گناہ تو
در سیر باغ از رخ گل بوہار گرفت	شد نطق راز شوخی رنگ آفتاب تو

منشأه من ...
 ...
 ...

بسم الله الرحمن الرحيم
 اشعار متفرق از دیوان تلف شده

سر دیوان نری طراپنا مهر نبوت او به جای به جانی بی او ننگه او به تحلیف در دوشی کبی کچه کراه او به زینت او را کجس کین کینه کوه کیا هزار شکو را ناله را لگان نهوا به ملایم اگر ز تو کسی دیرین آنا غمخ کانه او سکه آتیه دیوان او به جوید و نغمه چشم بتان به جانی جاک او س کوچی مین به بیاسان او به نطق تم چپ به ره به ای به جانی نوبت باین رسید که آخر جوان او به پوچی مزاج کیون کوئی بیامیزش کا نیس نهی کو بهان ماته بی طقی و کما قطع امید کی لگا نر ما ایک به ماته مین لگا نر ما تو را لانه کبه پڑ اثر ما واه به بخت کچه لگا نر ما	لکما کله حدیث سی جو طلع رخساره نه جان ننگه او به ابشاعوی تو کیا بی مگر اتنه بات دانه جنونی هم جو کله رسته هو گیا سنا خدانی اگر سنا سنا به نر سنا قارون تو قارون در باغ کو کو دقوی نفل فردی سرشان به جانی تو گر پیدا بهن کیا او سکی گردش کو بهن کیا خبر تکی بکون بیگی کا قاصد خود به ربط و تکی کر سینه چری خود او کی طیس آثار عشق مین جو کچه بهن لک مان ایس بی شایه لگا و به مزاج به طمس و حرص کو ای نطق به جانی ندی کیا بهن مدعا نر ما مجید قاتل مین جو قصه تم نه آسکه اگر او شایه نیکو کیا لگا و او سنا لاک نهی نری
--	--

۲۱۶
 ...
 ...
 ...

...
 ...
 ...

موت و از بارگشتن ای صفت
 جگر و کبد و دل و پستان
 و از بارگشتن ای صفت
 جگر و کبد و دل و پستان

تیرے کو جس میں تیرے کا سبب کھلا
 مایہ گردالم مایہ مٹی ہر خاک
 دیکھنے والوں کو سرائے سودا ہٹھرا
 قاتل سے مدعی میں ی خون کے عزیز
 کیا خاک میں لطف اوٹھایا شب وصال
 گشتیں سنو لایا مجھے غفلت نے الہی
 آریا اعلیٰ البیاء پروردگار ہوتا
 طفل تھا تب ہی سیر عشق میں بجا رہا تھا
 نیکوئی کے شکنے کی صدا چوٹی تھے ہم
 بگڑتے جو ہو بیاری بیار چوٹا
 اکیلا عدد و پاس شک و سے
 نہ اپنے چوٹا تو پیر کیا کر تھیں
 مزہ ایک ہر وئی تکرار میں تھا
 جو تھے وہ رہ گئے کسی مین مائی کا
 چرنے ہی می شمع کو ڈالایا ملک نے
 اوس شمع یکا چوٹی مائی نہیں ہو
 کتے بن وہ تھے ہو جو دعویٰ نیاز کا
 احسان نہیں سہی نگہ دل لٹوا رکھا
 ٹھہری جو نار سہی تو ماتھو کیا کھلا

تھا اسی خاک پر آخر میں بسمل ہونا
 جسکے قسمت میں تھا ای تعلق مراد نہ
 گیسو یا رشب خواب لیخا ٹھہرا
 بعد انفصال کے بھی بکٹیرا لگا رہا
 شب ہر بھی تو صبح کا دہر کا لگا رہا
 مردہ ہی ہے جبری کو نہیں پاتا
 وہ دوست دشمنو کیا یاد کیا رہتا
 اضطراب دل ہی جھنجھٹ میں انوارہ تھا
 اور وہ فوج خزان کی فتح کا تھا
 جو ضد دیدی ہو تو دیدار چوٹا
 تکتے تیری عصمت پر ہی یا چوٹا
 جلج سے رقیبوں کی سو بار چوٹا
 غصہ بھگ گیا اوسنے انکا چوٹا
 یہ نہ اسے خیر سمجھا کہ ترایا رہا
 جلتے کو مری خاک سے پروانہ بنایا
 کیا تخت سے پر سوختہ پروانہ بنایا
 آسمانی حرفت ذرا نیکے ناز کا
 ممنون ہوں کاوش مزہ مائی ہزار کا
 میں شکوہ سنج ہوں تری رلف دراز کا

۳۱

و از بارگشتن ای صفت
 جگر و کبد و دل و پستان
 و از بارگشتن ای صفت
 جگر و کبد و دل و پستان

و از بارگشتن ای صفت
 جگر و کبد و دل و پستان
 و از بارگشتن ای صفت
 جگر و کبد و دل و پستان

دودھ کی دہی ہو کر پنیر بن جائے
 دودھ کی دہی ہو کر پنیر بن جائے
 دودھ کی دہی ہو کر پنیر بن جائے
 دودھ کی دہی ہو کر پنیر بن جائے

<p>دو ہوتا کیا کسی واپس کا یاد دہی تری تزلزلت کا ترا پردہ ہے پردہ درمبار لگ گئی ہو کر جو چینی تو دامن چاٹا یہ تو کپڑی کی پردہ تباہ چان چلا داغ غنی سینی کوہ لودی کیان چلا پیر چاہے نہ آتا مگر اقرار کئے بجا دم خمین ہے یا نہ ہے وار کئے جا نہ سبب کوہ سے لنگر ہسار ان جو پنج حسن سے دعویٰ خدایا کیا بلا جان کے واسطے دل ہوا جسے تو نے دیکھا وہ بسمل ہوا آجای کلیجہ سیر متعار ہوتا داغ ہی نہیں ہو کر مری کمانی کا عت ظہی مجھ پر آسانی کا بی یقین بہا سے تہا اس گمان ہی ہو گیا خوشحال خود بد تہا آتش نشان ہی ہو گیا رگیا اگر تو تہوڑا سا بیان ہی ہو گیا رنگ ملال چری پراونگی ہی ہو گیا</p>	<p>قتل منظور ہے تو سب ہل ہجو میں ضعف کرنا ہی ٹھیک یہی باعث ہے ان بتیا بیوں کا گرمی قناری مسی بیابان چلا گرمی نظارہ لوہا ہو لو گھمکا پاؤں آتش افزوی تپ غم کی ہی سحر جاتا ہے تو تسکین لے لے جا مشق ستم اسے ترک خفا کا رکھ جا نہ بھوکا ہم بہن کوہ تسکین حضرت یوسف تو پیغمبر ہے ہو کر رہی ستم گار برائے مائل ہوا چہر کا نظر کام کرنے لگے نالہ جو مری ساتھ تم اسے بلبلو چنچو ندم کا نہ تخلص قصہ خوان کی لا جو کہ کیا تری لکھو لکھی کر شون لکھی شک تھا الفت میں برابر اور الفت ہم گرمی گرمی اشک گرم بہن چنگاریاں چال بتیابی کا بتیابی سے اوسکے روبرو احسر مافلق اثر اپنا دکھا گیا</p>	<p>دودھ کی دہی ہو کر پنیر بن جائے دودھ کی دہی ہو کر پنیر بن جائے دودھ کی دہی ہو کر پنیر بن جائے دودھ کی دہی ہو کر پنیر بن جائے</p>
--	---	---

دودھ کی دہی ہو کر پنیر بن جائے
 دودھ کی دہی ہو کر پنیر بن جائے
 دودھ کی دہی ہو کر پنیر بن جائے
 دودھ کی دہی ہو کر پنیر بن جائے

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

جنت نہیں ہے عجیب وہ بھی نہیں عجیب
 بوسہ میں چور دیگا تمہاری حق میں لب
 موج سانِ خل بھی کیٹ نہیں چڑا
 شو ہے ہر سو سوا انیری ریا آفتاب
 کلیا جس میں یہ میت دینی انتخاب
 خود بخود کہنی لگا گلشن میں گل سحر
 اسے فلک خون اتلا ہی اب
 ساتھ اپنے میری اگر دشمن کو گمائیں گے
 پہر ہارانی کرین پر مغان ہو جیت
 آہٹ جا ہی تھی نشہ مجھے جوشن بہت
 مثل لڑکی کہین کوئی جو آغوش بہت
 مثل کہت کی ادب بازی مجھی جوشن بہت
 خون نہاتا فلکِ فتنہ کی حسرت بہت
 ہو گیا لٹ کی غزلخان میں لب لٹ کر لٹ
 نیل چپ چپ گئی بوسہ کو کسی کی بات
 تو تو پیر چم ستا ہے کسی کے باعث
 تو پھر کر چکا شتر عمرے ساربان کیا کیا
 تری زبان سو مزی دیکھے لڑکیاں کیا کیا
 منہ نوج لبی غیرت جو میں لون نامی کا

وہ اپنے دل سے کہتا تھا کہ میں نے
 اس کو جو میری زندگی برباد کر دی
 ہے وہ میری زندگی برباد کر دی ہے
 میں نے اس کو جو میری زندگی برباد
 کر دی ہے وہ میری زندگی برباد کر دی
 ہے وہ میری زندگی برباد کر دی ہے

419

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

وہ کہتا ہے کہ میں نے اپنے آپ کو بے گناہ نہیں سمجھتا۔ میں نے اپنے آپ کو بے گناہ نہیں سمجھتا۔ میں نے اپنے آپ کو بے گناہ نہیں سمجھتا۔

تشریف لے کر گئے۔ یہ سب سے ممتاز ہوا۔ کل چند
چودھویں شہسوار میں سے تھے۔ غافل
عم غفلت گاہ گاہ کی کون آرزو کریں
خندہ و چہرہ عیار میں ہی تم شامل
اونسی سوال پوچھ لیں
دشنام میں چلی پوسہ
آرزو دل کے ہوئے جان کا راز نہ ہوئے
اسی چارہ گرد قید کے رکھتے ہیں ان ہم
ایام بہار آئی گل بلبلیں میں غنیمت
ترسین کے بادہ پکی مینا کی گڑ کی کو ہم
سہانی جب لگی ناز سے لہو میں متاع صبر
لکھنوی نمٹے وصل کا اقرار کرو تم
پیشہ روز سہرا سہیل کے نہ رکھو
تم ہو جو وضع دار تو ہم بھی ہیں وضع دار
کچن سخن جانان تیرا رہا ہم تجھ میں
بتا دین ہم تمہیں ہمارے کیا ہم تجھ میں
بہلا قابو میں لا کر آج وعدہ نئی لکھی ہیں
نہیں باقی ہیں گورنہ تیرا تو نئی لکھیں
دورات ہیں پیری ہیں نر کا کچن میں

ان رہی باندھے گا گلستا میں ہوا گل
بس نہ کرو نہیں گئی تاج تو ان ل
ہم کو ہی کیا برا یہ ہم جاودان دل
اسکین اچا تھا شریک او میں ہم شامل
جس میں ظلمت اٹھتی تھام
لو سے ہمد کو جانی شام
بلکہ سیلوں ہو دل میں پیکان تم
کیا جانتیں سستی میں قصور میں ان ہم
سب سے بول ہو دو جاہل میں ہمیں رات تم
جائیں گی اور لائیں کے حوت لکھتے ہم
غزہ پکارا وہاں کہ ہیں حاضر لکھتے ہم
بے آس نہوں سنسکی جو انکار کرو تم
ضائع نہ ہو میں شربت و دہار کرو تم
تک کو چھائی تھی تو چھو وفا کی شرم
ترے آگے سیجا کو ہی کو نکال کر ہمیں
تہا سے نقش نقش کی کھا کھا ہم میں
ارہی ہم بھلے سے تیرا فقر ہم میں
حد و روتا لکھتے ہوا تمام کھتے ہیں
آنکھوں کی تکیا میں تیلی جا کی ہیں

وہ کہتا ہے کہ میں نے اپنے آپ کو بے گناہ نہیں سمجھتا۔ میں نے اپنے آپ کو بے گناہ نہیں سمجھتا۔ میں نے اپنے آپ کو بے گناہ نہیں سمجھتا۔

وہ کہتا ہے کہ میں نے اپنے آپ کو بے گناہ نہیں سمجھتا۔ میں نے اپنے آپ کو بے گناہ نہیں سمجھتا۔ میں نے اپنے آپ کو بے گناہ نہیں سمجھتا۔

وہ کہتا ہے کہ میں نے اپنے آپ کو بے گناہ نہیں سمجھتا۔ میں نے اپنے آپ کو بے گناہ نہیں سمجھتا۔ میں نے اپنے آپ کو بے گناہ نہیں سمجھتا۔

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

یارخ میں تھا وہ جوش ملا تھا بھون
 و کیکرنگ ہوا ہوس کرتی ہیں
 نہ چہرے نہ ہنسی جانی، والائی کو
 علاج اسکا کر نیکی خواب عیسے کیا
 لکھی تھی غمت میں عاشق کی فرہی شاید
 جو دور دوری شوق لوگ نے ہیں
 شکر ہے کیا کل میں نکلتا کیا بزم میں
 رٹائی میں ہی ہو گئی شان پر ایک جو بہن ہی
 شبنوہ تقلید ہی طبع گرامی کا نہیں
 اگر اکوس خسی ہوگی گل کی بازوئی میں
 جاتی ہی تیری ہوگی بے رونق کہن
 وہ جو نہ انتظار کے لذت کہ وصل پر
 وہ نور نہ بہن کی شرمسار کریں
 آرزو اس نے ہی فیض ہے ہر کسمی میں
 لاگت سے وہ دھوئی ہوگی میں حالانکہ بیان
 آہ کا لامنہ ترا صبح فراق
 شیر آہ سے جا کر بن مہر بخیل فشان
 تمہیں مثل صنوبر خوش قد و خوش سوزاری
 لڑا والی سرزمین صفت باگین آئین

اسدم جو تونی کی طلب ہو سر نہیں
 وہ کہ اوٹی جو کچھ تو کیا کرینگے ہم
 فرقت کی شب بگاتی ہیں داؤ کی آج
 فریاد و زاری و شش و کو شش و قلق
 نگہیں آنکھ کی چڑا نے سے
 تری غفلت سے تفرافل نہ
 گہری جاگتی ہیں سر رہی ہنگام ہیں
 جی ہی بڑھاتا ہی اپنے کون آنکھیں
 رخصتی ہی خفی نظر آتی ہیں ای پردہ میں
 دیکر جواب آہ کا وہ واہ سے ہمیں
 نہ بدتر برابر ہو کہ کیا تو بہر شراب
 تیری برق حسن سے بیکار آنکھیں
 تیر ہی برو ہو گئے برشتہ ترکان ہو گئی
 وہ گاہ تاز ہی رب کی تیغ آبدار
 جان کی بوسے طلب ہو ہیں کی نہیں
 یا داؤ کی ساغومی ہی آنکھ کی گردش
 صحبت آکو دکان میں باک دامن پاک ہیں
 نامی جن آنکھوں کی دیکھا رخ نگین سون
 وعدہ وصل میں عشاق کی عمریں گزیر

جی چاہتا ہی تی لون تری صدی ہیں
 کس آہ سی ڈرائی جس میں اثر نہیں
 مکہ وہ گد گد اسامی زیر سر نہیں
 ای بخت بد کسی میں ذرا سی ٹر نہیں
 او رہی دلمین جاو تری ہیں
 آرزو میں جوان مرے ہیں
 کچھ جوانی میں جی چاہتے چاہتے ہیں
 نامی کس تازی دو چارنگا ہیں میں
 کنگا ہوں فی یہ دیوار میں ہیں کی ہیں
 بولی ڈرائی تھے اسی ہی ہیں
 محبوب کر رہے ہیں شب ہ سے ہمیں
 دیکھتا تو خیر پر اسے یا آنکھیں
 اونکی نظر میں پر گھنیر تیرا کسین
 کرد یا جسات دروجب چاہا آنکھیں
 سنبو ہی پس متحمل ہر اب نہیں کی نہیں
 ای بادہ کشوٹان بھی لینا کہ چلا میں
 خاک ہی سبب نہ آئی چادر ہتھاب پر
 اونکھیاں حال ہوا خون وہ رہیں برہون
 آپ بیدار رہے ستمین سون برہون

۲۲۳

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

سارے عالم میں تیرا نام ہے
 جس کی طرف سے تیرا نام ہے
 جس کی طرف سے تیرا نام ہے
 جس کی طرف سے تیرا نام ہے

<p>دو ماگاری جیب میں کوئی کہہ ایدل ہنہ خیال یا موجود ظاہر نہ سوزش در و سنے باقی کے مجھے دی کچھ تو سے شوق دیدار پریشان نظری ہو جان حکم انگریزی میں تھا تو ہوا درگاہ کیا کیا یہ شگفتہ پہل آئے تھے دہان تیرے وقت زد و نکی صبح نہیں ہوتی ہے نامی یہ بھر کے دن وصل کی شب کی سب جسکے رہ جائیج گ دن کیہ کہا مانی بازہ غیسے رات لیا ہو گاتھے یاد نہیں مجبور ہے کیوں کو کہنے پر نکلے ماتہ بی رحم شمع دہی نہ آتو ہواسے گی ہو لاسا بظاہر ہے لیکن غصہ فتنہ ہی قاصد کہا پر کہ میرا خط شوق او سے وہ سب کے شوقی دہری گلو یہ کامی کو نہیں گرائی ہے سے ذرا سے تکلف میں دس شوق زب بکلی بچے تو آہ ضعیف</p>	<p>ایدست جنوں را لگی رہ کہہ وقت میں چھی دل لگی رہ کہہ یہ آگ دلاؤ را دے رہ کہہ فی صد کمین قائم ایک ہے رہ کہہ میری نگہ میں کوئی تی ہن کہ بید رہ کہہ ماتہ خالی ہی تر ہے کوئی تلوار کا ماتہ مر جاسے ہوئی جانی ہن اب باج بہار مر رہی ہنید تو موت انکی کہاں ہوتی ہے اسی ملک مجھ سے تو لیتا ہی کب کی بک کسکے جو را تو خدا کی لیے ایجان بنار سین کہاں ہو سکے ان خیرے بتا شہزادہ فرما دکا این ب گیا پتر کے تھے ماتہ پروا سے مجھ کو اسے جھانے غی فائدہ تہو را نہ اسے سمجھوں گ میں گراں کچھ خط سا مضمون ہی مہل چلی راج وہ جہلے رچے تو پری رہ ہی مگر کوئی حسرت نہ رہے رہ کہہ بجاوٹ دوسن کی ہری کہے دین لگی دل میں اسے رہ کہے</p>
---	--

۲۲۵

سورگ کی طرف سے تیرا نام ہے
 جس کی طرف سے تیرا نام ہے
 جس کی طرف سے تیرا نام ہے
 جس کی طرف سے تیرا نام ہے

دو ماگاری جیب میں کوئی کہہ
 ایدل ہنہ خیال یا موجود
 ظاہر نہ سوزش در و سنے
 باقی کے مجھے دی کچھ تو سے
 شوق دیدار پریشان نظری ہو جان
 حکم انگریزی میں تھا تو ہوا درگاہ
 کیا کیا یہ شگفتہ پہل آئے تھے دہان
 تیرے وقت زد و نکی صبح نہیں ہوتی ہے
 نامی یہ بھر کے دن وصل کی شب کی سب
 جسکے رہ جائیج گ دن کیہ کہا مانی بازہ
 غیسے رات لیا ہو گاتھے یاد نہیں
 مجبور ہے کیوں کو کہنے پر نکلے ماتہ
 بی رحم شمع دہی نہ آتو ہواسے گی
 ہو لاسا بظاہر ہے لیکن غصہ فتنہ ہی
 قاصد کہا پر کہ میرا خط شوق او سے
 وہ سب کے شوقی دہری گلو
 یہ کامی کو نہیں گرائی ہے سے
 ذرا سے تکلف میں دس شوق
 زب بکلی بچے تو آہ ضعیف

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

نہاں کے دل میں رہا ہے
 دل میں رہا ہے دل میں رہا ہے
 دل میں رہا ہے دل میں رہا ہے
 دل میں رہا ہے دل میں رہا ہے

تکلیف شب فم کے ہزار و نکون خبر ہے
 انکار نہ کر نقش قدم میں ترے شاہد
 اچھا نکھیں یہی اسی نطق تو غم کس
 آنکھ میں آؤ بھی شقائق میں صلت کی
 کہی وہ جو ہو کر مزار و غنم گزرا
 اثر کیا کرین نالے بہت سنگد لایا
 مری چشم تر بار وادو سکی لی گئی
 ہجوم متناسے قسمت دل کی گائی
 محبت فی مجھ کو بنایا ہے سایہ
 نالے کے ساتھ عشق گل ترین جان دے
 غم و نکو منہ لگا کی نہ کرنا تہا بی ادب
 آنکھ میں شمع کی ادا اور ہی کچھ ہو
 سید اور کور و تابوں کو ایمای عدد کو
 وصل کی بات در انداز و خل ہی کتنے
 لو اپنا بوسہ پہر لو دل میرا پہر دو
 ای جذب کی اونی تو بعد از سلام سو
 کہلتا ہی ہر گاہ سے طو مارا انتظار
 رنگ اس بری کے لانی سی ہی نطق لایا
 مری اگر چہ وہ اسباب بہت ہو

معلوم فرشتو نگوی تارون کو خبر ہے
 غیر دلی بہان جانی کے یار و کو خبر ہے
 کب میری فصاحت کی گنوار و کو خبر ہے
 اب سے نہیں اونٹنی اربا زناکت کے
 تو دردی جلی افسس سچا کے بچھے
 اوٹ جاتی ہیں تیرنگہ کو پیچھے
 پڑی ماتہ دہو کر جو دریا کو پیچھے
 پڑی ہیں یہ دان دانان کے پیچھے
 میں ہوں ہر جگہ شوخ غنا کو پیچھے
 بلبیل یہ بات نام کی ہی حوصلی کی ہی
 خوں حضور آپ کے یہ جو جلی کے ہے
 یونی میں بگڑنی کا مزا اور ہی کچھ ہے
 غم مجھے ہو کچھ اور گلا اور ہی کچھ ہے
 ایک از انجملہ یہ مردار زناکت ہی ستے
 مجھ کو بھی گون نہیں جو منہ لگاتی کچھ
 کرا تھامس جلی بلا یا ہے آپ کو
 کچھ اندھون مرے سے متناسی آپ کو
 میری غل تو کیا ہی یہ خوں گلی کی ہی
 فدائی آمد سیلاب ہوتے

دل میں رہا ہے دل میں رہا ہے
 دل میں رہا ہے دل میں رہا ہے
 دل میں رہا ہے دل میں رہا ہے
 دل میں رہا ہے دل میں رہا ہے

دل میں رہا ہے دل میں رہا ہے
 دل میں رہا ہے دل میں رہا ہے
 دل میں رہا ہے دل میں رہا ہے
 دل میں رہا ہے دل میں رہا ہے

دینا ہی دینا ہی دینا ہی دینا ہی
 دینا ہی دینا ہی دینا ہی دینا ہی
 دینا ہی دینا ہی دینا ہی دینا ہی
 دینا ہی دینا ہی دینا ہی دینا ہی

کیس کا حسن شباب شکر حق میں بار بار آئے
 کر روح لود فنا بھی شکر گاہ ہر شمار آئے
 کیلئے جو آفتاب تو شبنم کو پرستے
 بیکوٹ سائیم جو ہمارے خبر بستے
 جسم نہراکت مگر ہو گئے
 بہین حضرت ادنیٰ خبر ہو گئے
 جوئے چہرے گئے شکر ہو گئے
 نہیں ہی وہ تو ہی گئے گارے
 نہ سال نہ ساق نہ یاد ہے
 سبھی حشاش گئے گارے
 تری منہ کا لالی ہی ہوا ہے
 دہانہ لٹا ہے نہ ہے باج ہے
 ادھان اور سر پہ طلسمات
 وہ رنگت نکالی کر گل ہے
 ذوق میرے لہو کے ساتھ ہے
 زخم بستے ہیں ترے تلواریں
 بکھرے رحم تو اتنا تو کیسے غل کرے
 اپنی کیا آن ہی کہو جو تھان کرے
 جو کوئی جانکی عاشق سے تھا غل کرے

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

و من قوتش بر من توانا و قوتش
 را من ملک و من قوتش بر من
 سلطان و من قوتش بر من
 پادشاه و من قوتش بر من
 پادشاه و من قوتش بر من

۹۲۴

اول

لمعه شمس الضحای فصاحت ششہ بدرالد حامی بلاغت اعنی تقریظ کلیات نطق لکھنؤ فارس مضار
فرائد غنشی حافظ سلطان محمد صاحب سلطان محمد غنشی و لایت محمد صاحب تحصیل ایشیا
پریس کاکوری برادر خرد مصنف سلسلہ

اگر اردو بیانی صاحب قلم کا کیا کلام ہے منتخب لاجواب کلام ہے حضرت کو ابتدای شباب کے ذوق شعر ہوا
تقریباً سب سے سن تک کلمہ ترک کیا حال کہ غنشی محمد صاحب صاحب سے اصل جلی نکتہ سنجی و معنی پروری کی داو دی
ملنے کی خیال کا عرش فرشتا انداز ہوا زمین غزل کو آسمان پر ناز ہوا بندش جیت استعار و لطیف دور رس فکر بلند
زبان شستہ و دلپند آمدی آمد آوردند اردو نگار الفاظ کیا خوب فزیرہ کتنا مرغوب عالمہ بند ہی کسی بی مضامین کی
بند ہی کسی بی کہن نشید ستائہ ہے کہن لغز عاشقانہ ہے کہن میر و مرزا کا انداز کہن ذوق و عارف رنگ کہن ہونے
شفیقتہ کا پر داز کہن سنج و آتش کا ڈھنگ کا کلت الفاظ کی کہن نہیں لغات فارسی تنگ نشین نہ ہواں چونکہ آقا
مستحق التکریم متروک جودیت طبیعت یہ کہ بندش مضمون کی ساتھ حاضر رسائی خیال یہ کہ مضمون کی ساتھ حاضر
کہن فکر شعر میں وقت نہ پڑی کجائی کی ضرورت نہ پڑی اور ہر انساب کی باتوں پر کان آدھ مضمون کا دبیان آدھ
بات کا جواب آدھ شعر لاجواب سنات کو بہت لوگ جانتے ہیں کہ سن فائز و ذکاوت کو اتنی بین مثل شعر غافلش
غور نہیں سنجی جبری جو شہسوار ہیں جب حضرت فی زمین ترک کیا کجکلاس فکریہ لیا کہ مبادیہ پیر عمر گرانما یلیف ہوگا
تو بہر کہا نہیں نہ آؤ تر و درجہ کمال ہوا اللہ تعالیٰ کا خیال ہوا آخر مطلع صحیح مدق مین بناب جہان خانہ شمس فرخندین
سب سے بہت شاعری صاحب کی وہ دلوں کی خطا کی خوبی کی کس کی تعریف کروں نقاشی باصناعی کس کی کی داد و دل
خطا کرد و جی بینان ہی تو کج نگار میں نقد شمسائی آج بینان ہی حاصل آج جبکہ تیار ہوا شہسوار ہوا پیر و پادشاہ عالم
حضرت مصنف کا از شرق تا مغرب نام ہو تا سچ نامی موزون جو کلمہ سخن کی لو کہ یہ قلم پیر ذیل میں قلم بین
واقع ہو کہ کلیات ہذا کی ششہ ابوری میں ابتدا ہوئی اور پیر جو بات ششہ ابوری میں منہا ہوئی قطعات میں جو
۹۲ و ۹۳ کا اختلاف ہے اس کی بھی جو صاف صاف ہی جس نے جب خبر پائی اپنی تاریخ ایشیا فرمائے نقطہ

قطعہ تاریخ از حافظ صاحب ممدوح الصدر در تقریظ
سبحان اللہ چشم بدور کیا حضرت نطق کا سخن ہے سلطان یہاں طبع لکھنے اور مضمون کا موج زن ہے

یہ سچ کہ تیار دیوان ایسے کہ لفظ جگہ جگہ فصاحت لکھی طبع کی ملک سلطان تاریخ یہ مجموعہ عربی عجائب فصاحت
قطعہ تاریخ فکر سامنشی بنظر و نمیشاں شاعر نازک خیال غنشی مقبول محمد صاحب محمد صاحب خالص برادر اوسط مصنف
رشد الحمد للہ طبعی یافت سخن خلق ستر یار سخن و لہر تاریخ محبوبت نگار مطلع و مطلع بہار سخن
ہوئی اللہ تعالیٰ کج دیوان کا کہ جواب اردو بار سخن ہے اگر فکر تاریخ کی ہو تو ای ہو رقم کر بیشہ بہار سخن ہے
نطق کا کلیات طبع ہوا ہا ہر قلم محمد عمر بلاغت ہے سال فضلہ یہ محوئے لکھا خوش بہ قلم محمد صاحب جیت ہے

[illegible]

३१७

८११५४४१

This book is due on the date
last stamped. A fine of 1 anna
will be charged for each day the
book is kept over time.

--	--	--

